

Mykjubras og menntun

Auðbjörgunarsveitin

Vinsælustu hrútarnir

„Byrjaði náttúrliga á að kaupa traktor“

Bændablaðið

1. tölublað 2025 • Fimmtudagur 9. janúar • Blað nr. 671 • 31 árg. • Upplag 33.000 • Vefur: bbl.is

Skimað eftir áramóttagjöfni. Hestarnir í Ásamýri 1 í gamla Sandvíkurhreppi í Flóa voru búnir að átta sig á því að von væri á áramótarúllunni, en vinnan tafðist þar sem gamla dráttarvélin fór ekki í gang í fimbulkuldanum 30. desember. Allt hafðist þetta að lokum með góðri hjálp nágrannanna sem gátu lagt til traktor í verkið. Bústörfum þarf að sinna þrátt fyrir frídaga og má sjá fleiri myndir frá bændum á síðu 7.

Mynd / Auður Lilja Arnþósdóttir

Seigla í ESB

Evrópskir landbúnaðarmarkaðir sýna vaxandi merki um stöðugleika. Í stöðuskýrslu segir að landbúnaður innan ESB sé seig atvinnugrein sem aðlagi sig að helstu áskorunum samtímans.

– 16 –

Kvíði bítur

Loftslagsbreytingar valda mörgum verulegum áhyggjum og kvíða. Velt er vöngum yfir hvernig viðhalda megi hugrekki, drifkrafti til uppbyggingar og góðra verka, og tiltrú á framtíðina.

– 20 –

Svínabændur fá frest til aðlögunar

Svínabændum hefur verið gefinn lengri frestur til aðlögunar að tilteknum skilyrðum í reglugerð um velferð svína. Framleiðendur sem eru með framkvæmdir í ferli til þess að uppfylla aðbúnaðarkröfur, eru stopp í kerfinu vegna leyfismála.

Matvælastofnun (Mast) getur veitt svínabændum frest til aðlögunar að skilyrðum er varða húsakost og aðbúnað svína, í reglugerð um velferð svína, samkvæmt bráðabirgðaákvæði sem Bjarni Benediktsson, fv. matvælaráðherra, samþykkti í desember.

Reglugerð þess efnis tók gildi 17. desember en í henni er tilgreint að veiting slíks frests sé háð því að framleiðandi leggi fram gögn sem sýni fram á að hann hafi sannanlega gripið til ráðstafana til að uppfylla kröfur ákvæðanna en ekki orðið ágengt af ástæðum sem eru ekki á ábyrgð framleiðanda sjálfs.

„Við mat á þessu skal m.a. líta til þess hvort framleiðandi hafi eftir atvikum hannað byggingarkosti, sótt um tilskilin leyfi og gripið til þeirra ráðstafana sem með sanngirni hefði mátt ætlast til af honum. Umsókn um

viðbótarfrest skal hafa borist Matvælastofnun eigi síðar en 1. september 2025,“ segir í reglugerðinni.

Eftirlitsheimsóknir á öll bú næstu vikurnar

Samkvæmt reglugerð um velferð svína eiga gyltur að vera í lausagöngu, og óheimilt er að binda svín eða halda þau í básum nema í undantekningartilvikum. Samkvæmt upplýsingum frá Mast eru svínabú á Íslandi nítján talsins og þar af eru níu bú með gyltum.

„Eitt gyltnabú, sem var byggt árið 2024, uppfyllir allar kröfur reglugerðarinnar um aðbúnað svína. Flest önnur bú hafa tekið upp lausagöngu gyltna. Eitt bú hefur gyltur í lausagöngu að hluta til og eitt bú uppfyllti ekki kröfur varðandi lausagöngu við eftirlit í lok árs 2024,“ segir í svari Mast við fyrirspurn.

Þar segir einnig að eftirlitsfólk Mast muni heimsækja öll svínabú á fyrstu mánuðum ársins 2025 til að kanna hvort ákvæði reglugerðarinnar, um lágmarkslegurými og lágmarksgólfrymi, og um lausagöngu, séu uppfyllt.

Búgrein í sjálfhælu

Ingvi Stefánsson, formaður búgreinadeildar svínabænda hjá Bændasamtökum Íslands, segir að brýnt hafi verið að setja bráðabirgðaákvæðið.

„Það er ýmislegt sem kemur til. Fyrir það fyrsta held ég að það þekktist vart að gefa einungis tíu ára frest. Reglugerðin er sett árið 2014 og þá boðað að allt yrði að vera klárt tíu árum síðar. Á sama tíma var sett reglugerð um velferð nautgripa, en þar var gefinn frestur til 2034, eða til tuttugu ára í stað tíu. Bændur sem eru með framkvæmdir í ferli, til þess að uppfylla nýjar aðbúnaðarkröfur, eru stopp í kerfinu vegna leyfismála. Því var óhjákvæmilegt annað en að bregðast við því. Þá hjálpar ekki til að Umhverfisstofnun hefur í einhverjum tilvikum verið að banna svínabúum, bæði á Kjalarnesi og Vatnsleysuströnd, að nota ákveðnar lausnir til meðhöndlunar á svínaskítum. Allt er þetta gert án nokkurs fyrirvara og því setur þetta rekstur viðkomandi bú á ákveðið uppnám.“

Ingvi undirstrikar að í raun sé ekkert í velferðarlögum sem framleiðendur geta ekki

uppfyllt. Hins vegar eru breytingarnar það viðamiklar að flestir meta stöðuna þannig að best sé að byggja ný hús frá grunni í stað þess að gera endurbætur á gömlum húsum. Nýjum húsum þurfi að finna nýja staði.

„Það er þar sem málin fara að verða flókin. Því miður er búið að setja svo íþyngjandi regluverk varðandi fjarlægðarmörk að mjög erfitt er að fá leyfi fyrir svínabúum á nýjum stöðum,“ segir Ingvi. Þannig séu aðbúnaðarkröfur hér á landi mun strangari en víða í nágrannalöndum. Til dæmis séu kröfur um fjarlægðarmörk frá eldihúsum hér þrefaldar miðað við í Danmörku.

„Þannig er upplifunin sú að stjórnvöld séu meðvitað eða ómeðvitað að koma greininni í ákveðna sjálfhælu. Sem er auðvitað ótrúlega sorglegt þar sem við erum að taka mjög stór skref í bættum aðbúnaði og aukinni dýravelferð,“ segir Ingvi.

Sjálfur hóf hann undirbúning að uppbyggingu á sínu svínabú háustið 2016. „Það tók mig fjólda ára að fá öll leyfi og verjast fyrir dómstólum. Þannig að það var ekki fyrir en á síðasta ári að búið var tekið í notkun.“

/ghp

Matvælastofnun:

Vörslusviptu fé slátrað og kúabændur sviptir leyfi

Matvælastofnun hefur lagt stjórnvaldsákvæðanir á umráðamenn dýra undanfarna tvo mánuði.

Bóndi á Vesturlandi var sviptur vörslu á sauðfé 1. nóvember vegna brota á dýravelferð og var sú ákvörðun tekin að Matvælastofnun (MAST) kæmi fénu í slátruhús í staðinn fyrir að bóndinn sæi um það sjálfur. Frá þessu atviki er greint í yfirliti stofnunarinnar um stjórnvaldsákvæðanir á sviði eftirlits með dýravelferð og matvælaframleiðslu í nóvember og desember 2024.

Þar kemur einnig fram að bóndi á Vesturlandi hafi verið sviptur mjólkursöluleyfi vegna sóðaskapar í fjósi. Sá bóndi var jafnframt sviptur vörslu nautgripa sinna vegna skorts á getu.

Bóndi á Norðurlandi eystra var sviptur vörslu nautgripa sinna vegna alvarlegra brota á dýravelferð. Vörslusviptingin var síðar afturkölluð þar sem bóndinn lagði fram samning við utanaðkomandi bústjóra sem tók tímabundna ábyrgð á búrekstrinum. Fyrir liggur yfirlýsing um að búrekstrinum verði hætt eigi síðar en 1. mars 2025.

Stjórnvaldssekt að upphæð 326.400 krónur var lögð á sauðfjór-bónda á Norðurlandi vestra vegna

Matvælastofnun getur beitt stjórnvaldsákvörðunum vegna brota á dýravelferð. Mynd / ál

alvarlegra brota á dýravelferð í búskap sínum á vormánuðum 2024.

Kúabóndi á Vesturlandi var sviptur mjólkursöluleyfi vegna óþrifnaðar. Til þess að fá leyfið aftur þurfti hann, með endurteknum sýnatökum í tvær vikur, að sýna MAST fram á að mjólkurgæðin væru viðunandi. Jafnframt þurfti hann að sýna fram á að umhverfi mjaltþjóns og allra rýma sem tengdust mjólkurframleiðslunni væru orðin hrein.

Stjórnvaldssekt að upphæð 300.000 krónur var lögð á fiskeldisfyrirtæki á Suðurlandi. Það hafði vanrækt að svipta eldisfisk meðvitund fyrir blóðgun eins og skylt er samkvæmt lögum. /ál

Nýr hagfræðingur til Bændasamtakanna

Harpa Ólafsdóttir hefur verið ráðin sem hagfræðingur Bændasamtaka Íslands og hóf hún störf í byrjun þessa árs.

Harpa er með MBA í mannauðsfræði frá Háskóla Íslands og lauk grunn- og framhaldsnámi í þjóðhagfræði frá Georg-August-háskólanum í Göttingen í Þýskalandi árið 1991. Hún hefur að auki réttindi sem leiðsögumaður.

Harpa hefur víðtæka þekkingu á m.a. greiningarvinnu og stefnumótun, málefnum vinnumarkaðarins og kjarasamningum. Hún starfaði áður sem sviðsstjóri kjara- og réttindasviðs Félags íslenskra hjúkrunarfræðinga, frá 2022 og var skrifstofustjóri kjaramála hjá Reykjavíkurborg, á mannauðs- og starfsumhverfissviði, fram að því, frá 2018. Um fimmtán ára skeið starfaði Harpa hjá stéttarfélaginu Eflingu sem sviðsstjóri kjaramála. Hún sat í stjórn Gildis-lífeyrissjóðs

Harpa Ólafsdóttir.

í sjö ár, sem formaður og varaformaður, og í stjórn Landssamtaka lífeyrissjóða um skeið.

„Ég tek m.a. með mér í nýtt starf að sjá ýmsar hliðar á

öllum málum. Hlutverk mitt hefur verið að sjá ólíkar sviðsmyndir og geta svolítið bakkað til baka ef hlutirnir virðast alveg ófærir og sjá þá nýja fleti á málum. Það hefur jafnan verið minn styrkleiki,“ segir hún.

Harpa er fædd árið 1965 og á uppkomma tvíburasyni. Hún ólst upp í Reykjavík. Faðir hennar var frá Sauðanesi í Torfalækjarhreppi en móðir frá Böðmódsstöðum í Laugardal en þau kynntust í Reykjavík í lok síðari heimsstyrjaldar. /sá

Hanna Katrín Friðriksson atvinnuvegaráðherra vonast til að ná festu í ráðuneytið eftir tíð ráðherraskipti. Mynd / ál

Nýr atvinnuvegaráðherra

– Ekki til setunnar boðið að hrinda verkefnum í framkvæmd

Nýr ráðherra landbúnaðarmála er Hanna Katrín Friðriksson, þingmaður Viðreisnar í Reykjavíkarkjördæmi norður. Hún segir mikil tækifæri, en jafnframt miklar áskoranir, fyrir landbúnaðinn.

„Ég er gríðarlega spennst fyrir þessu ráðuneyti. Mér þykir mikið til þess koma og ég ber mikla virðingu fyrir því að vera falið þetta verkefni,“ segir Hanna Katrín Friðriksson. Hún tók við lykklavöldum í matvælaráðuneytinu eftir að ný ríkisstjórn Samfylkingar, Viðreisnar og Flokks fólksins hóf störf í lok síðasta árs.

Verkefni færast til

Með breytingum á skipulagi Stjórnarráðsins sem taka gildi 1. mars mun heiti matvælaráðuneytisins breytast í atvinnuvegaráðuneyti. Samhliða því munu verkefni færast á milli ráðuneyta, en málefni viðskipta-, neytenda- og ferðamála færast til ráðuneytisins frá menningar- og viðskiptaráðuneytinu. Umhverfis-, orku- og loftslagsráðuneytið mun taka við málefnum skógræktar og landgræðslu auk dýravelferðar.

Hanna Katrín segir að á málefna-

sviði ráðuneytisins liggi ekki bara grundvallaratvinnuvegir landsins og efnahagsleg stoð, heldur sé þetta líka menningarleg stoð. „Ég er ágætlega undirbúin eftir setu á síðasta kjörtímabili í atvinnuveganefnd Alþingis,“ segir hún og bendir á að þar hafi stór og mikilvæg frumvörp fengið mikla umfjöllun og er hún því vel inni í málunum.

Fimm matvælaráðherrar á árinu

„Það hefur vantað ákveðna festu í málaflökkana í ráðuneytinu með þessum tíðu ráðherraskiptum undanfarið,“ segir Hanna Katrín og bendir á að hún hafi verið fimmti matvælaráðherrann á árinu 2024. Þrátt fyrir að fjórir þeirra hafi verið innan sömu ríkisstjórnar hafi ríkt ákveðinn málefnaágreiðingur innan hennar. „Forystufólk þessarar ríkisstjórnar hefur gefið út að þetta er verkstjórn þannig að mér er ekki til setunnar boðið með að hrinda þeim verkefnum í framkvæmd sem mér er falið,“ segir hún.

„Í landbúnaði erum við á tímum þar sem eru bæði gríðarlega mikil tækifæri, en fjölmargar áskoranir líka. Það er mitt og okkar að spila

úr því sem best, fyrir hagsmunum bænda, fyrir hagsmunum neytenda og samfélagið. Það er stóra verkefnið fram undan.“

Búvörusamningar til skoðunar

Aðspurð um hvaða mál séu mest aðkallandi þegar kemur að landbúnaðinum segir hún mikil vægt að ganga frá stuðningsgreiðslum vegna áfalla sem dundu á bændum síðasta ár vegna kuldatíðar og kals í tünun. Annað áriðandi mál sé hár orku- og kostnaður grænmetisbænda sem hún ætli að vinna með ráðherra orkumála.

Núverandi búvörusamningar renna út í lok árs 2026. Hanna Katrín segist vilja fara vel ofan í fyrirkomulag þeirra og kanna hvort þeir henti best hagsmunum bænda eða hvort önnur nálgun komi til greina. „Það eru áskoranir við það að auka nýliðun, auðvelda kynslóðaskiptin og ýta undir nýsköpun. Þetta eru allt þættir sem er hægt að beita ákvæðum í búvörusamningum við, en líka hægt að leita annarra leiða,“ segir hún. /ál

Fjögur áherslumál í landbúnaði í stefnuyfirlýsingu ríkisstjórnar

Í stefnuyfirlýsingu nýrrar ríkisstjórnar, sem gefin var út 21. desember, eru fjögur áherslumál í landbúnaði tiltekin.

Efla á nýsköpun í landbúnaði, auðvelda nýliðun og kynslóðaskipti og draga úr orkukostnaði garðyrkjubænda.

Auk þess verður stefnt að því að breyta jarðalögum til að vinna gegn samþjöppun á eignarhaldi jarða og stuðla að nýtingu á ræktarlandi til búrekstrar.

Vanefndir um lægri raforkukostnað

Í stjórnarsáttmála fyrri ríkisstjórnar, frá því í nóvember 2021, voru tiltekin tíu áherslumál um landbúnaðinn. Líkt og í nýjum stjórnarsáttmála mátti þar finna fyrirheit um að dregið yrði úr raforkukostnaði garðyrkjubænda, sem var svo ekki staðið við.

Þar var sett sú stefna að auka ætti framleiðslu á íslensku grænmeti, með föstu niðurgreiðsluhlutfalli á raforkuverði til ylræktar og sérstökum stuðningi við útiræktun, í gegnum búvörusamninga. Í endurskoðun þeirra í byrjun síðasta árs höfðu garðyrkjubændur ekki erindi sem erfiði við að ná fram þeim

Fjögur fyrirheit voru gefin garðyrkjubændum um lækkun raforkukostnaðar í stjórnarsáttmála fyrri ríkisstjórnar, sem ekki var staðið við. Í nýjum stjórnarsáttmála eru sams konar fyrirheit gefin, en á myndinni er ný ríkisstjórn Samfylkingar, Viðreisnar og Flokks fólksins á ríkisráðsfundum á Bessastöðum. Mynd / Stjórnarráð Íslands

markmiðum sem sett höfðu verið í stjórnarsáttmálunum sjálfum.

Efling kornræktar

Ýmsum öðrum áhersluatriðum í landbúnaðarmálum fyrri stjórnarsáttmála tókst ýmist að ljúka eða koma áleiðis. Má þar nefna að mótuð hefur verið tímasett aðgerðaáætlun til eflingar lífrænnar framleiðslu, komið

var af stað aðgerðaáætlun um eflingu kornræktar á Íslandi með opinberum stuðningi sem hluta markmiða um að efla innlenda landbúnaðarframleiðslu, matvæla- og landbúnaðarstefnur voru samþykktar, auk þess sem sameining Landgræðslunnar og Skógræktarinnar átti sér stað í þeim tilgangi að efla faglegt starf þeirra, meðal annars í loftslagsmálum. /smh

HVAÐ ER BEST AÐ GEFA SMÁFUGLUNUM?

Kynntu þér hér hvaða fóður hentar hverri tegund best

Smáfuglafóður í miklu úrvali

LÍFLAND

LAND CRUISER 250

KOMDU OG REYNSLUAKTU **LAND CRUISER 250** HJÁ VIÐURKENNDUM SÖLUAÐILUM. SÖLURÁÐGJAFAR OKKAR TAKA VEL Á MÓTI ÞÉR.

Land Cruiser 250 er flaggskip Toyota sem beðið hefur verið eftir með mikilli eftirvæntingu. Útlitið er óður til fortíðar og undir kraftalegri yfirbyggingunni liggur ósigrandi torfærutæki.

Land Cruiser 250 er konungur jeppanna.

TOYOTA FÖRUM LENGRA

Toyota Kaupúni
Kaupúni 6
570 5070

Toyota Akureyri
Baldursnesi 1
460 4300

Toyota Reykjanesbæ
Njarðarbraut 19
420 6600

Toyota Selfossi
Fossnesi 14
480 8000

UMHVERFISVERÐLAUN ATVINNULÍFSINS
UMHVERFISFYRIRTÆKI ÁRSINS

Bíllinn í þessari auglýsingu endurspeglar ekki endilega þann búnað sem kann að vera tilgreindur. Fyrirvari við 7 ára ábyrgð: Ökutækinu skal viðhaldið samkvæmt vörulýsingu og leiðbeiningum framleiðandans og ber eigandi kostnaðinn við slíkt viðhald. Sé það ekki gert getur það valdið ógildingu ábyrgðar varðandi hluti sem þarfnast viðhalds. 7 ára ábyrgð gildir eingöngu um bíla sem fluttir eru inn af Toyota á Íslandi ehf. 12 mánaða vegaaðstoð fylgir öllum nýjum Toyota bílum. Birt með fyrirvara um villur.

Á síðasta ári voru nýskráðar 127 nýjar dráttarvélar og 78 notaðar. Solis var vinsælasta vörumerkið.

Mynd / Aðsend

Fækkun í sölu dráttarvéla milli ára

Á vef Samgöngustofu má sjá að 127 nýjar dísilknúnar dráttarvélar voru nýskráðar á árinu 2024.

Í sama ökutækisflokkum voru 610 ný bensínknúin farartæki sem má gera ráð fyrir að séu fjórhjól eða sérhæfðir vinnubílar. Þetta er smávægileg fækkun milli ára, en á árinu 2023 voru 152 nýjar dísilknúnar dráttarvélar fluttar til landsins. Í sama flokki voru 78 notaðar dísilknúnar dráttarvélar nýskráðar í fyrra, sem er fækkun um eina frá árinu 2023.

Flestar nýjar dísilknúnar dráttarvélar voru af tegundinni Solis, eða 25 eintök. Þetta er indverskt vörumerki sem hefur náð góðum árangri í sölu smátraktora og verið söluhæst hér á landi frá árinu 2020. Þar á eftir kom finnska vörumerkið Valtra með fjórtán eintök nýskráð og hið alþjóðlega vörumerki Massey Ferguson með tólf traktora. Þegar kom að nýskráningu notaðra dráttarvéla var Massey Ferguson með stærstu markaðshlutdeild, eða nítján ökutæki skráð. Þar á eftir kom Fendt með sextán eintök og Case IH með níu eintök. Nánari tölfræði má sjá á meðfylgjandi töflum.

/ál

Nýskráningar á nýjum dráttarvélum 2024

Solis	25
Valtra	14
Massey Ferguson	12
Claas	11
Fendt	11
New Holland	11
Kubota	9
John Deere	7
Deutz Fahr	5
TYM	5
McCormick	4
Case IH	3

Nýskráningar á notuðum dráttarvélum 2024

Massey Ferguson	19
Fendt	16
Case IH	9
Deutz Fahr	7
John Deere	6
JCB	5
Valtra	3
Claas	2
Fordson	1
Kubota	1
Landini	1
McCormick	1

Bætur enn ógreiddar vegna kuldakastsins

Starfshópur ráðuneytisstjóra forsætis-, fjármála- og matvæla-ráðuneyta fer yfir tjónaskráningar vegna kuldakastsins sem reið yfir landið í byrjun síðasta sumars.

Engar greiðslur hafa átt sér stað þar sem ekki hefur verið gengið frá útfærslu þeirra, en áður nefndur starfshópur mun skila inn tillögum til matvælaráðherra fljótlega. Skráð heildartjón vegna kuldakasts og annars óvenjulegs veðurfars á árinu er rúmur milljarður króna á

375 búum. Frá þessu er greint í svari matvælaráðuneytisins við fyrirspurn Bændablaðsins.

Þjóngráðasjóður annast greiðslur styrkja vegna kaltjóns á tónum bænda veturinn 2023 til 2024. Bændur sem urðu fyrir hvað mestu tjóni gátu sótt um og hafa fengið fyrirframgreiðslu upp í væntanlegan styrk. Stefnt er að uppgjöri og greiðslum styrkja vegna kaltjóns í janúar, en fyrirframgreiðslur koma til frádráttar við uppgjör.

/ál

Loftslagsmál:

Breytingin nær tvöföld losun landbúnaðarins

– Votlendi á hálendi ekki lengur inni í loftslagsbókhaldi

Skráð losun gróðurhúsalofttegunda frá votlendi lækkar um 1,3 milljónir tonna CO₂-ígildi milli árunna 2021 og 2023. Ástæðan liggur ekki í stórtækum aðgerðum á sviði endurheimtar, heldur vegna breytinga á skráningu.

Samkvæmt bráðabirgðatölum Umhverfisstofnunar nam heildarlosun Íslands árið 2023 alls 12,3 milljónum tonna CO₂-íg. Þar af er hlutur landnotkunar (LULUCF) 7.743 þúsund tonn en innan þess má finna losun frá mólendi, sem er skráð skv. bráðabirgðatölunum 818 þúsund tonn CO₂-íg. Þessi tala var 2.121 þúsund tonn í skýrslu Umhverfisstofnunar árið 2021.

Ástæða þessarar lækkunar liggur í nýjum skilgreiningaratriðum á flokkun votlendis.

Skilgreiningaratriðið snýr að skilgreiningu á „stýrðu landi“ samkvæmt vef Umhverfisstofnunar. „Út frá gögnum um beit sauðfjár hefur verið metið að beit hafi lítil sem engin áhrif á losun frá votlendi í yfir 200 metra hæð yfir sjávarmáli þar sem sauðfé er nánast aldrei á slíkum svæðum.“

Slíkt svæði teljast því ekki lengur sem stýrð svæði og eru því tekin úr útreikningunum því losun vegna landnotkunar sem fellur undir skuldbindingar Íslands skv. ESB og UNFCCC-reglunum er einungis sú notkun sem á sér stað á stýrðu landi. Minnkun á stærð stýrðs lands leiðir því til minnkunar á losun.

Endurheimt ein öflugasta loftslagsaðgerðin

Þetta staðfestir Jóhann Þórsson, fagteymisstjóri loftslags- og jarðvegs hjá Landi og skógi.

Jóhann Þórsson.

„Sú breyting byggir ekki á að votlendi ofar 200 m losi minna en áður var talið, heldur er hún byggð á því að þetta votlendi er lítið sótt af sauðfé, bæði vegna þess að þegar komið er svo ofarlega er um tiltölulega fátt fé að ræða og það sækir ekki sérstaklega í votlendi. Vegna þessa þá er þetta land nú ekki skilgreint sem land í nýtingu. Við það fellur það út úr skuldbindingahluta loftslagsbókhaldsins og losun reiknast því minni en áður. Þetta þýðir ekki að losunin sé minni frá þessum landflokki heldur einungis að minni hluti af honum er talinn fram.“

Þetta hefur á engan hátt áhrif á þá staðreynd að endurheimt framræsts votlendis er ein öflugasta loftslagsaðgerðin sem okkur stendur til boða, enda er það land að mestu undir 200 m hæðarlínu. Þetta þýðir heldur ekki að losun frá votlendi sé minni en áður var talin. Ísland hefur heldur ekki fengið endanlega staðfest að þessi breyting á landnýtingu verði viðurkennd,“ segir Jóhann.

Eigum mikið ólært

„Okkur er alveg óhætt að tala um sviptingar í þessum tölum. Lækkunin í þessum flokki tilheyrir losun vegna landnotkunar en breytingin er það mikil að hún er nær tvöföld heildarlosun landbúnaðarins í flokknum samfélagslosun,“ segir Hilmar Vilberg Gylfason, sjálfbærnisérfræðingur hjá Bændasamtökum Íslands (BÍ).

„Þessar miklu breytingar sem

Votlendi sem er staðsett í yfir 200 metra hæð yfir sjávarmáli er nú ekki lengur skilgreint sem stýrð svæði og er því ekki lengur tekið inn í útreikninga á losun gróðurhúsalofttegunda.

Mynd /ghp

nú verða á niðurstöðum yfir losun vegna landnotkunar er góð áminning þess að við eigum eftir að læra mikið um losun gróðurhúsalofttegunda og hvernig við best drögum úr þeirri losun. Samhliða því að við erum að efla rannsóknir og bæta upplýsingar er verið að tala fyrir aðgerðum, vegna þess að við megum engan tíma missa. En það þarf líka að horfa á allar aðgerðir gagnrýnum augum og setja í forgang þær sem skila sannanlega árangri í baráttunni gegn losun.“

Hilmar Vilberg Gylfason.

Þetta breyti þó ekki afstöðu BÍ í tillögu að Loftslagsvegvisi bænda. Sú afstaða byggir í stuttu máli á því að það er ekki skynsamlegt að endurheimta votlendi á góðu ræktunarlandi, á svæðum þar sem er líklegt að slíkt land verði nýtt til ræktunar eða beitar á næstu árum eða áratugum.

„En það er líklega að sama skapi skynsamlegt að endurheimta votlendi á landi sem litlar eða engar líkur eru á að verði nýtt til ræktunar eða beitar í fyrirsjáanlegri framtíð, eða jafnvel á landi sem hefur verið framræst en aldrei verið nýtt. Í þessu ferli eiga ekki að felast neinar öfgar, heldur á að fara í svona aðgerðir að vel athuguðu máli. Þegar ákveðið er að endurheimta votlendi þarf að tryggja að framkvæmdin sé þannig unnin að hún valdi ekki hættu fyrir umferð manna og dýra. Jafnframt ætti að hafa í huga að endurheimt votlendis þarf ekki að vera varanleg. Ef aðstæður breytast og við stöndum frammi fyrir aukinni þörf fyrir ræktunarland væri hægt að „endurheimta“ slíkt land til baka,“ segir Hilmar.

Bændur sjá í gegnum leikþætti sérfræðinga að sunnan

Traust gögn og öflugt rannsóknastarf séu grundvallarforsendur fyrir því að geta tekið upplýstar ákvarðanir. „En þessar sviptingar í tölunum

Til glöggvunar

Gildi landnýtingar í losun gróðurhúsalofttegunda frá býlum vegur þungt og er oftar en ekki stærsti losunarpáttur býlis í samunburði við losun t.d. vegna iðragerjunnar búfjár eða vegna áburðarnotkunar. Breyting á skilgreiningu á stýrðu landi getur því haft mikil áhrif á útreikninga á losun frá býlum, sérstaklega á þeim jörðum sem liggja að hálendi.

Hálendi er skilgreint sem sá hluti lands sem er hærrí en 200 metrar yfir sjávarmáli. Þrír fjórðu hlutar Íslands teljast hálendi.

Heildarlosun Íslands skiptist í þrjá flokka, í samræmi við skuldbindingar Íslands gagnvart EES-samningnum: **Samfélagslosun**, sem inniheldur m.a. losun frá samgöngum, frá fiskiskípum, frá landbúnaði og frá meðhöndlun úrgangs og skólps; losun vegna **landnotkunar (LULUCF)**, sem skógræktin er hluti af; og losun sem fellur undir viðskiptakerfi ESB með losunarheimildir (svokallað ETS kerfi), sem inniheldur stóriðju.

eru líka ágætis áminning um að setja ekki öll egginn í sömu körfuna, fjölbættað aðgerðir sem miða að því að nýta betur öll aðföng og ræktunarland eru aðgerðir sem þurfa alltaf að vera í forgangi. Við þurfum á sama tíma að passa okkur að nálgast loftslagsmálin með opnum hug og afneita ekki nýjum lausnum, enda værum við sem dæmi ekki stödd á sama stað í kynbótastarfinu ef bændur nálguðust hlutina með því hugarfari.

Bændur búa að dýrmætri reynslu sem flyst milli kynslóða. Við sérfræðingarnir að sunnan verðum að geta sýnt fram á árangurinn af aðgerðunum sem við boðum og rökstutt fyrir bændum hvers vegna þeir þurfi að taka þátt í hinum ýmsu verkefnum. Þú ríður ekkert um sveitir og selur nýju fötin keisarans, bændur sjá strax í gegnum svoléiðis leikþætti,“ segir Hilmar. /ghp

Fáðu hestavörurnar beint upp í hesthús!

* FRÍ HEIMSENDING á pöntunum yfir 30.000 kr. í vefverslun www.fodur.is

* Gildir í pósnúmer 101-371 og 800-881

FB Reykjavík
Kornagarðar 12
570 9800

FB Selfoss
Austurvegur 64 a
570 9840

FB Hvolsvöllur
Duftþaksbraut 1
570 9850

www.fodur.is
fodur@fodur.is

Knowledge grows

Örugg með Yara

Einkorna gæða áburður, einsleit áburðarkorn tryggja jafnari dreifingu og sama aðgengi plantna að öllum næringarefnum

SS var stofnað árið 1907 og er samvinnufélag búvöruframleiðanda. Það er markmið SS að selja bændum hágæða einkorna áburð á eins hagstæðu verði og mögulegt er. Með því stuðlum við að samkeppnishæfi innlendrar búvöruframleiðslu og úrvals afurðum neytendum til hagsbóta.

Sláturfélag Suðurlands
Fosshálsi 1, Reykjavík - 575 6070
yara@yara.is - www.yara.is

Verðskrá 2025

Upplýsingar á yara.is
og hjá sölumönnum.

Bændablaðið

Bændablaðið kemur út 23 sinnum á ári.
Upplýsingar um dreifingarstaði er að finna á vef Bændablaðsins: www.bbl.is
Lesendur geta einnig gerst áskrifendur að blaðinu og fengið það sent heim í pósti gegn greiðslu burðargjalds. Árgangurinn (23. tölublað) kostar kr. 17.500 með vsk. Ársáskrift fyrir eldri borgara og öryrkja kostar kr. 13.900 með vsk.

Heimilisfang: Bændablaðið, Borgartún 25, 4. hæð - 105 Reykjavík.
Sími: 563 0300 – Kt: 631294-2279
Útgefandi: Bændasamtök Íslands.

Ritstjóri: Guðrún Hulda Pálsdóttir (ábm.) guðrunhulda@bondi.is – Sími: 563 0300 – Blaðamenn: – Ástvaldur Lárusson astvaldur@bondi.is – Hulda Finnsdóttir hulda@bondi.is
Sigrún Pétursdóttir sigrunpeturs@bondi.is – Sigurður Már Harðarson smh@bondi.is – Steinunn Ásmundsdóttir steinunn@bondi.is

Auglýsingastjóri: Þórdís Una Gunnarsdóttir thordis@bondi.is – Sími: 866 3855

Netfang auglýsinga: thordis@bondi.is – Vefur blaðsins: www.bbl.is – Netfang blaðsins: (fréttir og annað efni) er bbl@bondi.is

Frágangur fyrir prentun: Sigrún Pétursdóttir – Prentun: Landsprent ehf. – Upplag: 33.000 – Dreifing: Landsprent og Íslandspóstur. ISSN 1025-5621

Bændablaðið í 30 ár

Í mars verða þrjátíu ár síðan Bændablaðið kom fyrst út undir merkjum þá nýstofnaðra Bændasamtaka Íslands. Saga blaðsins nær þó aftur til ársins 1987 og á upphaf sitt að þakka einkaframtaki nokkurra bændasona sem komu sér saman um að stofna blað fyrir bændur landsins.

Blaðið hefur síðan þá stuðlað að upplýsandi umræðu um landbúnað á víðum grundvelli og hefur það þróast með breyttum tímum, tíðaranda og tækniframförum. Það hefur dafnað vel og er nú mest lesni prentmiðill landsins. Því verður einkar ánægjulegt að fagna sögu þess og grósku kringum stórafmælið á næstunni.

Afhendingaröryggi á koltvísyringi

Jákvæðar fregnir bástust mér nýlega til eyrna. Fyrirtækið Linde Gas tilkynnti viðskiptavinum sínum að með auknum innflutningi sínum á koltvísyringi horfi í að enginn skortur verði á framboði þess á árinu. Fyrirtækið ætti því að geta staðið við skuldbindingar sínar gagnvart garðyrkjubændum sem skipta við fyrirtækið. Þeir munu þannig ekki lengur neyðast til að takmarka notkun á koltvísyringi í gróðurhúsum sínum og taka á sig afkomutjón vegna skerðingar á afhendingu þess eins og fjallað hefur verið um á síðum Bændablaðsins.

Þá hefur fyrirtækið Veldix hafið afhendingu á koltvísyringi m.a. til garðyrkjustöðva. Auk þess munu bæði fyrirtækin vera að gera tilkall til lóða við Laxabraut í Ölfusi fyrir súrefnis- og köfnunarefnisverksmiðjur. Því er kominn vísir að samkeppni á markaði. Þetta hljóta að vera góðar fréttir en augljóst er að sívaxandi eftirspurn mun verða eftir koltvísyringi miðað við stórtæka uppbyggingu landeldis á svæðinu og væntingar um aukna matvælaframleiðslu á Íslandi.

Fjöreggið og forréttindin

Fyrir áramót sagði ég upp störfum sem ritstjóri Bændablaðsins. Í áratug hef ég starfað fyrir Bændasamtökin og notið þess að vinna í öruggu og lífandi starfsumhverfi. Á þriðja ár hefur mér einnig verið treyst til að halda utan um hið magnaða fjöregg sem Bændablaðið er.

Við höfum unnið eftir markmiðum sem fólust meðal annars í því að efla efni blaðsins með metnaðarfullri blaðamennsku og viðhalda styrk þess sem trausts þekkingarbrunn. Á þessum tíma hefur lestur blaðsins aukist, sér í lagi meðal yngri lesenda, og umferð um vefinn okkar og samfélagsmiðla hefur margfaldast. Þetta hefur blaðinu tekist vegna þess að hjá því starfar metnaðarfullt fólk sem leggur sig alltaf fram við að skapa sterkan miðil í nærandi vinnuumhverfi. Það eru forréttindi að fá að taka þátt í mótun Bændablaðsins og vinna með mínu allra besta samstarfsfólki, sem er mér sem fjölskylda. Ég mun vinna útullega og af heilindum fyrir Bændablaðið þar til ný manneskja tekur við keflinu á næstu mánuðum.

Guðrún Hulda Pálsdóttir, ritstjóri.

Íslenska mjólkurkýrin.

Mynd / smh

Mjólkurframleiðsla:

Kostir og gallar við erlent kúakyn

Á mánudaginn var haldinn fjarfundur um kosti og galla þess að flytja inn erlent kúakyn til mjólkurframleiðslu á Íslandi, en skoðanir eru mjög skiptar meðal bændu og fagfólks um þennan möguleika nú sem endranær.

Astæða þess að boðað var til fundarins er skýrsla sem Landbúnaðarháskóli Íslands gaf út í desember. Hún leiddi í ljós að möguleikar séu að auka mjög framlegð í mjólkurframleiðslu hér með því að flytja inn eitt af þeim fjórum norrænu kúakynjum, sem borin voru saman við það íslenska í skýrslunni. Með því að innleiða nýtt kúakyn með slíkum hætti, mætti auka framlegð greinarinnar um tvo til rúmlega þrjá milljarða króna.

Kosti íslenska kúakynsins þarf að meta til fjár

Karólína Elísabetardóttir, bóndi í Hvammshlíð, stóð að skipulagningu fundarins og flutti erindi ásamt þeim dr. Ólafi Dýrmondssyni búvísindamanni, Agli Gautasyni, erfðafræðingi og lektor við Landbúnaðarháskóla Íslands, Holger Toms, stórgripalækni frá Þýskalandi og bændunum Aðalbjörgu Rún Ásgeirsdóttur, Stóru-Mörk, Jóni Elvari Hjörleifssyni, Hrafnagili, Laufeyju Bjarnadóttur og Presti Aðalbjarnarsyni, Stakkhamri 2.

Egill segir þessar hugmyndir auðvitað ekki nýjar og komi reglulega upp. „Deilurnar eru nokkuð harðar, eðlilega, enda er mikið í húfi. Það má segja að kjarninn snúist um þetta, að ákveðinn hópur kúabænda vill auka hagkvæmnina í sínum rekstri. Svo er það hitt sjónarmiðið sem snýst um verndina á íslenska kúakyninu, að það séu ákveðin verðmæti í sjálfru sér. Þau eru studd með þeim rökum að núverandi fyrirkomulag sé mjög heppilegt, svo lengi sem afkoman sé ásættanleg. Á meðan ekki er leyfilegt að flytja inn nýtt kúakyn þá vinni allir kúabændur í raun saman að því að vernda það íslenska, sem svo aftur eykur möguleika í ræktunarstarfinu og þannig að ná meiri erfðaframförum. Svo leynast kostir í íslenska

kúakyninu sem ekki hafa verið nýttir. Til dæmis mætti nefna að hið einstaka íslenska kúakyn hefur aldrei verið notað beinlínis til markaðssetningar fyrir mjólkur-

Egill Gautason.

afurðirnar. Svo er íslenska kúamjólkinn með þá sérstöðu að próteinsamsetning í henni er með þeim hætti að hún er hagstæð til vinnslu og sérstaklega ostagerðar, en sum kúakyn hafa óhagstæðari eiginleika en önnur. Þetta þarf allt að meta til fjár,“ segir Egill og fer ekki leynt með að hann sjálfur hallist að því að farið verði mjög varlega með allar hugmyndir í þá átt að taka inn nýtt kúakyn á Íslandi.

Mögulegt að rækta tvö kyn samhliða

Egill segir að það mætti hugsa sér að íslenska kúakynið væri ræktað samhliða innleiðingu á öðru, en huga þyrfti vel að ýmsum atriðum eins og sjúkdómahættu þar sem íslenska kynið hefði lengi verið vel einangrað. Hann játar því að miðað við gefnar forsendur myndu kúabændur þó líklega horfa til hins fjárhagslega hagkvæma nýja kyns til mjólkurframleiðslu.

„En þó veltur þetta á nokkrum þáttum. Sú hagkvæmni, sem skýrslan leiðir í ljós af innleiðingu nýrra kynja, byggir á ákveðnum forsendum sem skýrsluhöfundar gefa sér. Ég ætla svo sem ekkert að efast um aðferðafræðina eða þessar forsendur en það á eftir að koma í ljós hversu mikill munurinn er í raun og veru í samanburðinum við íslenska kúakynið. Það er til dæmis óvissuþáttur hver sjúkdómáttíðni í innflutta kyni yrði og eins með nytina. Þannig að það á eftir að koma í ljós hversu mikið hagkvæmari staðan yrði.

Svo mætti hugsa sér fyrirkomulag hér á Íslandi líkt því sem þekkist á Norðurlöndunum

Norræn rauð kýr. Mynd / Viking Genetics

varðandi gripagreiðslur, einhverja varðveislubóknun sem mætti útfæra í búvörusamningum. Það gæfi þá þeim kúabændum kost á því að rækta íslenska kynið sem vilja án þess að tapa beinlínis á því í samanburðinum við innflutta kynið.

Það sem gæti gerst hins vegar, ef það drægi úr vægi íslenska kúakynsins í mjólkurframleiðslu landsins, er að samhliða myndi hægja á erfðaframförum í stofninum sem gæti svo aftur ýtt undir flotta yfir í innflutta kynið.“

Bændur bera talsverðan kostnað

„Skýrslan sýnir dálítið að bændur bera talsverðan kostnað af því að vera bundnir við íslenska kynið. Það ætti þá að vera hægt að taka eitthvert tillit til þess í búvörusamningum eða í umgjörð mjólkurframleiðslunnar. Það verður hins vegar að halda því á lofti að það hefur orðið talsverð breyting á kynbótastarfseminni á undanförunum misserum með upptöku erfðamengisúrvals. Það mun vonandi skila umtalsverðum erfðaframförum til kúabænda. Ég veit að það eru margir bændur sem telja ekki rétt að flytja núna inn kyn, þegar nýbúið er að fara í þá fjárfestingu og við eigum eftir að sjá hversu miklu hún skilar,“ heldur Egill áfram.

Egill vann í doktorsnámi sínu að rannsókn á erfðamengjaúrvali fyrir íslenska kúastofninn og hefur verið Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins til ráðgjafar um kynbótastarfið.

Hann segir að bændur muni ráða dálítið ferðinni í framhaldi þessara mála, þótt það sé stjórnmálaákvörðun hvort heimila eigi slíkan innflutning. /smh

Nú getur þú
pantað fóður
þegar þér hentar!

Bústólpi

FÁANLEGT Í: App Store Google Play

Bændablaðið kemur næst út
23. janúar

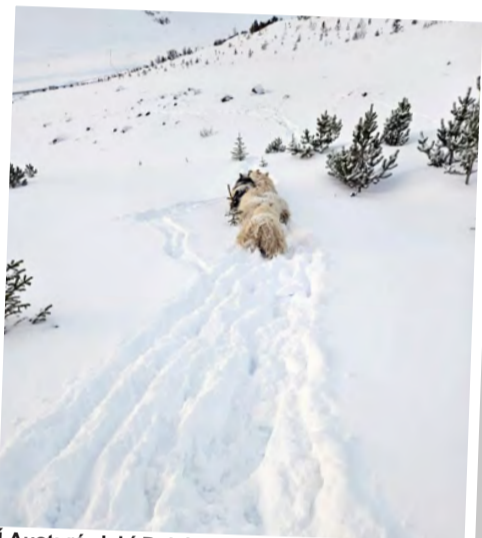
Við Kálfafell í Skaftárhreppi hefur viðrað vel til ljósmyndatöku. Hér sést útigangur í vetrarblíðu. Mynd / Björn Helgi Snorrason

Gengið til fjöss á Litlu-Ásgeirsá í Víðidal að morgni dags milli jóla og nýárs. Mynd / Karen Guðmundsdóttir

Bústörf yfir hávetur

Verkefni bænda halda áfram þrátt fyrir hátíðarhöld og lögbundna frídaga. Hér eru fáeinar myndir sem sýna hvað nokkrir bændur hafa fengist við síðustu vikur ársins 2024 og á fyrstu dögum nýs árs. /ál

Í Austurárdal í Dalabyggð fundust fimm gimbrar og ein ær þann 28. desember. Þar lögðu fjórir smalar og tveir hundar á fjallið. Sauðféð, sem er frá Skörðum og Fellsenda, er nú komið í öruggt skjól. Mynd / Guðbrandur Þorkelsson

Lífræna músagildran að störfum í fjárhúsunum á Laufhóli í Skagafirði. Mynd / Eysteinn Steingrímsson

Systkinin Signý Heiða Þormarsdóttir, 10 ára og Böðvar Júlían Þormarsson, 3 ára taka þátt í flestum bústörfum foreldra sinna á Norðurhjáleigu í Álftaveri. Hér hvíla þau sig við gjafir á jóladag. Mynd / Sæunn Káradóttir

Hestarnir Úlfhéðinn og Fjöllnir frá Stóru-Gröf ytri. Mynd tekin í Hátúni í Skagafirði í lok desember. Mynd / Helga Sjöfn Helgadóttir

Allir þurfa að fá að borða á gamlársdag. Hér fagnar hestastóið á Kaldárþakka síðustu heygjöf ársins. Karen Björg segir sérstaklega skemmtilegt að sinna umhirðu dyra á hátíðisdögum. Mynd / Karen Björg Gestsdóttir

Við eftirleitir hjá bændunum á Snartarstöðum. Þar fundust nokkrar kindur sem höfðu ekki skilað sér um haustið. Jólatréð var sótt í leiðinni. Mynd / Guðrún María Björnsdóttir

Ný rúlla sótt í byrjun árs. Á Syðri-Hofdölum í Skagafirði. Mynd / Trausti Helgi Atlason

Vísnaðhornið

Um áramótin gekk á ýmsu sem fréttæmt þótti í höfuðborginni. **Jón Ingvar Jónsson** var kunnur fyrir sinn húmor. Hann orti margt til gamans, eins og þessar tvær.

Víða finnast vísnaðullur vorum heimi í. Ætti ég að yrkja fullur eða sleppa því?

Beautiful er borg mín öll og björt í senn þar sem konur væta völl en veggir menn.

Ekki veit ég hvort þessi vísa eftir **Bibba í Skálmöld** varð til í áramótageði, en góð er hún.

Á knæpu sem heitir Kaldibar kátur í ölsins haldi var. Greiddi ég háu gjaldi þar gjöf til þín, Bragi Valdimar.

Hjálmar Freysteins læknir var hagarðra manna skemmtilegastur. Í lok síðasta árs var mikið rætt um heimilislæknaskort en eitt sinn orti Hjálmar um sína stétt.

Heimilislækna þú heiðra skalt þeir hafa flestir það orð á sér að vera lagnir að lækna allt sem lagast af sjálfu sér hvort eð er.

Á sínum tíma var landskunnur **Ísleifur Gíslason** (1873–1960), kaupmaður og hagarðingur á Sauðárkróki. Þekkt er vísa hans:

Þetta úr lofti dropar stórir. dignar um í sveitinni. 2x2 eru 4 taktu í horn á geitinni.

Ísleifur orti líka þessa vísu:

Hlauptréngur! Heyrðu það! Hertu þig að verki! Og húsbóndinn varð allur að !

Og þegar refabúr fuku 1942 í roki á Króknum sagði Ísleifur:

Voga skefur vindakast, virðar trefil brúka. Það er án efa þéttingshvasst þegar refir fjúka.

Ísleifur sendi grannkonu sinni, Ólínu Jónasdóttur, fyrripart.

Aldrei sá ég ættarmót með eyrarrós og hrafn.

Ólína skáldkona botnaði:

Allt mun þó af einni rót í alheims gripasafni.

Ólína var frá Fremri-Kotum og snilldar hagarðingur, en fátæk af veraldlegum auði. Hún orti:

Ég í steini bundin bý. Bási meina þröngum. Geisla hreina á þó í andans leynigöngum.

Ólína orti þessa einnig:

Ég hef oft af innri þörf æft mitt veika ljóðaspil. Flestar því við strit og störf stökur mínar urðu til.

Þessi vísa lýsir ýmsu hjá Ólínu.

Dynur ós í dimmri hríð. Degi ljósum hallar. Vísna og frjósa í vetrartíð vonarróssir allar.

Umsjón: Magnús Halldórsson
mhalldorsson0610@gmail.com

Hrútarnir Garpur (til vinstri) og Faldur (hægra megin) en þeir eru báðir frá Ytri-Skógum. Þeir reyndust vinsælustu hrútar sæðingastöðvanna í vetur.

Myndir / Aðsendar

Sauðfjársæðingar 2024:

Hrútarnir frá Ytri-Skógum vinsælastir

– Mjög góð þátttaka var í sæðingum

Góð þátttaka var í sauðfjársæðingum nú í desember, litlu minni en árið 2023, sem þá var óvenjumikil.

Að sögn Eypórs Einarssonar, ráðunautar hjá Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins, var metþátttaka árið 2023, þegar sæddar voru 29.074 þúsund ær, um 11 prósent af fullorðnum ám á skýrslum. „Þá var bæði kominn hópur af ARR-hrútum á stöðvarnar og ríkið studdi við sæðingarnar með hvatastyrkjum. Fara þarf aftur til ársins 2012 til að finna jafnmargar sæðingar, en þá voru sæddar 29.133 ær, en þá voru líka mun fleiri ær á skýrslum og því lægra hlutfall sætt, eða átta prósent af fullorðnum ám.

Miðað við 65 til 70 prósent nýtingu á því sæði sem fór út til bænda nú í desember þá stefnir í mjög svipaða þátttöku í ár og má ætla að sæddar ær verði á bilinu 29 til 31 þúsund.“

Mest sótt í Garp og Fald

Á meðfylgjandi lista má sjá hversu mikið sæði var sent út frá sæðingastöðvunum báðum úr 30 efstu hrútunum. „Þessi listi gefur ágæta mynd af vinsældum hrútanna en er þó ekki fullkomlega rétt því sumir hrútar önnuðu ekki alveg

eftirspurn og því meira sent út í staðinn úr hrútum sem voru duglegri að gefa sæði. Hver raunveruleg notkun er á hrútunum skýrist svo von bráðar þegar bændur hafa klárað að skrá sæðingarnar í Fjárvís.

Á báðum stöðvum voru hrútar frá Ytri-Skógum vinsælastir. Garpur 23-936 var bæði mest þantaði hrúturinn og sá sem mest sæði var afgreitt úr í Borgarnesi. Í Þorleifskoti var það Faldur 23-937 sem mest var sótt í. Meðal þeirra hrúta sem voru meira þantaðir en þeir gátu annað og hefðu því staðið ofar á listanum ef þeir hefðu gefið meira sæði voru Toppur frá Hófggerði, Hlekkur frá Mýrum 2, Dufgur frá Sauðafelli, Alvís frá Kjarna og Ófeigur frá Heydalsá 1,“ segir Eypór.

Meiri dreifing á ARR-breytileikanum en 2023

Ef feld- og forystuhrútar eru frátaldir þá voru 47 hrútar í boði á stöðvunum í vetur. „Þar af voru fimm sem báru ekki verndandi eða mögulega verndandi arfgerð, allt hrútar sem voru nú sinn annan vetur á stöð. Var lítið sótt í þessa hrúta utan Káts frá Efstu-Grund, sem áfram var mjög vinsæll enda með afburðagóða útkomu í lambadómum síðastliðið haust,“ segir Eypór.

„Þó nú sé ekki hrútur með verndandi breytileikann ARR gegn riðu efstur á lista yfir þá hrúta sem mest var sent út af sæði frá, þá var í heildina talsvert meira sent út af sæði úr hrútum sem bera breytileikann en árið áður.

Árið 2023 voru sendir út 25.700 skammtar úr ARR-hrútum en árið 2024 voru sendir út um 29 þúsund skammtar. Skýrist það væntanlega af því að nú var enn meiri breidd í hrútakostinum. Í hópnum voru margir af glæsilegustu lambhrútum landsins og þá bættist við liðsauri úr Dölnum, en fimm hrútar komu frá Vífilisdal af hinni nýju ARR-línu. Líkt og við mátti búast hefur áherslan í notkun hrúta verið breytileg eftir svæðum en Vífilisdalshrúturnir hafa verið mun meira nýttir í áhættuhöflunum fyrir norðan heldur en annars staðar á landinu.“

Hrútar með breytileikann T137 ekki fullnýttir

Þegar Eypór er spurður út í notkun á hrútum með breytileikann T137, sem einnig hefur verið talinn vera verndandi gegn riðu, en þó ekki

formlega viðurkenndur sem slíkur, segist hann skynja ágætan áhuga á honum. „Hann er enn með þá stöðu að vera talinn mögulega verndandi. Þessir tveir hrútar sem báru T137 voru ekki fullnýttir en við viljum að sjálfsögðu viðhalda honum í stofninum. Það væri vissulega akkur í því ef sá breytileiki stendur undir því að flokkast sem verndandi en hvort sé komið fram nægilegar sönnur á það veit ég ekki, það hefur í sjálfu sér ekki mikið komið fram af nýjum rannsóknarniðurstöðum síðan núverandi flokkun var sett fram.

En þó T137 yrði ekki fært upp í flokk og skilgreint sem verndandi arfgerð að svo stöddu hafa bændur mikið svigrúm til að nýta þann breytileika í sinni ræktun en landsáætlun um útrýmingu riðuveiki veitir mikið svigrúm til hagnýtingar á mögulega verndandi arfgerðum.“

Sæðingadagar féllu aldrei niður

Eypór segir að sæðingastöðvarnar hafi sent frá sér 44.174 sæðis-skammta til sauðfjársæðinga í desember. „Í heildina er fjöldi

skammta um 1.700 færri en en 2023. Samdrátturinn var aðallega í útsendu sæði frá Þorleifskoti á Suðurlandsstöðinni. Í sumum héruðum var meira sætt en í fyrra og öðrum heldur minna.

Heilt yfir gekk sæðingavertíðin með allra besta móti. Annars vegar var það vegna þess að veður var nokkuð skaplegt og því féllu sæðingadagar aldrei niður vegna ófærðar. Hins vegar var það vegna þess hve vel pantanir dreifðust á hrútana og tiltölulega vel gekk að anna eftirspurn.“

Hvatastyrkir vegna sæðinga

Matvælaráðuneytið mun veita hvatastyrki til þess að styðja við innleiðingu á verndandi og mögulega verndandi arfgerðum. Eypór segir að forsendan sé að bændur skrái sæðingarnar inn í Fjárvís eigi síðar en 13. janúar.

„Styrkurinn er 1.100 krónur á sædda á með hrút sem ber verndandi arfgerð og 550 kr. ef sætt er með hrútum sem bera mögulega verndandi arfgerðir. Uppgjörið fer fram í gegnum Afurð. /smh

Viltu taka þátt í að tryggja velferð dýra og/eða standa vörð um matvælaöryggi í Norðvesturumdæmi?

Ertu menntaður/menntuð í búvísindum/búfræði eða matvælafræði/mjólkuræknifræði eða sambærilegum sviðum? Um er ræða fjölbreytt og skemmtilegt starf.

Eftirlit með velferð felur í sér reglubundið eftirlit með búfjárhaldi, móttöku og úrvinnslu tilkynninga sem varða dýravelferð, eftirliti með skráningum í gagnagrunna um dýrahald, ásamt öðrum eftirlitsverkefnum.

Eftirlit með matvælaöryggi felur í sér eftirlit með matvælavinnslum, svo sem mjólkurvinnslum, kjötvinnslum, fiskvinnslum og fiskiskipum.

Að auki getur verið um að ræða eftirlit með fóðri, áburði og aukaafurðum dýra.

Starfið krefst ferðalaga um Norðvesturumdæmi.

Umsóknarfrestur til og með 15. janúar 2025. Nánari upplýsingar er að finna á fréttasíðu www.mast.is. Sótt er um starfið á Starfatorgi.

www.bbl.is

Hrútur	Stöð	Lýsing	Arfgerð	Flögg	Útsent sæði - fjöldi skammta
Garpur 23-936 frá Ytri-Skógum	Vesturland	Hyrndur	AHQ/AHQ		1.962
Faldur 23-937 frá Ytri-Skógum	Suðurland	Hyrndur	AC151RQ/ARQ		1.770
Ósmann 24-968 frá Ríp	Vesturland	Kollóttur	ARR/AN138RQ		1.765
Kátur 20-905 frá Efstu-Grund	Vesturland	Hyrndur	ARQ/ARQ		1.720
Hlekkur 24-959 frá Mýrum 2	Suðurland	Hyrndur	AC151RQ/AHQ		1.625
Elliði 24-961 frá Heydalsá 1	Vesturland	Kollóttur	ARR/ARR		1.600
Karri 24-953 frá Hreiðri	Vesturland	Hyrndur	ARR/AHQ		1.495
Toppur 24-974 frá Hófggerði	Vesturland	Kollóttur	ARR/ARQ		1.460
Hólmsteinn 24-955 frá Brattsholti	Vesturland	Hyrndur	ARR/AR		1.435
Vörður 23-940 frá Vífilisdal	Vesturland	Kollóttur	ARR/ARQ		1.360
Pistill 24-952 frá Brúnastöðum	Vesturland	Hyrndur	ARR/ARQ		1.325
Frosti 22-913 frá Ásgarði	Vesturland	Hyrndur	AHQ/AHQ		1.237
Arfur 24-954 frá Raftolti	Suðurland	Hyrndur	ARR/ARQ		1.235
Pálmi 24-946 frá Kiðafelli	Suðurland	Hyrndur	ARR/ARQ		1.170
Gunnsteinn 24-975 frá Hólabæ	Suðurland	Kollóttur	ARR/ARQ		1.150
Dufgur 24-967 frá Sauðafelli	Suðurland	Kollóttur	ARR/AHQ		1.145
Glampi 24-943 frá Hafrafellstungu	Suðurland	Hyrndur	ARR/ARR		1.070
Brimill 24-950 frá Kópavatni	Vesturland	Hyrndur	ARR/ARQ		1.050
Alvís 24-969 frá Kjarna	Suðurland	Kollóttur	ARR/AN138RQ		1.045
Bjargráður 24-944 frá Flatatungu	Suðurland	Hyrndur	ARR/ARR		1.040
Ófeigur 24-973 frá Heydalsá 1	Suðurland	Kollóttur	ARR/AN138RQ		1.040
Bruni 24-957 frá Teigi 1	Vesturland	Hyrndur	ARR/AC151RQ		990
Hrókur 24-960 frá Brúnastöðum	Suðurland	Hyrndur	AT137RQ/ARQ		985
Selur 24-958 frá Kópavatni	Suðurland	Hyrndur	ARR/AHQ		955
Fursti 22-934 frá Sölvabakka	Suðurland	Hyrndur	AHQ/AHQ		925
Kjarval 24-951 frá Kirkjub.klaustri 2	Suðurland	Hyrndur	ARR/ARQ		925
Eilífur 24-962 frá Heydalsá 1	Vesturland	Kollóttur	ARR/AHQ		750
Feykir 24-949 frá Oddsstöðum 1	Suðurland	Hyrndur	ARR/ARQ		740
Fróði 24-942 frá Vífilisdal	Vesturland	Hyrndur	ARR/AHQ		730
Völundur 24-976 frá Gróustöðum	Vesturland	Forystuhrútur	AHQ/AHQ		710

Hér má sjá yfirlit yfir þá hrúta sæðingastöðvanna sem afgreitt var mest sæði úr. Listinn gefur ágæta mynd af vinsældum hrútanna en er þó ekki fullkomlega réttur því sumir hrútar önnuðu ekki alveg eftirspurn og því meira sent út í staðinn úr hrútum sem voru duglegri að gefa sæði.

NÝR RAFMAGNAÐUR BYD TANG 4X4 JEPPI

TANG – Kraftur og fjölhæfni í hverju skrefi!

- Tang lofar afli: 517 hestöfl sem tryggja magnaða akstursupplifun.
- Tang fer með þig hvert sem er: Fjór hjóladrif (4x4) fyrir allar aðstæður.
- Tang rúmar fjölskylduna: Sjö sæti fyrir þægindi allra.
- Tang býður framúrskarandi drægni: 530 km skv. WLTP.

Kynntu þér Tang – bíllinn sem sameinar kraft og þægindi!

Fara á í uppbyggingu atvinnuhúsnæðis í Búðardal.

Mynd / Dalabyggð

Auka við atvinnuhúsnæði

Sveitarfélagið Dalabyggð og Byggðastofnun hafa gert með sér viljayfirlýsingu um uppbyggingu atvinnuhúsnæðis í Búðardal.

Í tilkynningu frá Dalabyggð kemur fram að um sé að ræða tilraunaverkefni af hálfu Byggðastofnunar þar sem markmiðið sé að reisa atvinnuhúsnæði á stað þar sem vöntun á fjárfestingu í atvinnuhúsnæði hefur hamlað framþróun og muni stofnunin leggja til allt að 150 milljónir króna í verkefnið.

Sveitarfélagið mun tryggja lóð vegna þeirrar uppbyggingar sem fyrirhuguð er, leggja til teikningar að umræddu atvinnuhúsnæði og leggja til gatnagerð og lagnir að lóð í skiptum fyrir eignarhlut í verkefni. Grunnur

ad verkefni er sú vinna sem þegar hefur átt sér stað í Dalabyggð, varðandi áform um uppbyggingu atvinnuhúsnæðis sem grundvöllur hefur verið á þeim styrk sem fékkst úr C1 sjóði byggðaaætlunar á árinu 2023. Dalabyggð hefur verið þátttakandi í Brothættum byggðum með verkefnið DalaAuði frá árinu 2022. Áætlað er að því verkefni ljúki í árslok 2025.

Forsvarsmenn Byggðastofnunar segja að víða um land sé mikil eftirspurn eftir atvinnuhúsnæði en framboð takmarkað, hvort sem er til eigu eða leigu. Sé tilraunaverkefnið liður í því að skapa svæðinu aukin atvinnutækifæri og efla þannig lífsgæði allra íbúa. /sá

Meginstoðir farsældar Þingeyjarsveitar. Meðal annars er stefnt að auknu samstarfi um landnýtingu. Mynd / Stefna Þingeyjarsveitar 2024-2030

Kúrsinn tekinn til framtíðar

Þingeyjarsveit hefur samþykkt nýja heildarstefnu fyrir sveitarfélagið fram til ársins 2030.

Fram kemur í nýrri stefnu Þingeyjarsveitar að helstu styrkleikar sveitarfélagsins séu m.a. taldir vera óteljandi náttúruperlur innan vébanda þess, fyrsta flokks skólastarf, blómleg ferðafjónusta og öflugur landbúnaður, orkuauðlindir og dugmikið, drífandi fólk. Veikleikar eru taldir vera skortur á íbúðum, að mæta aukinni eftirspurn eftir þjónustu, einsleit atvinnutækifæri og þjónusta í dreifðum byggðum.

Sér sveitarfélagið tækifæri í að nýta betur orkuauðlindir, auka samstarf við landeigendur um landnýtingu, ná fram tekjuaukningu í ferðafjónustunni og nýta innviði frekar. Helstu áskoranir

svæðisins eru taldar vera víðfeðmi og vegalengdir, að halda úti þróttmiklu menningarstarfi, ágangur á helstu náttúruperlur, samgöngur og öldrun íbúa. Meðal áherslna sveitarfélagsins er að styðja við aukna sjálfbærni í matvælaframleiðslu og stuðning við sérstöðu í þeim efnunum og efling samstarfs og samvinna við landeigendur um uppbyggingu í þágu samfélagsins. Ráðgjafarfyrirtæki var fengið til að halda utan um gerð stefnunnar og voru haldnir þrjú íbúafundir og fundað með fulltrúum atvinnulífs og starfsfólki sveitarfélagsins, auk annars samráðs, við gerð stefnunnar. Var hún kynnt rafrænt fyrir íbúum laust fyrir jól og er birt á vef Þingeyjarsveitar. /sá

Viðurkenning:

Fálkaorða fyrir plöntukynbætur

Þorsteinn Tómasson plöntuerfðafræðingur hlaut riddarakross hinnar íslensku fálkaorðu fyrir framlag til plöntukynbóta í þágu landbúnaðar, skógræktar, garðyrkju og líftækniönaðar.

Þorsteinn segist glaður og stoltur yfir því að hafa fengið þessa viðurkenningu. Hann tekur sérstaklega fram að hann sé þakklátur þeim mörgu einstaklingum sem hann hefur unnið með, bæði hjá Rannsóknastofnun landbúnaðarins (RALA) og í öflugri þróunarstarfi Skógræktarinnar, Garðyrkjuskólans, garðyrkjustöðva og áhugamannafélaga í skógrækt og garðyrkju. „Auðvitað er ég ekki einn í heiminum og það er mikið starf hjá Rannsóknastofnun landbúnaðarins, Skógræktinni og víðar sem er viðurkennt með þessu. Það er mjög verðskuldað að þetta svið fái þennan heiður,“ segir Þorsteinn. Hann bætir við að norrænt samstarf hafi verið honum og samstarfsfólki mikil hvatning.

Þróði rauðblaða birki

Aðspurður um árangur sem gleður hann mest um þessar mundir tekur Þorsteinn fram hið nýja rauðblaða yrki af birki sem hann gaf nafnið Hekla. Það er núna komið í framleiðslu í Finnlandi og í sölu á Norðurlöndunum ásamt því að vera komið í prófanir um allt land sem gefa víðast hvar góða raun. „Á síðasta áratug hef ég einkum beint athyglinni að þeim möguleikum sem felast í birkiættkvíslinni,“ segir Þorsteinn. Hann segir mikils árangurs að vænta í

Þorsteinn Tómasson plöntuerfðafræðingur með nýtt rauðblaða yrki af birki sem hann gaf nafnið Hekla. Mynd / ghp

úrvinnslu á þeim mikla og verðmæta efnivið trjátegunda sem eru í prófun um allt land.

Var forstjóri RALA

Eftir landbúnaðarnám í Aberdeen í Skotlandi hóf Þorsteinn Tómasson störf hjá RALA árið 1970. Hann stundaði framhaldsnám með starfi við Landbúnaðarháskólann í Uppsala. Þar vann hann meðal annars starf sem beindist að því að auka vetrarþol tungrasa, en í framhaldsnáminu vaknaði hjá honum áhugi á kornrækt.

Þorsteinn var meðal frumkvöðla í því að koma á kornræktarkynbótum og rannsóknum hérlendis og hófst nýtt átak á því sviði árið 1976. Jónatan Hermannsson tók við þeim kyndli og náði miklum árangri

Árið 1986 varð Þorsteinn forstjóri RALA og sinnti því starfi til ársins 2005 þegar stofnunin varð hluti af Landbúnaðarháskóla Íslands. Eftir það var hann skrifstofustjóri í ráðuneyti landbúnaðarmála til starfsloka 2013. Þorsteinn er 79 ára. /ál

Einn úr bændastétt kjörinn til þingsetu

– Tveir sannkallaðir Bændaflokkar voru áður starfandi

Einungis einn bóndi var kjörinn til setu á Alþingi Íslendinga í nýliðnum kosningum.

Þórarinn Ingi Pétursson Framsóknarmaður er 10. þingmaður Norðausturkjördæmis og bóndi á Grund í Grýtubakkahreppi.

Á síðasta þingi sátu fjórir þingmenn sem telja má til bændastéttar með góðum vilja, sem starfandi eða fyrirverandi bændur; Ásmundur Einar Daðason, Halla Signý Kristjánsdóttir, Haraldur Benediktsson og Þórarinn Ingi Pétursson.

Hefði viljað fleiri bændur á þing

Spurður um stöðu mála segir Þórarinn Ingi að hann hefði viljað hafa fleiri bændur á þingi og reyndar almennt fleira fólk beint úr atvinnulífinu. Þróunin hafi þó verið í þessa átt á undanförmum árum, að þeim fari fækkandi

„Þingmennskan er gríðarlega krefjandi starf og hálfgerð brjálæði vinnulega séð að standa í þessu saman, en konan mín, Hólmfríður Björnsdóttir, sér alveg um búskapinn á meðan ég er fjarverandi. Börnin okkar eru vaxin úr grasi en koma og hjálpa til á álagstímum, eins og reyndar núna,“ segir Þórarinn, en blaðamaður náði tali af honum á fengitíma sauðfjár seint í desember.

Þórarinn Ingi Pétursson, sauðfjár-bóndi og alþingismaður. Mynd / Aðsend

krafa um að sköpuð séu skilyrði hjá löggjafanum um enn betri kjör, því við eigum að framleiða miklu meira af mat hér á landi,“ segir Þórarinn, sem var formaður Landssamtaka sauðfjár-bændna á árunum 2012 til 2016.

Bændur áður fyrir atkvæðameiri á Alþingi

Áður fyrir voru bændur atkvæðameiri á Alþingi. Tveir sannkallaðir Bændaflokkar hafa verið starfandi á Íslandi. Sá fyrri var stofnaður árið 1912 af nokkrum bændum sem áttu sæti á Alþingi og þegar þing kom saman 1913 var þingflokkurinn formlega stofnsettur með aðkomu þriggja þingmanna úr Sambandsflokknum. Alls sátu 16 þingmenn á Alþingi fyrir eldri Bændaflokkinn.

Fyrir landskjörið 1916 klofnaði flokkurinn og klofningsframboðið Óháðir bændur varð til. Bændaflokkurinn fyrri rann svo inn í Framsóknarflokkinn við stofnun hans árið 1916. Seinni Bændaflokkurinn var stofnaður í desember 1933, eftir klofning úr Framsóknarflokknum. Hann var lagður niður á árinu 1942 eftir að hafa náð 6,5 prósentu fylgi í alþingiskosningunum 1934 og fengið þrjú þingmenn kjörna en sex prósentu fylgi árið 1937 og tvo menn kjörna. /smh

VETRARSÓL er umboðsaðili

STIGA

Gulltryggð gæði

40 ár á Íslandi

STIGA ST5266 P

Hágæða snjóblásarar Fjölbreytt úrval

Askalind 4 | Kópavogi | Sími 564 1864 | vetrarsol.is

can-am®

ÞRIÐJA KYNSLÓÐIN ER KOMIN.

Þriðja kynslóðin af Can-Am fjórhjólunum er mætt í 2025 árgerðinni. Nýtt boddý. Nýr mótör. Ný kúpling. Ný grind. Ný fjöðrun. Allt endurbætt í betri og kraftmeiri pakka.

ELLINGSEN

Vínlandsleið 1, 113 Reykjavík / 415-8500 / www.brp.is

Skógareldar vaxandi vá

Norðurlöndin skoða nú í sam-
einingu vaxandi hættu á viðtækum
skógareldum.

Búið er við að aðsteðjandi
loftslagsógn muni gera norræna
skóga, vistkerfi og samfélög
viðkvæmari fyrir eldi en áður hefur
verið. Þetta þýðir að efla þarf og þróa
betur viðbúnað, hvort heldur er innan
samfélaga eða við stjórnun skóga.

Norræna tengslanetið fyrir
skógar- og gróðurelda (SNS) og
Skógartjónamiðstöðin (SLU) hafa
rannsakað hvernig hægt er að draga
úr hættu á skógareldum í norrænum
skógum. Sett hefur verið fram sérstök
stefna og aðgerðaáætlun. Er því ætlað
að fá stjórnvöld, skógareigendur og
samfélög til að hugsa meira út frá
skógareldasjónarmiðum og veita
upplýsingar og ráðleggingar um
hvernig unnt er að taka meira tillit
til eldhættu og draga úr skógareldum.

Fyrsta skrefið í átt að eldþolinni
skógrækt er sagt vera að viðurkenna
virka brunahættu í norrænum
skógum. Eldvarnir þurfi að vera
hluti af allri skógrækt, greina þurfi
viðbúnað vegna gróðurelda og
efla þekkingargrunn. Þetta krefjast

Eldvarnir þurfa að vera hluti af allri
norrænni skógrækt. Mynd / Pixabay

aðgerða á öllum stigum, allt frá
menntun til stefnumótunar og
lögjafar stjórnvalda, og kalli á
þverfaglegt samstarf og þátttöku.

Mælt er með að skoðuð verði
mismunandi áhrif aðferða í
slökkvistarfi, með brunatilraunum,
líkanagerð, hermun o.fl. Meta
þurfi áhrif mismunandi skóggerða,
landslags og mannvirkja m.t.t.
eldhættu og rannsaka hættu á
svokölluðum mega-eldum sem átt
hafa sér stað m.a. í Suður-Evrópu.
Þá er sögð þörf fyrir sameiginlega
innviði meðal Norðurlandanna,
svo sem alhliða gagnagrunna um
skógarelda í löndunum, til að styðja
við rannsóknir og ákvarðanatöku. /sá

Nýr bæjarstjóri Múlaþings

Bæjarstjórnarskipti eru að verða í
sveitarfélaginu Múlaþingi.

Dagmar Ýr Stefánsdóttir tekur
við starfi sveitarstjóra Múlaþings
frá og með 1. febrúar. Um leið lætur
Björn Ingimarsson af störfum sem
sveitarstjóri. Segir í tilkynningu
sveitarfélagsins að vegna yfirfærslu
verkefna, uppgjors vegna ársins 2024
o.fl. muni Björn starfa áfram með
nýjum sveitarstjóra til og með 15.
mars en þá láta endanlega af störfum
hjá sveitarfélaginu Múlaþingi. Björn
hefur starfað sem sveitarstjóri
Múlaþings frá árinu 2020 en áður var
hann bæjarstjóri Fljótsdalshéraðs,
frá árinu 2010. Hann var jafnframt
sveitarstjóri Þórshafnarhrepps árin
2001–2006 og Langanesbyggðar
2006–2009.

Dagmar Ýr er með BA-gráðu
í fjölmiðlafræði frá Háskólanum
á Akureyri. Hún var áður
framkvæmdastjóri Austurbrúar frá
árinu 2023. Fram að því, frá 2013,

Dagmar Ýr Stefánsdóttir. Mynd / Aðs.

starfaði hún sem yfirmaður samskipta
og samfélagsmála hjá Alcoa
Fjarðaáli. Áður starfaði Dagmar
sem forstöðumaður markaðs- og
kynningarsviðs hjá Háskólanum á
Akureyri í fimm ár og var þar áður
fréttamaður hjá fjölmiðlafyrirtækinu
N4 í eitt ár. Dagmar hefur auk þess
setið í ýmsum stjórnnum, svo sem
í heimastjórn Fljótsdalshéraðs, í
fagræði Seyðisfjarðarkaupstaðar, í
stjórn Stapa lífeyrissjóðs og í fagræði
Uppbyggingarsjóðs Austurlands. /sá

FSN - Fjarnám

Fjarnám gerir nemendum kleift
að stunda nám í gegnum
netið, án þess að þurfa að
mæta á staðinn.

Raunvísindabraut & Búfræðilína
Félags- og hugvísindabraut
Nýsköpunar- og frumkvöðlabraut
Viðbótarnám til stúdentsprófs

Leiðsagnarnám án lokaprófa
Persónulegur stuðningur kennara
Fjölbreyttir áfangar

Gríptu tækifærið og sæktu um núna!

www.fsn.is

Fjölbrautaskóli Snæfellinga

fsn@fsn.is

Sími 430- 8400

Ísteka:

Um hundrað stóð í blóðtöku árið 2024

Meira blóði var safnað á árinu
2024 en á árinu áður. Fjöldi
blóðtökuhryssa var 4.225.
Helstu úrbótatekifæri atvinnu-
greinarinnar liggja á sviði
hófhirðu og fortamningar.

Þetta er meðal þess sem kemur
fram í yfirlitsskýrslu yfir starfsemi
Ísteka ehf. á blóðtökutímabilinu árið
2024. Alls var tekið blóð í um 25.500
skipti og var að meðaltali tekið
blóð í sex skipti úr hverri hryssu.
Skilaverð meðalhryssa reyndist um
116 þúsund krónur. Blóðtökuhópar
voru um 100 talsins. Þar af var Ísteka
með fimm stóð á þremur stöðum,
alls 280 hryssur, sem er tæp sex
prósent af heildarfjölda hryssa í
starfseminni. Af þeim fylgdust 249
talsins sem nýttar voru að meðaltali
sjö sinnum á blóðtökutímabilinu.

Í skýrslunni segir að frjósemi
hryssa sem heyrna undir greinina
hafi verið tæplega 84 prósent sem
sé töluvert betra en sést almennt í
hrossarækt. „Blóðnytjabúskapurinn
kemur einnig vel út í öðrum
samanburði, svo sem í almennu
heilsufari stofnsins og í þroska,“
segir í skýrslunni. Þar kemur fram
að hlutfall úrvalsgóðra hryssa, sem
teljast þær sem hægt er að nýta sjö
eða átta sinnum á tímabilinu, fari
hækkandi. „Bændur stunda kröftuga
framþróun í þessum búskap sem
lýtur jú sömu lögmálum og annar
búskapur, afurðir hámarkaðar með
sem fæstum gripum. Frjósemi þeirra
og heilsa spilar þar lykilhlutverk.“

Niðurstöður eftirlits

Bæði Matvælastofnun og Ísteka
höfðu eftirlit með blóðsöfnuninni
og velferð hrossanna. Í skýrslunni
segir að í eftirlitsheimsóknum hafi
engar athugasemdir verið gerðar
í 44 prósent tilfella. Algengustu
athugasemdir snertu hófhirðu.

„Telja má að vel innan við 5%
hryssanna búi við slæma hófhirðu
og tilfelli þar sem velferð grips er
í hættu eru sjaldgæf. Ísteka hefur
unnið við að þróa verklag sem gerir
hófhirðu stóðhrossa auðveldari fyrir
bændur og árangur af því verki
kemur vonandi fram þegar á næsta
ári,“ segir í skýrslunni.

Frá blóðtöku. Tekið var blóð í um 25.500 skipti og var að meðaltali tekið blóð
í sex skipti úr hverri hryssu. Myndir / ghp

Skráð frávik í blóðtökuskýrslum
var skráð í 261 tilvikum af ríflega
25.500 blóðtökum. „Langflest
tilvik voru skráð vegna hryssa
sem sýndu einkenni hræðslu/ótta
(83%). Meirihluti þeirra jafnaði sig
skráð hjá 25 hryssum, þar af tvö
frávik hjá 22 hryssum, þrjú hjá 4
hryssum og ein hryssa var með 5
frávik skráð. Ráðleggingar Ísteka
eru að eigendur hryssa, þar sem
skráð eru frávik þrisvar sinnum eða
oftar, venji hryssuna betur áður en
hún er tekin til blóðtöku aftur eða
finni henni nýtt framtíðarhlutverk,“
segir í skýrslunni.

Tólf tilkynningar um slys

Þá segir að um langt árabíl hafi
verið haldið utan um slys, veikindi
og dauðsföll gripa sem heyrna undir
starfseminni. Slys voru skráð tólf
talsins í ár, þar af eitt sem tengdist
blóðtöku en hin ellefu vörðudu
ótengda atburði. Þá var tilkynnt um
slys hjá tveimur földum.

„Tólf (0,24%) tilkynningar
voru um veikindi hryssa á
blóðtökutímabilinu. Af þeim
tengdust sex blóðtöku viðkomandi

grips. Í öllum sex tilfellum jafnaði
hryssa sig fljótt og vel, ýmist
með eða án aðkomu dýralæknis.
Í þeim tilfellum sem veikindi
voru óviðkomandi blóðtökum
jöfnuðu 4 hryssur sig fljótt og vel
en ákvörðun var tekin um að fella
tvær. Á blóðtökutímabilinu var
alls tilkynnt um eina dauða hryssa.
Krufning leiddi í ljós tengsl á milli
dauða hennar og blóðtökunnar. Tvö
tilfelli folaldsdaða voru tilkynnt.“

Faldar myndavélar á sex bæjum

Í skýrslunni er sagt frá því að földum
myndavélum hafi verið komið fyrir í
óleyfi á sex bæjum sem Ísteka segist
fordæma sem innrás á atvinnusvæði
bænda. „Af myndbrotum sem birt
hafa verið úr þessum upptökum má
sjá eitt atvik sem þarfnast sérstakrar
skoðunar af hálfu Ísteka og er hún
þegar hafin,“ segir í skýrslunni.

Í niðurlagi skýrslunnar kemur
fram að helstu úrbótatekifæri
greinarinnar liggja á sviði hófhirðu
og fortamninga. „Einnig að huga
að ásyn og bættri aðstöðu við
samrekstur og sundurgreiningu í
rétt með það í huga m.a. að draga úr
hinni vandmeðförn meðferð piska
og prika.“ /ghp

Kjötafurðastöðvar:

Undanþágan beint til Hæstaréttar

Hæstiréttur samþykkti að taka fyrir mál Samkeppnis-
eftirlitsins og Innes ehf. án þess að það fari fyrst
fyrir Landsrétt.

Samkeppniseftirlitið leitaði eftir leyfi til að áfrýja beint
til Hæstaréttar, dómi Héraðsdóms Reykjavíkur frá því í
nóvember. Forsaga málsins er sú að Samkeppniseftirlitið
hafnaði beiðni Innes ehf. um að grípa til íhlutunar
gagnvart háttsemi framleiðendafélaga á grundvelli
undanþáguheimilda frá samkeppnislögum sem settar
voru fyrir á árinu.

Málið fékk flýtimeðferð innan Héraðsdóms
Reykjavíkur. Í dómi hans er ákvörðun Samkeppnis-
eftirlitsins felld úr gildi því dómurinn taldi undan-
þáguheimildina ekki hafa lagagildi því tildrög
lagabreytingarinnar hafi strítt gegn stjórnarskránni.
Dómurinn taldi að frumvarp, sem síðar varð að lögum,
hafi aðeins fengið tvær umræður en ekki þrjár eins og
áskilið er í stjórnarskránni.

Frá því undanþáguheimildirnar tóku gildi hefur
Kaupfélag Skagfirðinga keypt Kjarnafæði Norðlenska
og fyrir lá samþykkt kauptilboð kaupfélagsins í sláturhús
B.Jensen þegar dómur héraðsdóms var kveðinn upp.
Þá höfðu töluverðar breytingar verið fyrirhugaðar á
sláturfyrirkomulagi og kjötvinnslu á Norðurlandi.

Í ákvörðun Hæstaréttar frá 18. desember sl. segir að
dómurinn geti haft fordæmisgildi og verulega almenna
þýðingu, meðal annars um túlkun stjórnarskrárinnar og

Mikil óvissa er uppi um framhald hagræðingar á fyrir-
komulagi slátrunar og kjötvinnslu meðan mál Sam-
keppniseftirlitsins og Innes ehf. fer í gegnum dómstóla.

endurskoðunarvald dómstóla varðandi stjórnskipulegt
gildi laga. Því veitti dómurinn leyfi til áfrýjunar beint
til dómsins.

Hæstiréttur synjaði hins vegar fjórum málskots-
beiðnum vegna sama máls. Kaupfélag Skagfirðinga,
Búsæld, Neytendasamtökin og íslenska ríkið höfðu öll
óskað eftir að koma sjónarmiðum sínum á framfæri. Í
ákvörðun Hæstaréttar segir þó að ekki sé loku fyrir það
skotið að heimild kunni að standa til aukameðalgöngu
aðilanna fyrir réttinum. Það verði hins vegar undir
dómurum málsins í Hæstarétti komið. /ghp

Carbfix

Fögnum árangri og bjartri framtíð

Á liðnum árum hefur átt sér stað mikilvægt samtal um framtíðina og lausnir til að takast á við loftslagsbreytingar.

Carbfix hefur tekið stór skref í baráttunni við loftslagsbreytingar með öruggri tækni sem breytir koldíoxíði í stein í samvinnu við náttúruna. Carbfix hefur hlotið alþjóðlega viðurkenningu meðal annars frá **Sameinuðu þjóðunum** og fréttastofunni **Reuters**. Carbfix hlaut jafnframt **Nýsköpunarverðlaun Íslands 2024**.

Þá marka heimsóknir frá **orkumálaráðherrum Bandaríkjanna** og **Evrópusambandsins** vegna tækni Carbfix tímamót í sögu fyrirtækisins.

Við erum þakklát fyrir traustið sem okkur hefur verið sýnt og munum áfram vinna að stórum áföngum með íslensku hug- og verkviti á komandi ári.

Á carbfix.is má lesa nánar um tæknina.

NÝSKÖPUNARVERÐLAUN
ÍSLANDS

Starfsfólk Carbfix

Áslaug Arna Sigurbjörnsdóttir, fv. ráðherra háskóla, iðnaðar og nýsköpunar og dr. Hólmfríður Sveinsdóttir, rektor Háskólans á Hólum. Mynd / Aðsend

Háskólasamstæða og hátæknilandbúnaður

Vonir standa til þess að ný háskólasamstæða Háskóla Íslands (HÍ) og Háskólans á Hólum (HH) taki til starfa að fullu á þessu ári. Í desember fékk verkefnið veglegan fjárhagsstuðning frá háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðherra.

Háskólasamstæða HÍ og HH hlaut 170 milljóna króna styrk úr sjóði ráðherra sem kallast Samstarf háskóla. Ein megináhersla við val á verkefnum sem hljóta styrk úr sjóðnum er verkefni sem fela í sér sameiningu háskóla og áframhaldandi uppbyggingu háskólasamstæðu.

HÍ og HH komu sér saman um grunnatriði stjórnskipulags samstæðunnar síðastliðið vor en gert er ráð fyrir að einn rektor stýri henni. HÍ verður svokallaður flaggskipsháskóli samstæðunnar og HH aðildarskóli með starfsemi á Hólum og Sauðárkróki. „Horft verður til þess að styrkja HÍ sem leiðandi háskóla í íslensku samfélagi og HH sem sérhæfðan háskóla á landsbygðinni, og að samstæðan

verði eftirsóknarverð fyrir fleiri háskóla og rannsóknastofnanir,“ segir í tilkynningu frá háskóla-, iðnaðar- og nýsköpunarráðuneytinu. Styrkurinn sem verkefnið hlaut er skilyrtur við að háskólasamsætan verði að veruleika.

Alls úthlutaði ráðuneytið 893 milljónum króna úr sjóðnum til nítján verkefna. Af öðrum verkefnum má nefna samstarfsverkefni LbhÍ, HÍ og HR um hátæknilandbúnað með áherslu á innviði námsins en koma á upp aðstöðu sem styður við kennslu og þróun á því sviði. Þá á að efla nám í lagareldi með því að byggja upp og kenna ný námskeið á meistarastigi, þróa örnám og kennsluefni til að auka kennslu námskeiða í fjarnámi. Þá á að leggja saman grunninn að þverfaglegu meistara- og diplómanámi í hamfarifræðum með þátttöku fimm háskóla og þriggja stofnana á sviðinu. Dýralæknánám verður eflt með formlegu samstarfi milli LbhÍ, Keldna, HÍ, HH og SGGW í Póllandi. /ghp

Stjórnvöld:

Stóra viðfangsefnið að styðja við unga bændur

Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, utanríkisráðherra nýrrar ríkisstjórnar, segir breiða sátt vera um að styðja við íslenskan landbúnað.

Á degi landbúnaðarins sl. haust sagði Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir, formaður Viðreisnar og nú utanríkisráðherra, að Íslendingar vildu öflugan íslenskan landbúnað. Þorgerður var ráðherra landbúnaðar og sjávarútvegs árið 2017. Hún sat fyrir svörum í panel á degi landbúnaðarins 11. október sl.

Spurð um hvað hefði helst komið henni á óvart þegar hún tók við landbúnaðarmálunum á sínum tíma, svaraði hún því til að ráðherrastarfið 2017 hafi verið mest gefandi starf sem hún hefði nokkru sinni sinnt.

„Það sem kom mér ánægjulega á óvart er þessi breiða sátt sem er um að styðja við íslenskan landbúnað. Við viljum öflugan íslenskan landbúnað. Það er ekki bara um sveitir landsins heldur þvert yfir allt landið. Við þurfum að nýta þann meðbyr, skilning og þá sátt sem er um þessa frábæru atvinnugrein,“ sagði hún.

Bóndinn fær síðustu krónuna

Þorgerður Katrín sagði bændur starfa ötullega og að síðasta krónan fyrir afurðirnar væri jafnan greidd til bóndans sjálfs. „Hann fær síðustu krónuna þegar allir aðrir eru búnir að fá sitt, s.s. milliliðirnir,“ sagði hún og rifjaði upp umræðu á fundi ungra bændna nokkru áður, um hinn mikla fjármagns- og launakostnað í greininni, sem alltaf væri hærri hér en annars staðar.

Að hennar mati væri stóra viðfangsefnið hvernig unnt sé að taka vel á móti ungum bændum og efla nýliðun.

„Ef ég ætti að forgangsraða af öllu því sem kemur inn í ráðuneyti landbúnaðarmála, þá væri það að ýta undir nýliðun og skapa þannig umgjörð til að styðja við unga bændur, og það mun kosta stuðning.“

Síðan er hitt, sem við þurfum náttúrlega að velja fyrir okkur, að oft og tíðum finnst mér meiri tími af hálfu bændna, eða Bændasamtakanna, fara í pólitískt lobbi sem þarf á að halda heldur en í rauninni hvað bændur eru að gera heima á sjálfum búunum.

Við þurfum að fókusera meira á og veita bændum þetta frelsi af því að þeir eru bestir til að meta hvað þeir eiga að framleiða eða vilja framleiða,“ sagði Þorgerður

Þorgerður Katrín Gunnarsdóttir á degi landbúnaðarins sl. haust. Þar sagði hún brýnt að ýta undir nýsköpun í landbúnaði og bæta skilyrði fyrir unga bændur. Mynd / sá

Katrín enn fremur. Í því samhengi yrði að horfa á þau tækifæri sem væru í íslenskum landbúnaði.

Efling nýsköpunar og ungra bændna

„Ég vil sjá meiri nýsköpun. Það er einhver ástæða fyrir því að hún er ekki meiri, þrátt fyrir að hún sé þó töluverð, það er ekki spurning, en við getum séð enn meira.“

Ég hef margítrekað sagt að mestu sóknarfærin af atvinnugreinum, auk ferðaþjónustu þar sem fullt er að gerast, eru í landbúnaði ef við höldum rétt á spílunum. Þá eigum við ekki að vera hrædd við að gera ákveðnar breytingar til að ýta undir nýsköpun og unga bændur þannig að við tökum betur utan um þessa grein,“ sagði Þorgerður Katrín. /sá

Ritstjóri

Bændablaðið

Bændasamtök Íslands óska eftir að ráða ritstjóra Bændablaðsins. Við leitum að leiðtoga með góða innsýn inn í landbúnað og starfsemi fjölmiðla.

Helstu verkefni og ábyrgð

- Ritstjórnarleg ábyrgð og yfirumsjón með starfsemi Bændablaðsins
- Ábyrgð á verkefnastýringu
- Skipulagning, samhæfing og val á umfjöllunarefni
- Ábyrgð á faglegu efnisvali auk framsetningar myndefnis
- Ábyrgð á ritstjórnarstefnu miðilsins og gæðaeftirliti

Menntunar- og hæfniskröfur

- Háskólamenntun sem nýttist í starfi
- Reynsla af fjölmiðlum og blaðamennsku
- Þekking á landbúnaðarmálum æskileg
- Góð íslenskukunnátta nauðsynleg
- Góð enskukunnátta auk kunnátta í Norðurlandamáli
- Leiðtoga- og samskiptahæfni
- Góð tækniþekking
- Þekking á umbrotsvinnu og færni í InDesign

Umsóknir óskast sendar á hagvangur.is ásamt ferilskrá og kynningarbréfi.

Umsóknarfrestur er til 23. janúar. Nánari upplýsingar veita Geirlaug Jóhannsdóttir, geirlaug@hagvangur.is, og Pórdís Sif Arnarsdóttir, thordis@hagvangur.is.

hagvangur.is

Ein af dráttarvélum ársins er AgXeed 5.115T2. Þetta er dísilknúinn sjálfkeyrandi beltatraktor sem er þegar kominn í notkun hjá bændum. Mynd / AgXeed

Evrópa:

Dráttarvélar ársins

Landbúnaðarblaðamenn hafa valið dráttarvélar ársins 2025 í sex flokkum.

Á hverju ári veitir nefnd blaðamanna frá 25 Evrópulöndum verðlaun fyrir dráttarvélar ársins. Að baki verðlauninum standa landbúnaðarblaðamenn sem sérhæfa sig í umfjöllun um búvélar.

Í flokki öflugustu dráttarvéla (e. highpower) sigraði Case IH Quadtrac 715. Sá traktor er með 778 hestafla mótör, liðstýrður og á fjórum beltum. Í flokki dráttarvéla í millistærð (e. midpower) fór Fendt 620 Vario DP með sigur af hólmi. Þessi traktor myndi eflaust teljast stór á íslenskan mælikvarða, en vélin í honum skilar 224 hestöflum.

Í flokki dráttarvéla til almennra nota (e. utility) var hinn 117 hestafla Steyr 4120 Plus traktor valinn bestur.

Í flokki sérhæfðra traktora (e. specialized) sigraði Antonio Carraro Tony 8900 TRG. Það er lítil dráttarvél sem er meðal annars hugsuð til nota á vínekrum. Í flokki sjálfbærra dráttarvéla (e. sustainable) var Fendt e107 Vario valin best, en hún er rafknúin. Þá var sérstakur flokkur fyrir landbúnaðarþjarka (e. bot) þar sem AgXeed 5.115T2 var veitt viðurkenning. Það er sjálfkeyrandi lítill traktor á beltum sem er hægt að tengja við fjölbreytt úrval landbúnaðartækja án breytinga. /ál

Þú finnur Bændablaðið á www.bbl.is, Facebook & Instagram

Vetrartilboð

Janúar og febrúar

**STEINSMIÐJA
AKUREYRAR**

Uppsetning á höfuðborgarsvæði og Norðurlandi innifalin.

Sendum frítt um allt land. Geymum steina ef óskað er.

TILBOÐ 1 (ljósmynd)

Svartur, grár eða paradiso.

Sett eins og á mynd

585.000

án blómarammans

485.000

TILBOÐ 2

Demantur - passar líka á duftleiði

149.000 (199.000 með lukt)

TILBOÐ 3

Sett eins og á mynd - 380.000

Svartur, grár eða paradiso

Svartur

Paradiso

Blár

Grár

Rúmar tvö nöfn

VIÐHALDSFRÍR GRANÍTBEKKUR

Svartur, grár eða paradiso.

Hægt að fá áletrun gegn aukagjaldi.

130cm 150kg

frí sending um allt land.

230.000 kr

s: 466 2800 / 899 9370

sala@minnismerki.is

steinsmidjaakureyrar.is

Evrópusambandið:

Spá um evrópskan landbúnað

– Næsti áratugur felur í sér umtalsverðar breytingar

Steinunn Ásmundsdóttir

steinunn@bondi.is

Evrópusambandið segir landbúnað innan vébanda ESB seiga atvinnugrein sem óðum aðlagi sig loftslagsbreytingum, kröfum um sjálfbærni og breyttri eftirspurn neytenda.

Forsvarsmenn landbúnaðarmála innan ESB segja skammtímahorfur evrópskra landbúnaðarmarkaða „á brothættu og hægfa leið til stöðugleika að nýju“. Eftir alvarleg áföll og miklar sveiflur undanfarið ár sjáist jákvæð merki um stöðugleika þeirra þar sem aðfangakostnaður hafi lækkað jafnt og þétt undanfarna mánuði og náðst hafi nokkur tók á matvælaverðbólgu.

Framkvæmdastjórn Evrópusambandsins gefur, undir lok hvers árs, út skýrslu um horfur til lengri og skemmri tíma í landbúnaði, þar sem settar eru fram áætlanir fyrir helstu landbúnaðargreinar ESB.

Vöxtur í eftirspurn

Í síðustu skýrslu segir að almennt þjóðhagslegt umhverfi og matvælaverð bendi til mögulegs vaxtar í eftirspurn landbúnaðarafurða í flestum greinum innan sambandsins. Tekið er fram að horfurnar séu engu að síður háðar mikilli óvissu sem tengist veðuratburðum, geopolítiskum átökum og dýra- og plöntusjúkdómum.

Spáð er breytingum á neyslumynstri innan ESB. Búist er við að kjötneysla minnki lítillega, aðallega í nautakjöti og svínakjöti, en talið er að neysla plöntupróteíns aukist. Gert er ráð fyrir að neysla mjólkurafurða haldist stöðug, með breyttum venjum og fleiri nýjum neytendum.

Markaðir leita stöðugleika

Fram kemur að landbúnaðarmarkaðir sýni aftur merki um stöðugleika.

Forsvarsmenn landbúnaðarmála innan ESB segja skammtímahorfur evrópsks landbúnaðar „á brothættu og hægfa leið til stöðugleika að nýju“. Til lengri tíma sé breytinga að vænta en horfur þó sæmlegar. Spáð er breytingum á neyslumynstri innan ESB-rikkjanna.

Mynd / Pixabay

Matvælaverðbólga hafi farið minnkandi og matvælaverð haldist tiltölulega stöðugt í flestum vörutegundum undanfarna mánuði, þó að verð sé að meðaltali 32 prósentum hærra m.v. árið 2020.

Þá sé áburðarmarkaður ESB smám saman að ná stöðugleika á nýjan leik og viðskiptaflæði að komast í eðlilegt horf. Hins vegar sé hagkvæmni enn áhyggjuefni fyrir bændur, fyrst og fremst vegna lækkandi afurðaverðs í akuryrkju. Minni uppskera á ýmsum svæðum innan Evrópu árið 2024 gæti valdið sjóðstreymisvandamálum fyrir

akurræktarbændur og það haft bein áhrif á áburðarkaup nú í vor.

„Þó að ESB haldi áfram að vera stórútflytjandi landbúnaðarmatvæla og sé áfram sjálfbjarga um flestar hrávörur eru merkjanlegar breytingar í ýmsum landbúnaðargreinum. Meðal annars er samdráttur í heildarkjötframleiðslu, stöðugleiki í kornframleiðslu, mjólkurframleiðsla stöðug og í hámarki, og aukning í alifuglarækt. Þótt óvissa um þróun þjóðhags-, viðskipta- og loftslagsbreytinga sé viðvarandi sýnir skýrslan einnig framfarir fyrir nokkra umhverfis- og loftslagsvísa,

sem undirstrikar umskiptin í átt að umhverfisvænni landbúnaði,“ segir í skýrslunni.

Spáð er að raunvöxtur landsframleiðslu í ESB nái stöðugleika til meðallangs tíma og verðbólga fari aftur í tveggja prósent markmið. Á þessum grunni eru markaðsáætlanir fyrir landbúnað ESB þróaðar með landbúnaðarhagfræðilegum líkanaaðferðum.

Minna korn og repja

Gert er ráð fyrir að notkun á ræktanlegu landi ESB breytist nokkuð næsta áratuginn. Spáð er að landnotkun færist frá korni og repju yfir í sojabanur, önnur olíufra og belgiurtir, vegna minni eftirspurnar eftir korni í fóður og lifeldsneyti. Búist er við að flatarmál landbúnaðarlands undir varanlega ræktun muni aukast, á meðan flatarmál varanlegs graslendis og mögulegs ræktarlands gæti haldist stöðugt.

Talið er að uppskera korns og olíufraes muni aukast lítillega næsta áratuginn, vegna þróunar í nákvæmnisbúskap, stafrænnar ræktunartækni og bættis jarðvegsheilbrigðis, sem vegi upp á móti loftslagsbreytingum, skertu framboði og hagræðingu í aðföngum landbúnaðar. Gert er ráð fyrir að uppistaðan í kornframleiðslu verði maís og bygg og hveitframleiðsla taki við sér eftir samdrátt. Þá er talið að sykurfarmleiðsla dragist hægt saman næsta áratug, vegna rýrnandi uppskeru sykurrófa og þess að neytendur kjósi sykurrófa mataræði.

Alifuglaframleiðslan styrkt áfram

Búist er við að heildarkjötframleiðsla innan ESB minnki á næstu árum. Því er spáð að framleiðsla nautakjöts muni dragast saman vegna aukinnar sjálfbærni, lítillar arðsemi og strangara regluverks. Á sama hátt er gert ráð fyrir að neysla nautakjöts minnki, vegna mikils framboðs og hárs verðs. Reiknað er með að neysla svínakjöts dali á komandi árum vegna aukinna krafna um sjálfbærni,

en búist er við að neysla á alifuglum aukist þar sem greinin hafi betri ímynd og afurðir séu ódýrari en annað kjöt.

Margt bendir til að neysla kind- og geitakjöts haldist stöðug á komandi árum, vegna viðvarandi neyslumynsturs sem tengist menningarhefðum í ríkjum ESB.

Mjólkurframleiðsla hefur náð hámarki

Spáð er að mjólkurframboð ESB aukist lítillega í ár. Miðað við eðlileg veðurskilyrði er gert ráð fyrir að samdráttur hjá mjólkurbúum, um 0,7 prósent, vegi á móti aukinni mjólkurframleiðslu sem áætluð er um 1 prósent. Búist er við að mjólkurframleiðsla ESB minnki til lengri tíma lítið. Hins vegar muni greinin í auknum mæli leggja sitt af mörkum til umhverfislegrar sjálfbærni matvælaferfa og skapa aukinn virðisauka í greininni. Horft er til þess að neysla mjólkurafurða í ESB haldist stöðug. Breytingar í lífsstíl og vaxandi heilsuvitund muni auka eftirspurn eftir hollari mjólkurvörum.

Líkur eru leiddar að því að framleiðsla ESB á ostum og mysuörum haldi áfram að vaxa, þó hægjar en áður hefur verið.

Áskoranir í grænmetis- og ávaxtaræktun

Ávaxta- og grænmetisframleiðsla er sögð standa frammi fyrir áskorunum sem tengjast erfiðri veðráttu, auknum orkukostnaði, takmörkunum á notkun varnarefna og viðgangi meindýra.

Engu að síður er búist við að neysla á ferskum afurðum innan ESB aukist, vegna aukinnar vitundar neytenda um kosti holls mataræðis. Eplafarmleiðsla gæti haldist stöðug, en búist er við að ferskju- og nektarínufarmleiðsla minnki.

Spáð er að framleiðsla ESB á ólífuolíu aukist lítillega næsta áratug, vegna aukningar á uppskeru. Líklegt er talið að vínfarmleiðsla og vínuútflutningur ESB minnki, og valdi þar helst minni áfengisneysla yngri kynslóða og breyttar neysluvenjur. ■

TUDOR KRAFTUR

Ekki láta frostið koma þér á óvart

Mælum • Skiptum • Traust og fagleg þjónusta

SKORRI

TUDOR

SÉRFRÆÐINGAR Í RAFGEYMUM

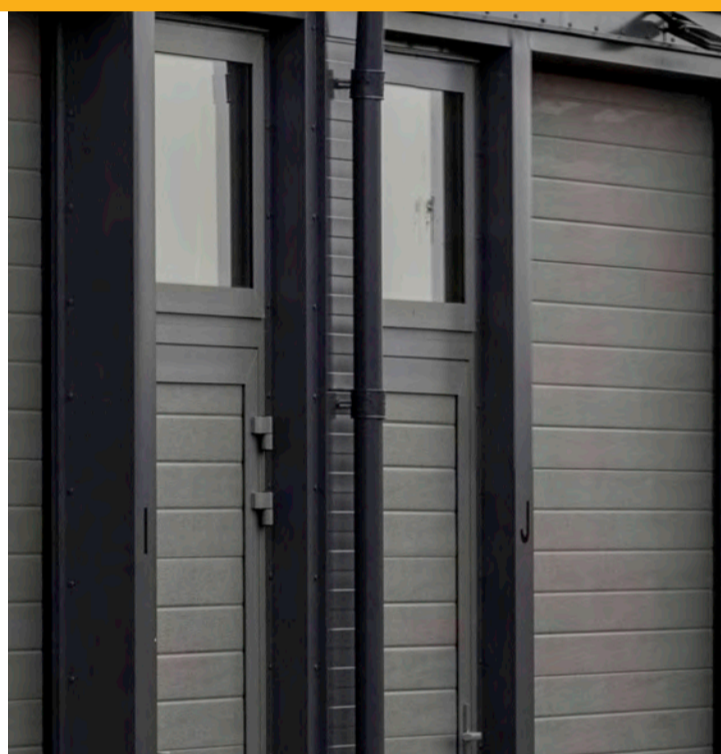
TUDOR

Skorri ehf • Bildshöfði 12 • 110 Rvk • 577-1515 • vefverslun: www.skorri.is

HURÐIR SEM HENTA ÍSLENSKRI NÁTTÚRU

Kynntu þér **Lindab** og **Krispol**
hurðir frá Límtré Vírnet

- Lindab hurðir henta sérstaklega vel fyrir búskap og dýrahald.
- Fjölbreytt úrval lita og aukahluta.
- Krispol hurðir eru er hagkvæmur kostur fyrir skemmur og geymslur.
- Uppsetning í boði sem getur aukið endingu.

Kynntu þér úrvalið á [Limtrevirnet.is](https://limtrevirnet.is)

Skaftafellssýsla:

Auðbjörgunarsveitin

– Hjúkrunarfræðingur á Kirkjubæjarklaustri lykilmanneskja í heilbrigðisþjónustu á svæðinu

Margrét Ágústa
Sigurðardóttir
margret@bondi.is

Auðbjörg Brynja Bjarnadóttir, hjúkrunarfræðingur og rófubóndi, hefur starfað á heilsugæslunni á Kirkjubæjarklaustri í næstum átján ár. Hún býr á Maríubakka í Fljótshverfi í Vestur-Skaftafellssýslu, sem er um 25 km austan við Kirkjubæjarklaustur, ásamt börnum sínum og eiginmanni.

Aðgengi að heilbrigðisþjónustu á landsbyggðinni er stórt byggðamál fyrir velferð og öryggi íbúa. Í smærri byggðum verður eðli þjónustunnar oftast en ekki persónulegri, nálægðin við skjólstaðingana meiri, sem getur í senn verið gefandi en líka krefjandi. Með tilkomu fjarheilbrigðisþjónustu á Kirkjubæjarklaustri hefur aðgengi íbúanna að heilbrigðisþjónustu aukist, en heilsugæslan þar er fyrsta heilsugæslan hér á landi sem hefur innleitt slíka þjónustu.

Auðbjörg Brynja Bjarnadóttir, gjarnan kölluð Auja, flutti austur á Maríubakka rétt gengin í þrítugt. Hún fæddist í Reykjavík árið 1978, ólst upp á höfuðborgarsvæðinu, á ættir að rekja vestur á firði og hefur alltaf haft sterkar rætur í sveitina og landsbyggðina. „Ég vann mikið á sumrin úti á landi og undi mér vel. Ég hef alltaf verið mikið náttúrubarn og kunnað að meta einfaldleikann og hægagang lífsins í sveitinni.“ Eftir menntaskóla lá leiðin í háskólann og Auðbjörg útskrifaðist sem hjúkrunarfræðingur árið 2005, síðar sem ljósmóðir og hefur síðan þá tekið diplómu í mannaútsjórnum og sjúkraflutningum, EMT-A.

Þegar frumburður þeirra hjóna var þriggja ára fluttu þau austur. Tengdafadir Auðbjargar var orðinn langveikur og það vantaði aðstoð við búið á Maríubakka þar sem Bjarki, eiginmaður hennar, er fæddur og uppalinn. „Það var ekki á planinu

Auðbjörg Brynja Bjarnadóttir, hjúkrunarfræðingur og rófubóndi, við Lómagnúp. Hún segir fegurðina í Skaftárhreppi engri lík. Mynd / mäs

að flytja á Klaustur en þegar Guðni tengdapabbi var orðinn veikur veitti ekki af allri þeirri hjálp sem þarfaðist við búskapinn. Síðan bráðvantaði hjúkrunarfræðingur á heilsugæsluna stuttu eftir að ég lauk ljósmóðurnámi. Við ákváðum því að slá til og erum enn hér í dag um átján árum síðar.“

Auðbjörg segir fegurðina í Skaftárhreppi engri lík og að það séu forréttindi að hafa slík náttúrugaði í kringum sig í daglegu amstri. „Alveg frá því að ég var stelpurófa hef ég alltaf hrifist af litlum samfélögum. Íbúarnir eru oftast en ekki knúnir drifkrafti og þrautseigju þar sem allir skipta máli.

Við björgun skotveiðimanns á afrétt. Mynd / Aðsenv

Oftast er fólk samherjar en eðlilega getur stundum slegið í brýnu.“

Sinnir útköllum á hinum ýmsu farartækjum

Á Maríubakka var lengi vel töluverður fjöldi af kindum og ötul rófurækt. Bjarki tók að mestu við búskapnum af föður sínum samhliða störfum sínum sem sjúkraflutningamaður. Þau hjónin vinna því mikið saman og hafa gert um langa hríð.

„Vissulega getur það verið krefjandi, sérstaklega þegar börnin voru yngri. Héraðið er stórt og maður þarf alltaf að vera til staðar. Þrátt fyrir að vera ekki á formlegri vakt þá er maður alltaf til taks ef maður er heima á annað borð. Hvað sem veldur þá hefur verið fjöldi alvarlegra slysa á svæðinu og allt of oft banaslys. Það er þyngra en tárur taki og óumflýjanlega mætir þá sorgin oft inn á heimilið þegar við hjónin höfum verið bæði í aðhlyningu á slysstað eða þegar alvarleg veikindi hafa komið upp,“ segir Auðbjörg.

Fyrir lítið bæjarfélag er það gríðarlegur fengur að hafa manneskju eins og Auðbjörgu. Að starfa í dreifbýli fylgir að vera klár í slaginn og taka því sem kemur. Hjúkrunarstarfið er fjölbreytt, starfssvæðið stórt en fáir um verkin þannig að nán teymisvinna lækni og hjúkrunarfræðings, auk sjúkraflutningafólks, er forsenda þess að vel gangi. Auðbjörg segir það ákveðinn lífsstíll, og jafnvel forréttindi, að geta starfað á heilsugæslu í dreifbýli. Í starfinu felist meðal annars að vera til staðar, ýmist við gleði- eða sorgarstundir. Slíkt sé í senn bæði gefandi og krefjandi. Einnig þurfi að sinna skjólstaðingum heima fyrir þar sem ekki allir komast á heilsugæsluna. Þar hafi ljósmóður- og sjúkraflutninganamið komið sér sérstaklega vel.

Til að geta staðið vaktina í stóru héraði þarf að hafa yfirgripsmikla þekkingu og geta beitt henni fljótt, undir miklu álagi og á öruggan og yfirvegaðan hátt. Bráðatilfelli gera ekki boð á undan sér og geta komið á öllum tímum sólarhringsins. Stundum er langt á milli útkalla og stundum stutt. Oft þarf að rjúka út frá því sem maður er að gera hverju sinni, skafa bílinn, finna út hvert eigi að fara og kalla til aðrar bjargar. Fólk hefur tilhneigingu til að draga þá ályktun að erfiðasta verkið og mesta álagið sé að takast á við hópslys eða mjög mannskæð slys. Staðreyndin sé hins vegar sú að þá geta jafnvel einföld verk í hversdagsleikanum valdið meira álagi og áreiti, s.s.

ákveðnar rangfærslur sem erfitt er að kveða niður enda hjúkrunarfólk bundið ströngum trúnaði um störf sín og skjólstaðinga.

„Á þeim tíma sem ég hef starfað fyrir austan hef ég tekið á við fjölpætt viðfangsefni sem tilheyra hefðbundnum heilsugæslustörfum ásamt mörgum yfirgengilega krefjandi verkefnum sem duka upp og oftast en ekki við margbreytilegar aðstæður. Má þar nefna aðgerðir vegna náttúruvár, eldgos og öskufall í kjölfar þess, margföldun á heimsóknum ferðamanna með tilheyrandi fjölgun slysa og bráðatilfella, og stór og smá hópslys. Þannig hef ég sinnt útköllum og sjúkraflutningum á hinum ýmsu farartækjum, s.s. sjúkrabíl, björgunarsveitabílum, bryndreka og í loftfari svo eitthvað sé nefnt.“

Tækifærin í fjarheilbrigðisþjónustu

Samherji Auðbjargar á heilsugæslunni er Sigurður Árnason læknir. Hann hefur verið lykilmáður í því að tryggja heilbrigðisþjónustu í samfélaginu fyrir austan, meðal annars með breyttri útfærslu á þjónustunni vegna manneklu og öðrum þeim áskorunum sem fylgja því að bráðþjónusta sé tryggð. Fjarheilbrigðisþjónustan gegnir þannig mikilvægu hlutverki á Kirkjubæjarklaustri. Hún sinnir fjölbreyttum þörfum fólks, auk þess sem hún bætir aðgengi fólks að ýmiss konar sérfræðiþjónustu sem annars væri aðeins aðgengileg á Selfossi eða í Reykjavík. Þessi viðbót eflir heilbrigðisþjónustu heima í héraði og er árangursrík leið til að efla lýðheilsu. Þá segir Auðbjörg að þjónustuformið auki bæði hagkvæmni í rekstri og tryggi betri nýtingu heilbrigðisstarfsfólks.

„Árið 2013 var keyptur fjarlækningabúnaður með stuðningi heimamanna og þar fór Siggí læknir fremstur í flokki. Það hafa verið forréttindi að vinna með slíkum manni, hann hefur ekki aðeins eflt mig í starfi og hvatt mig heldur verið mér og mínum mikill vinur.“

Auðbjörg tók við riddarakrossi hinnar íslensku fálkaorðu fyrir framlag til heilbrigðis- og björgunarstarfa í heimabyggð árið 2019. Hún segir það mikinn heiður að fá slíka viðurkenningu fyrir störf sín í þágu samfélagsins og vonast jafnframt til þess að viðurkenningin sé ekki síður eflandi og hvetjandi fyrir allt heilbrigðisstarfsfólk sem og aðra viðbragðsaðila.

Óhætt er að segja að Auðbjörg sé ekki kölluð Auðbjörgunarsveitin fyrir ekki neitt. ■

Vorgleði í Prag & Brno

11. – 18. apríl 2025

Fararstjórn: Pavel Manásek

Verð 319.800 kr. á mann í tvíbýli

Tékkland er yndislegt að vori þegar gróðurinn er að vakna af dvala eftir veturinn. Hér verður farið í skemmtilega ferð til gullborgarinnar Prag og keisaraborgarinnar Brno sem eru tvær af áhugaverðustu og fegurstu borgum Tékklands, hvor með sinn sjarma.

bænda
FERDIR

Bókaðu núna á baendaferdir.is

Sími 570 2790 • bokun@baendaferdir.is • Síðumúla 2 • 108 Reykjavík

vfs.is

JANÚÁR ÚTSALA TÆSIL

VERKFERA SALAN

Skannaðu og
skoðaðu

VERKFERASALAN • SÍÐUMÚLA 9, REYKJAVÍK • DALSHRAUNI 13, HAFNARFIRÐI • FITJABRAUT 2, REYKJANESBÆ • ÓSEYRI 4, AKUREYRI • S: 560 8888 • vfs.is

Husqvarna®

HÁ Verslun er með umboð
fyrir Husqvarna Construction
á Íslandi.

- Steinsagir
- Kjarnaborvélar
- Jarðvegsþjoppur
- Sagarblöð
- Kjarnaborar

Þjónustuverkstæði
og varahlutir

**Husqvarna Trowel
BG 245**
Slípi vél, Vinnslubreidd 60 cm

**Husqvarna FS 500
E rafmagns gólf-sög**
Sögunardýpt 19 cm

**Husqvarna DM230
Kjarnaborvél**
150 mm Max

Husqvarna K770 14"
Steinsög/Hellusög
Sögunardýpt 12,5 cm

**Husqvarna LF75
Jarðvegsþjappa**
97kg, 500 mm Plata

**Husqvarna FS400
LV gólf-sög**
Sögunardýpt 16,2 cm

**Husqvarna Rammer
Hopperi LT6005**
230mm Plata, 69 kg

Husqvarna K970
Sögunardýpt 15,5 cm

Husqvarna K4000
Steinsög
Sögunardýpt 12,5 cm

Husqvarna K3600
Vökvasög
Sögunardýpt 27 cm

Husqvarna K7000
Ring
Sögunardýpt 32,5 cm

Husqvarna K7000
Pre Cut
Sögunardýpt 14,5 cm

Víkurhvarfi 4 - 203 Kópavogur
Opð mán. - fös. kl. 9-17.
S. 588-0028
haverslun@haverslun.is
haverslun.is

Bændur víða um heim standa frammi fyrir tjóni og vandræðum vegna loftslagsbreytinga. Loftslagskvíði og áhyggjur sækja að fólki og til að verjast því þurfum við, að sögn heimspekinga og sálfræðinga, öðru fremur að átta okkur á hvað er innan áhrifasviðs okkar og hvað ekki og temja okkur æðruleysi og hugarró gagnvart því sem við getum ekki haft áhrif á. Teikning / Hlynur Gauti

Loftslagsmál:

Að bera kvíðboga fyrir óvissri framtíð

– Loftslagsvandinn veldur fólki streitu og vanlíðan

Steinunn Ásmundsdóttir
steinunn@bondi.is

Loftslagsbreytingar og þeir erfíðleikar sem þær valda fylla marga streitu og kvíða og fólk fyllist, margt hvert, vonleysi gagnvart framtíðarhorfum.

Velta má fyrir sér hvernig fólk sem á allt sitt undir náttúrunni, t.d. bændur, sem og allir aðrir, fara að því að horfast í augu við aðsteðjandi loftslagsvanda og áskoranir honum tengdar, án þess að missa hugrekkið og drifkraftinn til góðra verka og uppbyggingar, og tiltrú á framtíðina.

Hvaða áhrif hafa loftslags-

breytingar á geðheilsu? Stephanie Collier, læknir og kennari við Harvard-háskóla, segir að til viðbótar við tilvistaráhyggjur og ótta um framtíðina geti loftslagsbreytingar haft bein áhrif á geðheilsu (eins og með náttúruhamförum eða hita) og óbein (með landflóttu, fólksflutningum og fæðuóryggi).

Þótt loftslagsbreytingar hafi e.t.v. ekki íþyngt Íslendingum svo heitið geti fram til þessa þá eru þær aðkallandi vandamál víða um heim, þar á meðal fyrir bændur, og eiga líklega eftir að hafa áhrif hér á landi eins og annars staðar. Sálfræðingur segir mikilvægt að eiga sér sterk gildi. Þau skapi skýra sýn, öfluga sjálfsmynd og dragi úr hugarvíli. Mynd / Farm Progress

„Hækkandi hitastig hefur verið tengt fjölgun koma á bráðamóttöku af geðrænum ástæðum og getur skert vitsmunafroska barna og unglunga. Enn fremur tengist fæðuóryggi þunglyndi, kvíða og hegðunarvandamálum. Stöðugar fregnir af t.d. skógareldum, vaxandi illviðrum, þurrkum og bráðnun jökla, geta valdið auknu álagi í daglegu lífi fólks,“ segir Collier.

Óviss framtíð veldur kvíða

Loftslagskvíði, eða umhverfiskvíði, er vanlíðan sem tengist áhyggjum af áhrifum loftslagsbreytinga. Þetta er kvíði sem á rætur sínar að rekja til óvissu um framtíðina og varar okkur við hættunni af breyttu loftslagi. Loftslagsbreytingar eru ógn við velferð fólks og heilsu jarðar og því ekki óeðlilegt að upplifa áhyggjur og ótta við afleiðingarnar.

Loftslagsbreytingar geta meðal annars framkallað tilfinningar eins og sorg, reiði, skömm, missi, sektarkennd, vonleysi og þreytu. Þessar tilfinningar geta stafað af mörgum þáttum, þar á meðal beinum áhrifum (t.d. tapi á húsnæði eða lífsviðurværi), verið birtingarmynd reynslu annars fólks víða um heim eða vanlíðan sem tengist framtíðar- eða tilvistarógn.

Loftslagskvíði vaxandi vandamál

Vaxandi fjöldi fólks er beinlínis

haldinn loftslagskvíða. Þó að allir geti upplifað hann virðast ákveðnir hópar vera sérstaklega útsettir, þar á meðal börn, ungt fólk, fólk í frumbyggjasamfélögum, fólk sem er annt um umhverfið og náttúruna, loftslagsaðgerðasinnar, þeir sem vinna að loftslagsmálum (eins og loftslagsvísindamenn), fólk sem hefur lífsviðurværi sitt af náttúrunni (til dæmis bændur), og allir sem hafa orðið fyrir tjóni vegna loftslagsbreytinga. Meiri loftslagskvíði tengist einnig skynjun á aðgerðarleysi stjórnvalda í loftslagsmálum, sérstaklega hjá yngri fólki. Þar að auki, fyrir mörg okkar, en kannski sérstaklega fyrir yngri kynslóðir, getur stöðugt áreiti neikvæðra loftslagsfrétta verið stressandi og niðurdrepandi.

Vilhjálmur Árnason heimspekingur telur að við þurfum öðru fremur að átta okkur á því hvað sé innan áhrifasviðs okkar og hvað ekki og temja okkur æðruleysi og hugarró gagnvart því sem við getum ekki haft áhrif á. Þeir sem huga að geðheilsu tengdri loftslagsvá virðast flestir sammála um mikilvægi þessa.

Meðal ráða sérfræðinga við loftslagskvíða eða tilfinningalegri vanlíðan vegna loftslagsbreytinga er að einbeita sér að því sem þú getur stjórnað. Loftslagsbreytingar eru flókið mál. Minntu sjálfa/n þig á að loftslagsbreytingar verða

Undrabærir og Tatrafjöll

Þýskaland, Tékkland, Pólland

21. maí - 3. júní 2025

Regensburg

Prag

Krakow

Í þessari dásamlegu snemmsumarferð er hin heillandi miðaldarborg Regensburg í Þýskalandi heimsótt, ásamt hinum sögufrægu borgum Prag í Tékklandi og Krakow í Póllandi.

Að auki heimsækjum við hin þekktu Tatrafjöll og njótum fjalladýrðarinnar í fjallabænum Zakopane. Bærinn er frægur fyrir einstaka fjallamenningu, þar sem pólskir Górale fjallabúar hafa varðveitt sérstakan menningararf, hefðir og listir sem endurspeglast í byggingarstíl, matargerð og handverki.

Flugið til og frá Keflavík.

Leiðsögukona er Sigurbjörg Árnadóttir, formaður Vitafélagsins.

Við höfum farið erlendis með hópa frá árinu 1984

Nánari upplýsingar og bókanir

s. 476-1399

www.tannitravel.is

tannitravel@tannitravel.is

Sérhver getur lagt sitt lóð á vogarskálina

Vilhjálmur Árnason.

„Spurt er hvernig fólk geti horfst í augu við aðsteðjandi loftslagsvanda og áskoranir honum tengdar, án þess að missa hugrekkið og drifkraftinn til góðra verka og uppbyggingar, og tiltrú á framtíðina. Við fyrstu sýn virðist þessi spurning kalla fremur á sálfræðileg og jafnvel guðfræðileg svör fremur en heimspekileg. Í fornaldarheimspeki voru sálfræði og siðfræði raunar samofin enda meginspurningin sem fengist var við sú hvernig lífi væri best að lifa. Sú spurning er sigild þótt hún hljóti að taka mið af aðstæðum.

Mér virðist að varðandi þetta mál sé frá heimspekilegu og/eda siðfræðilegu sjónarmiði nærtækast að líta til Stóuspekinnar. Í Handbók sinni, sem heitir á íslensku Hver er sinnar gæfu smiður, heldur stóuspekingurinn Epiktet því fram að lykillinginn að listinni að lifa sé að kunna að greina á milli þess sem er undir okkur komið og hins sem er ekki á okkur valdi. Menn þurfi að átta sig á því að þeir ráða engu um ytri atburði nema viðbrögðum sínum við þeim. Við þurfum því öðru fremur að átta okkur á því hvað er innan áhrifasviðs okkar og hvað ekki og temja okkur æðruleysi og hugarró gagnvart því sem við getum ekki haft áhrif á. Allar skapraunir okkar stafi af því að við reynum að stjórna því sem við ráðum ekki við. Og með því að eyða orkunni í hið óviðráðanlega missum við stjórn á því eina sem við höfum vald á, en það er okkar eigin hugarafstaða og sálarró. Með því að temja sér æðruleysi gagnvart því sem maður fær ekki breytt myndast jafnframt rými fyrir hugrekki til að beina kröftum sínum að því sem er innan áhrifasviðs okkar. Við eyðum þá ekki hugarorkunni í gagnslaugar áhyggjur heldur virkjum við krafta okkar í það sem við getum haft áhrif á.

Í loftslagsmálum virðist breytni okkar vera sem dropi í ómalishaf, en safnast þegar saman kemur og ef allir hugsa þannig að þeirra lífsmáti skipti ekki máli þá eykur það á vandann. Sérhver getur lagt sitt litla lóð á vogarskálina með lífsmáta sínum og ekki síður með afstöðu sinni. Þar er mikilvægast að leggja sig eftir traustum röksemdum, hafa það sem sannara reynist og það er sannarlega innan áhrifasviðs okkar, auk þess sem það getur haft áhrif á aðra. Þannig getum við virkjað vána sem drifkraft til góðra verka og lifað í voninni fremur en lamandi bölsýni eða hættulegri blekkingu.“

Vilhjálmur Árnason, heimspekingur og prófessor emeritus.

Sterk eigin gildi eins og áttaviti

Kristín Linda Jónsdóttir.

„Varðandi hugrænar og sálrænar áskoranir sem mæta okkur vegna aðsteðjandi loftslagsvanda og áskorana sem honum kunna að fylgja, má segja að fyrir dugandi fólk sem vill láta muna um sig skipti mestu, eins og ávallt, að hafa sterka sjálfsmynd. Þar með skýra sýn á eigið val, viðfang, verk og gildi. Að mæta deginum eins og hann kemur, í núinu eins og sagt er, af þeirri vakandi athygli, vissu og viti sem fylgir sjálfsþekkingu, æðruleysi og virðingu við heimili okkar jörðina.

Æðruleysið ber það í sér að við, hvert og eitt okkar, höfum það skýrt í huga hvað við getum gert, og viljum gera og hvað ekki og skiljum þar á milli. Hverjir eru okkar möguleikar og hvernig getum við látið muna um okkur, látið gott af okkur leiða, gengið sporin okkar dýrmætu jörð til góðs? Hvað er það svo sem er okkur fjarlæggt, ómögulegt, er alls ekki á okkar borði hvort sem okkur líkar betur eða verr? Við látum það eiga sig, það er ekki okkar tebboli, og einbeitungu okkar af því meiri krafti að því sem er okkur aðgengilegt, mögulegt og fært. Æðruleysið flokkar þannig hugsanir okkar og færir okkur frið og sátt í sál.

Sterk eigin gildi virka síðan eins og áttaviti, hjálpa okkur að ákveða næstu skref bæði í stóru myndinni og hversdagslegu amstri daganna. Sterk meðvitund gildi skapa skýra sýn og öfluga sjálfsmynd og draga úr hugarvili. Sé það til dæmis þitt gildi að þú leggir jörðinni best lið gegn loftslagsvá með því að ...? Já, einmitt, hvað er það svo sem þú ætlar ekki að velta þér upp úr, þæla í eða láta draga huga þinn niður? Leyfðu þér að sleppa því alveg úr huga þínum. Þannig hefur þú meiri einbeitingu, getu og betri líðan til að láta muna um þig á þann hátt sem er þér mögulegt, þar liggur galdurinn.“

Kristín Linda Jónsdóttir, sálfræðingur hjá Huglind.

Tilheyrum jörðinni og tökum afstöðu

Ólafur Páll Jónsson.

með plánetuna sem búsvæði.“

„Einn kaflinn í bók minni „Annáll um líf í annasömum heimi“, kaflinn um maí sem heitir „Hugsad með fótunum“, fjallar m.a. um Aldo Leopold,“ lýsir Ólafur Páll og heldur áfram: „Hann var skógarvörður og í gegnum vinnu sína sem slíkur varð hann einn fyrsti umhverfisheimspekingur 20. aldar. Hann var maður sem nýtti landið og leit ekki svo á að umhyggja og verndun landsins væri endilega ósamrýmanleg nýtingu. En hann hafði samt áhyggjur af þeirri nýtingu sem hann varð vitni að á sínum tíma – og hefur aðeins versnað síðan þá. Í kaflanum er þessi tilvitnun:

„Þegar við lítum á land sem samfélag sem við tilheyrum, þá byrjum við ef til vill að nota það af væntumþykju og virðingu. Land mun ekki lifa af ágang hins vélvædda manns með öðrum hætti, né munum við uppskera þær fagurfræðilegu afurðir sem eru þess megnugar, með aðstoð vísindanna, að styðja við menninguna. Að land sé samfélag er grundvallarhugtak í siðfræði, en að það skuli elska og virða er framlenging af siðfræði.“

Þetta finnst mér mjög skynsamlegt. Hann fjallar líka um ýmislegt fleira í bók sinni A Sand County Almanac, m.a. um það sem hann kallar „husbandry“ og er mjög tengt starfi bóndans, þ.e. þess sem hefur umsjón með landinu. Sé talað við unga bændur, eins og þau sem búa á Burstarfelli í Vopnafirði, þá lýsa þau svona tengslum við landið og við ræktunina, hvort sem það er ræktun landsins eða sauðfjárins.

Lykilatriðið er held ég þetta: að líta á landið sem samfélag, svið sem við tilheyrum, en ekki bara sem brunn sem við getum ausið úr eins og okkur hentar (núna).

Annað sem skiptir máli er að þótt við getum ekki leyst málin, þá getum við tekið afstöðu. Mjög margir bændur leggja sig fram um að taka afstöðu með landinu, með náttúrunni, með dýrunum sem þeir ala. Þetta þýðir ekki að allt sem þeir gera hafi ekki áhrif á umhverfið eða sé kolefnishlutlaust. Nei, en þeir gera það sem þeir gera með ákveðnu hugarfari og þeir reyna að láta það hugarfar birtast í því sem þeir gera. Með því að vera í nánnum tengslum við landið, skapast mjög mörg tækifæri til að taka afstöðu með því. En auðvitað virkar þetta líka í hina áttina, vegna hinna nánna tengsla og eðlis starfsins þá er þeirri hættu sífelld boðið heim að athafnir fólks hafi óþarflega neikvæðar afleiðingar.“

Ólafur Páll Jónsson, prófessor í heimspeki.

ekki leystar af einum einstaklingi, samtökum eða stjórnvöldum á eigin spýtur. Þó að þetta kunni að vera niðurdræpani, þá er það líka góð áminning um að einbeita sér að því sem er í þínu valdi frekar en að því sem er það ekki.

Sterk gildi og þrengri áherslur

Kristín Linda Jónsdóttir sálfræðingur segir sterk eigin gildi virka eins og áttaviti. Þau hjálpi okkur að ákveða næstu skref, bæði í stóru myndinni og hversdagslegu amstri daganna. Sterk meðvitund gildi skapi skýra sýn, öfluga sjálfsmynd og dragi úr hugarvili.

Því er ráðlegt að reyna að þrengja áherslu sína, orku og viðleitni í átt að verkefnum og málum tengdum loftslagsbreytingum sem skipta viðkomandi einstakling mestu máli. Velja mátti t.d. að einbeita sér að gróðurhúsalofttegundum, sjálfbærum landbúnaði eða vatnsvernd. Að einbeita sér að völdum fjölda mála getur dregið úr almennri streitu, hjálpað við að finna jafnvægi og viðhaldið lífsgleði, að sögn sérfræðinga við Boulder-háskóla.

Einnig er ráðlagt að taka sér hlé frá loftslagsfréttum. Að fylgjast með loftslagsspám eða fletta í gegnum samfélags- og fréttafærslur um loftslagsbreytingar síntil og heilagt getur aukið á vanlíðan. Ef þú ert komin/n á bóllakaf í fréttir af atburðum sem gerast um allan heim getur verið nauðsynlegt að fara tímabundið í frí frá þeim. Ef þú finnur fyrir þrýstingi um að vera upplýst/ur skaltu minna þig á að allar þessar fréttir, uppfærslur og upplýsingar verða til staðar þegar þú ert tilbúin/n til að taka þátt aftur. Það er líka mikilvægt að hafa í huga að jafnvel þó að þú stígir til baka í nokkrar klukkustundir, daga eða vikur, mun það ekki breyta því sem gerist og þú þarft ekki að vera tengd/ur allan sólarhringinn.

Krefjandi fyrir sálarlíf

Það er eðlilegt að vera stressaður vegna loftslagsbreytinga. Loftslagskvíði er mjög raunveruleg reynsla og það er ekki eitthvað sem fólk þarf að burðast með einsamalt. Ef líðan þín fer að hafa áhrif á líf þitt eða getu til að takast á við daglegt líf getur verið gagnlegt að tala við einhvern um það.

Að setta sig við loftslagsbreytingar og áhrif þeirra á meðan lífað er í stöðugri óvissu um framtíð heimsins er krefjandi fyrir hverja manneskju. Ólafur Páll Jónsson heimspekingur telur lykilatriði að líta á landið sem samfélag og svið sem við tilheyrum, en ekki bara sem brunn sem við getum ausið úr. Hann telur einnig mikilvægt að þótt við getum ekki leyst málin, þá getum við tekið afstöðu.

Það virðist nokkuð samdóma álit sérfræðinga í sálfræði að þó að nokkur kvíði vegna loftslagskreppunnar geti verið skynsamlegur og jafnvel aukið aðlögunarhæfni flestra, geti hann stundum orðið afar íþyngjandi og lamandi. Þessi íþyngjandi tegund loftslagskvíða geti leitt til vanmáttarkenndar og vonleysistilfinningar, valdið mikilli þjáningu og jafnvel fælt fólk frá því að grípa til aðgerða í leit að loftslagslausnum (það sem sumir hafa kallað „umhverfislömun“).

Það getur verið óþægilegt og stressandi að hugsa um loftslagskreppuna og þá óvissu sem henni fylgir. Nokkur kvíði vegna vandamálsins sýnir þó að viðkomandi stendur ekki á sama, heldur lýsir það umhyggju fyrir fólki um allan heim, ástandi vistkerfa og velferð annarra lífvera, og endurspeglar virðingu fyrir lífi og samtengingu. Sumir fræðimenn hafa jafnvel talið vægan loftslagskvíða uppbyggilegan, enda hvetji hann til umhugsunar og aðgerða. ■

Flestir kusu Solis árið 2024 Þökkum viðskiptin Vallarbraut.is

Samkvæmt nýskráningum á vef Samgöngustofu

Feðgarnir Bergur Þór Björnsson og Birgir Smári Bergsson í við skógarhögg í skóginum á Snæfoksstöðum í Grímsnesi. Mynd / Ástvaldur Lárusson

Hulda Björk Haraldsdóttir og Emil Þórðarson, á Berustöðum í Ásahreppi. Mynd / Ástvaldur Lárusson

Stiklað á stóru

– Nokkrar forsíðumyndir liðins árs

Bændablaðið kom tuttugu og þrisvar sinnum út árið 2024. Hér eru endurbirtar sjö af þeim ljósmyndum sem prýddu forsíður blaðsins yfir árið en allar fólu þær í sér áhugaverða innsýn í líf fólks og störf. Sögurnar á bak við myndirnar voru sagðar á innsíðum og kenndi þar margra grasa. Segja má að þær sögur hafi einkennst af hjartsýni, sköpunarkrafti og óbilandi þrautseigju og beri auk þess þrotlausri vinnu merki. Þær má finna á vefnum bbl.is/sa

Hjónin Jóhannes Helgi Ríkharðsson og Stefania Hjördís Leifsdóttir, bændur á Brúnastöðum í Fljótum, nyrst á Tröllaskaga. Á bænum má finna nær allar húsdýrategundir landsins. Mynd / Guðrún Hulda Pálsdóttir

Fjölskyldan í Brennholti í Mosfellsdal, Tómas Ponzi, Björk Bjarnadóttir og sonurinn Egill Mikael Ponzi. Mynd / Sigurður Már Harðarson

Elsa Kristín Grétarsdóttir og Sólstjarna frá Sólvangi á Landsmóti hestamanna í Viðidal í Reykjavík dagana 1.–7. júlí. Mynd / Guðrún Hulda Pálsdóttir

Melarétt í Árneshreppi. Ingólfur Benediktsson, bóndi í Árnesi 2, leitar í hjörðinni sem smalað var úr Ófeigs- og Ingólfsfjörðum. Mynd / DB

Guðni Th. Jóhannesson, fv. forseti Íslands, heldur hér á duni sem tíndur var í æðarvarpinu á Bessastöðum. Mynd / Ástvaldur Lárusson

Byrjaðu nýja árið með krafti!

Út janúar fylgja 3x 5L brúsar af Aspen 4 eldsneyti með hverjum seldum Cub Cadet eða MTD snjóblásara

Framúrskarandi fyrirtæki 2024

PÓR H F

Reykjavík, Akureyri og Selfossi thor.is s 568-1500

Pökkum viðskiptin á liðnu ári!

VALTRA söluhæsta dráttarvélin 2024!

Byggt á gögnum frá Samgöngustofu, nýjar skráðar dráttarvélar árið 2024 +100 hestöfl

Traustur vinnufélagi

GARÐABÆ | AKUREYRI | SELFOSSI
sími 480-0000 | www.aflvelar.is

KJARNABORVÉLAR - GÓLFSAGIR - VEGGSAGIR - KJARNABORAR - STEINSAGARBLÖÐ

Tyrolit FSG513P
Malbikssög - bensínknúin
500mm blað
Sögunardýpt 19,5cm

Tyrolit DME22SU
Kjarnaborstandur
Hám. borunardýpt 160mm

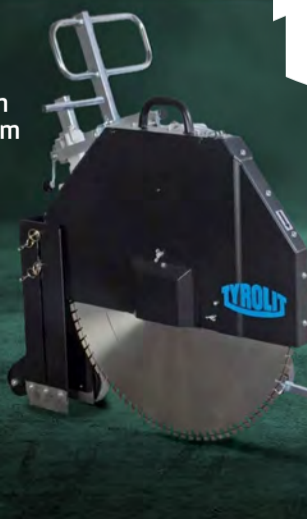
Tyrolit FGE280
Gólfslípivél
Slípiflötur 28cm

Tyrolit VCE240
Iðnaðarriksuga 2,4 kW
Hönnuð fyrir gólfslípun

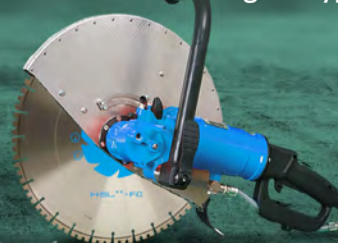
Tyrolit FSE811
Gólfög - rafknúin
Sögunardýpt 32cm

Tyrolit steinsagarblöð

Tyrolit TS40 Precut
Steinsög - rafknúin
Sögunardýpt 16,5cm

Tyrolit Ringsaw TR40
Steinsög - rafknúin
Sögunardýpt 30cm

Bergvin Jóhannsson á Áshóli í Grýtubakkahreppi hefur stundað kartöflurækt í sextíu ár.

Myndir / Aðsendar

Brautryðjendur garðyrkjunnar:

„Byrjaði náttúrliga á að kaupa traktor“

Hjónin Bergvin Jóhannsson og Sigurlaug Anna Eggertsdóttir eru með reynslumestu kartöflubændum landsins en þau hafa stundað slíka ræktun í sextíu ár. Bergvin er viðmælandi Pálma Jónassonar í verkefninu Brautryðjendur garðyrkjunnar.

Foreldrar Bergvins, Jóhann Bergvinsson og Sigrún Sigríður Guðbrandsdóttir, byggðu sér nýbýlið Áshól í Grýtubakkahreppi við austanverðan Eyjafjörð árið 1955 og það var móðir hans sem einkum hafði frumkvæðið að kartöfluræktun.

Bergvin útskrifaðist sem búfræðingur 1968, kvæntist Sigurlaugu Önnu og saman hófu þau félagsbúskap með foreldrum hans.

Bergvin segir að þetta hafi verið feikilega frumstæðar aðstæður í upphafi búskaparins. „Í upphafi byggir pabbi kartöflugeymslu 1953 en flytur svo út eftir og byrjar uppbyggingu á fjárhúsum og íbúðarhúsi 1955. Við bjuggum þarna í tjaldi yfir sumarið og síðan í bárujárnsskúr fyrsta veturinn. Og svo þróaðist þetta og það var flutt inn í nýtt íbúðarhús og svo héldu

byggingarnar bara áfram að koma næstu ár.“

Frá upphafi voru þau í kartöflurækt en einnig með hefðbundinn búskap, kýr og sauðfé. „Kartöfluræktin var alltaf aðeins í meirihluta. En það var byrjað með sauðfé og kýr og var þannig alveg fram til 1974. Þá hættum við með kýrnar og breyttum þá fjósi og allri aðstöðu í kartöflugeymslu.“ Frumkvæðið að kartöfluræktinni var komið frá móður Bergvins. „Hún taldist eiginlega vera æðstráðandi í kartöfluræktinni. En pabbi var aftur með sauðfé og kýrnar. Þó allt væri unnið í sameiningu.“

Bergvin var fjórði í röð sex barna og tók snemma þátt í búskapnum. Hann lærði smíðar í Laugaskóla og árið 1966 fór hann í Bændaskólann á Hvanneyri í tvo vetur og útskrifaðist sem búfræðingur árið 1968.

Framfarir með vélvæðingu

Bergvin kom uppfullur af hugmyndum úr náminu og réðist strax í talsverðar breytingar. „Maður vildi vera svolítið stórtækari heldur en þeir eldri og

byrjaði náttúrliga á að kaupa traktor. Þegar ég kom með hann í hlaðið kom pabbi á móti mér og spurði hvað ég ætlaði að gera með þetta. Ég gæti aldrei notað traktorinn því hann væri allt of stór. Þetta var nú Zetor sem er minnsti traktorinn í notkun á heimilinu í dag. En svo hélt maður bara áfram að breyta. Fór að spá meira í vélvæðingu en fram að þessu hafði allt verið unnið bara á handafla. Maður fór strax að spá í vélar og að kaupa vélar. Þær voru nú svo sem ekki allar mjög beysnar í byrjun. En þetta kom smátt og smátt.“

Upphaflega var erfitt að koma stórvirkum vinnuvélum að en það tókst með tíð og tíma. „Allt land er svolítið í halla og aðstæður erfiðar þannig að við byrjuðum á að hafa lyftutengdar upptökuvélar. Þá var þetta þannig að það voru kannski fjórar eða fimm manneskjur í kringum hverja vél og svo traktorsmaður og vorum með tvær í gangi. Seinna þróaðist þetta í stærri og öflugri vélar. Í dag eru þrjár í garðinum að taka upp, þar sem oft áður voru fjórtán manns. En meðan við vorum í handafla var það oft upp í fimmtíu manns í garðinum hjá okkur.“

Bergvin segir að allt verklag hafi

Verklag kartöfluræktar hefur breyst mikið vegna vélvæðingar.

Á Áshóli eru ræktaðar kartöflur á 18 hekturum lands.

Anna Bára Bergvinsdóttir að störfum.

breyst gríðarlega frá því að allt var unnið með handafla þegar hann var að byrja fyrir nærri 60 árum. „Svo komu þessar vélar sem við sátum á og tándum í hólf en það tók alveg heilan mánuð að setja niður á hverju vori. Svo fórum við að fá sjálfvirkar vélar og þá gekk þetta miklu hraðar og betur fyrir sig. Mestu munar að tatararnir eru núna orðnir miklu stærri. Svo eru vélnar náttúrliga orðnar alveg sjálfvirkar í niðurstöðingunni. Það þarf bara einn mann á traktorinn.“

Válynd veður

Veðurfar getur skipt sköpum í kartöflurækt og þar skiptast á skin og skúr. „Veðurfar skiptir gríðarlega miklu máli. Stundum koma þrjár góðir dagar með sunnangolu og átján stiga hita en svo heil vika sem er köld. Það er alltaf miklu betri uppskera af því sem sett var niður þessa þrjá góðu daga en þegar kalt var í veðri. Það getur munað mjög miklu.“

Sum ár hafa reynst kartöflubændum mjög erfið. „Það hafa komið mjög slæm ár. Árið 1979 var mjög erfið og nánast algjör uppskerubrestur á öllu landinu. Þá vorum við að fá upp helmingi minna en við settum niður. Það var bara talin góð uppskera ef maður fékk eitthvað til að setja niður næsta ár. Sumir fengu ekkert.“ Árin á eftir voru líka erfið. „Það komu þarna ár sem við misstum allt undir snjó. Það fór bara að mokhríða á okkur um miðjan september og sá snjó tók aldrei upp. Eitt árið mokuðum við ofan af hryggjunum í marga daga og tókum upp. Svo kom í ljós að það var allt ónýtt.“ Bergvin tók virkan þátt í stofnræktun og það gekk mjög vel. Hins vegar lenti hann illa í því árið

Elsta skipulega kartöfluræktunin í Evrópu var á Tenerife

Kartöflur eru upprunnar í Andesfjöllunum í Suður-Ameríku en bárust til Evrópu með spænskum og portúgölskum landvinningsmönnum á síðari hluta 16. aldar. Elsta skipulega kartöfluræktunin í Evrópu var á Tenerife sem margir Íslendingar þekka af eigin raun. Talið er að Svíinn Friedrich Wilhelm Hastfer, eða Hastfer hrútabarón, hafi verið fyrstur til að rækta kartöflur á Íslandi og fyrsta uppskeran leit dagsins ljós á Bessastöðum árið 1758. Kartöflurækt varð ekki algeng á Íslandi fyrr en í upphafi 19. aldar á tímum Napóleonsstyrjaldanna þegar siglingar til Íslands urðu stopulær. Kartöflurækt varð þó ekki almenn fyrr en um miðja tuttugustu öldina. Félag kartöflubænda á Suðurlandi var stofnað árið 1976 og Félag kartöflubænda við Eyjafjörð árið 1980. Saman mynduðu þessi tvö félög Landsamband kartöflubænda 1. maí árið 1981.

1986 þegar bakteríusjúkdómurinn hringrot kom upp hjá honum en það barst með innfluttu útsæði. Hringrot barst hratt út með Premier-kartöflum og varð til þess að stofnræktun var lögð niður og ný hafin með nýjum útsæðisstofnum. Hringrotið var mikið áfall fyrir Bergvin. „Þá urðum við að breyta öllu og það var mikið bras í kringum þetta. Við þurfum að hreinsa allt út og sóttthreinsa öll hús og hvíla í þrjú ár.“

Búum fækkar

Á Áshóli eru ræktaðar kartöflur á 18 hekturum. Meðaluppskera er um 250 tonn, fer niður í 200 tonn í slökum árum en getur líka farið yfir 300 tonn. Kartöfluafríðin eru Rauðar, Gullauga og Premier og eru seldar undir vörueitinu Áshól.

Bergvin segir að það hafi mikið breyst þegar Bónus kom inn á markaðinn og verst hafi ástandið verið upp úr 1990. „Áður seldu allir í gegnum kaupfélagið. Það gátu allir komið með sínar vörur þangað og kaupfélagin sáu bara um að selja þetta. Svo kom Bónus inn á markaðinn og þá fóru þeir strax að kyla verðið niður. Þetta fór mjög illa í kartöfluframléindur því að áður fyrr fékk kartöflubóndinn svona sjötíu prósent af verðinu. Með Bónus fór þetta alveg niður fyrir tuttugu prósent. Nokkrir kartöflubændur ætluðu sér að vera yfirgnæfandi stórir og fara alfarið í viðskipti við Bónus. Það endaði með því að þeir fóru í gjaldþrot og það má

Master hitablásari – Kraftmikið og áreiðanlegt hitakerfi fyrir fagfólk

Framúrskarandi fyrirtæki 2024

PÓR

Reykjavík, Akureyri og Selfossi thor.is s 568-1500

Eina langafabarn Bergvins, Alexandra Ósk Arnórsdóttir, hjálpar til þegar tækifæri gefst. Áshóll sést í bakgrunni.

segja að öll stéttin hafi hrunið við þetta.“

Smám saman komst aftur á jafnvægi en það fækkaði verulega í stéttinni. „Nú eru þrjátíu kartöflubændur eftir en þeir framleiða jafnmikið og þegar þeir voru miklu fleiri. Þegar ég fór að taka saman skrár fyrir Landssamband kartöflubænda voru 230 innleggjendur.“

Þróunin í kartöflurækt er eins og annars staðar. „Búnum er enn að fækka og þau stækka. Menn eru að fara upp í það sem þeir mögulega ráða við í dag. Hér fyrir norðan getum við ekki stækkað mikið, við höfum ekkert land til þess. Í Þykkvabænum geta menn stækkað svolítið og í Hornafirði er einn aðili orðinn mjög stór.“ Bergvin segir að kartöfluræktin standi frammi fyrir fjölmörgum áskorunum. „Helsta áskorunin er hvað matarmenningin

er að breytast mikið. Í dag þarf að framleiða allt öðruvísi kartöflur en var fyrir nokkrum árum. Nú gengur ekkert að selja stórar matarkartöflur. Menn þurfa bara ákveðna stærð og hitt þarf alltaf að fara í einhverja vinnslu.

En það er erfitt að eiga við þessa vinnslu. Þessar græjur eru svo stórvirkar og dýrar að það svarar varla kostnaði að setja upp slíkan búnað. Verksmiðjan í Þykkvabæ er hætt að framleiða franskar kartöflur. Þeir treystu sér ekki til að kaupa ný og rándýr tæki fyrir framleiðsluna. Ef það ætti að auka vélvæðingu enn frekar hjá kartöflubændum, þá þyrftu búin að stækka minnst um helming til þess að það gengi upp.“

Höfundur er Pálmi Jónasson. Lengri útgáfu viðtalsins má nálgast á vef garðyrkjubænda á bondi.is.

Ný önn hefst 13.janúar !

Allar upplýsingar á ekil.is

<p>Meiraprófnámskeið</p> <ul style="list-style-type: none"> 13.janúar í Fjarkennslu <small>Lika á endri</small> 17.janúar í Menntaskóla Kópavogs 24.febrúar í fjarkennslu 14.mars í Menntaskóla Kópavogs 25.apríl í Menntaskóla Kópavogs 	<p>Endurmenntun</p> <ul style="list-style-type: none"> 18.janúar Vistakstur - öryggi í okstri 25.janúar Lög og reglur 01.febrúar Vöruflutningar 08.febrúar Umferðaröryggi bíltækni 15.febrúar Östóðvandi 01.mars Skyndihjálp, Aðkoma að slysavettvangi kennt á Slökkviliðd Akureyrar 	<p>Vinnuvélanámskeið</p> <ul style="list-style-type: none"> 17.febrúar í Fjarkennslu Verklegt nám að stöðnu bóklegu prófi Kennsla fer fram í vinnuvélahermi. Próftaka fer fram á hermi.
--	---	--

Vatnshitarar fyrir sumarhús

Ýmsar gerðir af vatnshiturum sem hita vatnið um leið og skrúfað er frá vatninu, spenna 220v til 380v afl 3200w til 24000w. Engin hitakútur lengur. Verð frá kr. 24.812.- til 281.292.-

Varmás
Markholt 2
Mosfellsbæ
sími 566 8144

FRÁ VERKSMIÐJU Í ÍSLENSKA NÁTTÚRU

Stöðluð hús með ótal aukahlutum í boði

36 m² frá 13.890.000 kr. án vsk

58 m² frá 19.890.000 kr. án vsk

Verðreiknivél

Skannaðu kóðann eða kíktu á modulus.is

Aðbúnaður nautgripa á Indlandi getur verið æði ólíkur á milli búa.

Dæmi um kúabú í stærra lagi á Indlandi þar sem allir gripir liggja á taði.

Indversk mjólkurframleiðsla enn að aukast

Snorri Sigurðsson
snorri.sigurdsson@outlook.com

Á sama tíma og mjólkurframleiðsla virðist standa nokkuð í stað eða jafnvel dragast heldur saman í Evrópu, þá er allt annar gangur í þessari búgrein í Asíu og Afríku.

Þar vaxa búgreinar sem byggja á framleiðslu mjólkurafurða enda mikil eftirspurn eftir þessum vörum, sér í lagi í þróunarlöndunum þar sem fleiri og fleiri hafa sem betur fer áttað sig á mikilvægi þessara afurða til að fullnægja næringarþörfum íbúanna. Auk þess vegnar bændum þróunarlandanna, sem eru með nautgripi, alla jafna betur en bændum sem einvörðungu eru í grænmetis- korn-, geita- eða sauðfjárrækt.

Skýringin er talin helst felast í reglulegu tekjuflæði vegna mjólkursölu, en mjólkurframleiðsla er nánast eina búgreinin í þróunarlöndunum sem gefur bændum tekjur allt árið um kring. Þá hefur afurðaverð mjólkur og mjólkurafurða haldist nokkuð vel í hendur við raunkostnað framleiðslunnar og hættan á því að framleiða með tapi er minni en í búgreinum sem eingöngu fá tekjur einu sinni á ári.

Mesta framleiðsla í heimi

Indland er í dag langstærsta framleiðsluland heims, enda landið sjálft gríðarlega stórt svo það þarf vart að koma á óvart að landið standi framarlega í mjólkurframleiðslu. Áætlað er að mjólkurframleiðsla landsins í ár verði um 216,5

milljarðar lítra, eða um 1.500 sinnum meiri mjólkurframleiðsla en ársframleiðslan á Íslandi er! Indland ber raunar höfuð og herðar yfir önnur lönd og er í dag eitt og sér með um 20% allrar mjólkurframleiðslu heimsins!

Mjólk og mjólkurvörur eru einnig afar mikilvægur hluti af mataræði Indverja og því rík hefið fyrir neyslu mjólkurvara í landinu. Þá hefur efnahagur landsmanna vaxið mikið undanfarin ár og alþekkt er sambandi aukinnar neyslu mjólkurvara og aukinna ráðstöfunartekna. Það þarf því ekki að koma á óvart að mikill vöxtur er í búgreininni á Indlandi og undanfarin ár hefur framleiðslan vaxið jafnt ár frá ári, bæði frá bændum með mjólkurkúr en einnig bændum sem búa með vatnabuffalóa, en mjólk þeirra er ekki síður vinsæl á Indlandi.

Það þarf ekki alltaf mikla tækni til þess að flytja mjólk á Indlandi.

Útflutningur hafinn

Nú er svo komið að landið er þegar orðið nokkuð stór útflytjandi á mjólkurvörum en ekki eru nema fáir áratugir síðan landið var háð innflutningi mjólkurvara. Útflutningurinn er þó enn fyrst og fremst í formi hráefna fyrir afurðavinnsur og því algengast að útflutningurinn sé í formi mjólkurdufts í stórum sekkjum eða smjörs og osts í stórum einingum. Útflutningurinn er s.s. enn fyrst og fremst sveifluförum á heimamarkaði en talið er að fyrirtækin á Indlandi, sem ekki hafa haslað sér völl með eigin vörumerki að nokkru ráði á erlendum mörkuðum, muni gera það í ríkara mæli á komandi árum.

80 milljónir kúabúa!

Í dag er talið að á Indlandi séu um 80 milljónir kúabúa, flest með 2–3 gripi en svo eru til kúabú á Indlandi sem eru með þúsundir kúa. Það sem er í raun fróðlegt og merkilegt við indverska mjólkurframleiðslu er að stór hluti hennar er í raun aukabúgrein, ef þannig mætti að orði komast, þ.e. salan á mjólk til afurðastöðva er ekki aðaltilgangur kúabúanna. Þannig er stór hluti mjólkurinnar notaður heima fyrir og það sem ekki er notað þar er þá selt. Umframmagnið, sem stundum er ekki nema örfáir lítrar í mál, er þá sent á næsta söfnunarstað mjólkur. Þá eru mörg búanna ekki að leggja inn mjólk daglega, enda fer það eftir þörfinni heima fyrir.

Sem dæmi má nefna að eitt samvinnufélag kvenna á Indlandi, sem kallast Sundarini, er með daglega framleiðslu upp á um 2.000 lítra mjólkur en í samvinnufélaginu eru 4.500 konur. Meðalinnleggjið er því innan við hálfur lítri að jafnaði á dag svo það segir sig sjálft að suma daga eru þessar konur ekki að leggja mjólkina inn heldur nýta hana heima. Þar sem mjólkurmagnið er lítið er væntanlega ekki sérlega

hagkvæmt fyrir þessa bændur að kosta miklu til að fara með mjólkina á söfnunarstað mjólkur. Því er það svo að ef bændurnir búa skammt frá fara þeir sjálfir með mjólkina beint, t.d. á hjólum eða skellinöðrum, en ef um lengri veg er að fara eru það oftast verktakar á skellinöðrum sem sjá um að safna saman mjólk frá nokkrum bændum og keyra með á söfnunarstað mjólkur.

Í öðrum tilvikum, þar sem bændurnir eru mögulega með nokkrar kúr og því meiri framleiðslu á mjólk, er mjólkinni safnað af afurðafélaginu sjálfu og er það oftast gert með pallbílum sem geta borið 15–20 mjólkurbrúsa.

Þau bú sem eru svo enn stærri en þetta, þá með einhverja tugi, hundruð eða þúsundir kúa, eru svo þjónustuð af hefðbundnum tankbílum sem sækja mjólkina á búin. Í þessum tilvikum eru búin oftast einnig með eigin mjólkurkæla.

Einföld mjólkursöfnun

Langstærsti hluti mjólkurinnar á Indlandi er enn veginn inn í afurðastöðvar, sem oft eru samvinnufélög en þó ekki alltaf, með frekar einföldum hætti. Bóndinn setur mjólkina í mjólkurbrúsa og sendir í næstu söfnunarstöð mjólkur. Þar er mjólkinn, sem er ókæld á þessum tímamarki, gæðametinn. Þetta ferli tekur um eina mínútu og ef mjólkinn stenst allar helstu lágmarkskröfur er brúsinn tæmdur í stórt ker. Þar er hún vegin og magnið skráð og síðan er henni dælt yfir í mjólkurtank sem kælir mjólkina niður. Þaðan fer hin kæld mjólk svo með tankbíl í næstu afurðastöð. Frá stærri búum, sem þá eru sjálf með mjólkurtanka, sækja afurðastöðvarnar mjólkina á eins til tveggja daga fresti.

Alþjóðlegu fyrirtækin mætt

Samhliða örum vexti mjólkurvörumarkaðarins á Indlandi hefur áhugi

Hlýtt í vetur

Frí sending

Denver hly vetrar úlpa
Kr. 18.900

Rafhitað vesti padded karla og kven snið
Kr. 21.790

Olympia Merino ullarbolur
Kr. 7.890

Olympia Merino ullarbuxur
Kr. 6.990

Rafhitað vesti padded karla og kven snið
Kr. 28.900

Vesturröst

Sérverslun veiðimanna - Laugaveg 178 - sími: 551 6770 - www.vesturröst.is

hinna stóru alþjóðlegu fyrirtækja í mjólkuriðnaði á landinu vaxið einnig sem skiljanlegt er, enda ef þau stefna á vöxt þá er erfitt að sjá hann gerast í Evrópu eða Norður-Ameríku nema að litlu leyti. Þessi fyrirtæki horfa því nú orðið til bæði Afríku og Asíu í þessum tilgangi og hafa nánast öll stærstu fyrirtæki heims nú komið sér fyrir á indverska markaðinum með eigin framleiðslu og/eða eru í samstarfi við heimamenn um sölu. En það eru fleiri sem sjá tækifærin á Indlandi og eru ný merki og nýjar vörur að skjóta upp kollinum reglulega á markaðinum.

Ríkisstjórnin styður uppbygginguna

Þessi öra þróun mjólkurframleiðslu á Indlandi á sér margvíslegar skýringar en margir, sem e.t.v. minna þekkingu til landsins og landbúnaðarins, halda að skýringin á þessu sé fyrst og fremst trúarlegs eðlis, þ.e. að kúr séu heilagar og því fjölgi þeim svo ört. Það er þó hreint ekki meginskýringin, heldur sú staðreynd að efnahagur landsins hefur batnað mikið og samhliða

hefur kaupmáttur aukist verulega eins og áður segir. Þá hefur það verið á stefnuskrá ríkisstjórnarinnar að bæta næringarástand íbúa landsins og því hefur það verið markmið hennar að íbúar landsins, allir 1,5 milljarðar að tölu, eigi að geta notið mjólkurvara með einum eða öðrum hætti þrisvar á dag! Til þess að tryggja þetta næringarmarkmið hefur ríkisstjórnin sett á fót öflugt stuðningskerfi og stutt þannig dyggilega við uppbyggingu mjólkurframleiðslunnar í landinu.

Aldrei fyrr hefur t.d. verið jafnmiklum fjármunum hins opinbera á Indlandi varið til uppbyggingar mjólkurframleiðslu landsins og felast styrkirirnir m.a. í því að auðvelda bændum að kaupa kúr og að fá tæknilega aðstoð eða ráðgjöf. Þá hefur ríkisstjórnin beitt sér fyrir eflingu mjólkursófnunar og -vinnslu með beininum stuðningi við afurðastöðvar, sem og stutt við markaðsmál greinarinnar og gæðaeftirlit og einnig gert töluvert til þess að tryggja gott aðgengi að fódri, erfðaeftirlit og dýralæknahjónustu. Fá lönd í heiminum í dag virðast vera með viðlíka viðtækt stuðningskerfi. ■

Algeng aðferð við söfnun mjólkur á Indlandi þar sem bændur koma með mjólkurbrúsa á söfnunarstað.
Myndir / Snorri Sigurðsson

CAT GC neyðarráfstöðvar 33 kVA - 1500 kVA

Hannaðar til að draga úr kostnaði og hámarka afköst

CAT GC neyðarráfstöðvar skila hinum þekktu afköstum CAT á meðan þær draga úr uppsetningar-, flutnings- og rekstrarkostnaði. Þær tryggja hagkvæmni og skilvirkni fyrir þig og þinn rekstur.

- Hleðslutæki
- Vatnshitari
- Hljóðeinangrun / veðurhlíf
- GCCP mælaborð
- Eldsneytistankur
- Sjálfvirk
- CAT RAM fjarlægsla / fjarstart
- Stuttur afgreiðslutími

Hafðu samband við **Sigurð Vilhjálmsson**, sölustjóra, í **590 5126** eða **sv@klettur.is**, fyrir nánari upplýsingar.

KLETTUR

REYKJAVÍK — HAFNARFJÖRÐUR — AKUREYRI — 590 5100

Garðyrkja

Heildarlausnir fyrir garðyrkjuna

Allt frá
fræjum til
afurða

Frjó umbúðasalan, hluti af Samhentum síðan 2016

Suðurhraun 4a, 210 Garðabæ, 5758000
www.samhentir.is sala@samhentir.is

Samhentir

Holdafar íslenskra mjólkurkúa

Geta mjólkurkúa til að safna holdaforða og nýta hann er mikilvægur eiginleiki og þá sérstaklega til að standa undir mjólkurframleiðslu á fyrstu vikum mjaltaskeiðsins.

Jóhannes Kristjánsson.

Of mikill eða of lítill holdaforði getur hins vegar valdið vandamálum tengdum mjólkurlagni, frjósemi og heilsu. Holdafar mjólkurkúa er almennt metið með sjónrænni stigun, holdastigun, sem gefur kúm einkunn eftir holdafari frá 1–5. Kyr sem fá einkunnina 1 hafa engan fituforða, kyr sem fá einkunnina 3 eru meðalfeitar og kyr sem fá einkunnina 5 eru akfeitar.

Holdafar íslenskra mjólkurkúa hafði ekki verið sérstaklega rannsakað og flestar innlendir ráðleggingar í þeim efnunum eru byggðar á erlendum rannsóknum. Þetta varð kveikjan að því að ráðist var í rannsókn með það að markmiði að meta holdafar íslenskra mjólkurkúa og áhrif þess á afurðir, frjósemi og heilsufar. Verkefnið var meistaraverkefni Jóhannesar Kristjánssonar við LbhÍ, leiðbeinendur voru Jóhannes Sveinbjörnsson og Berglind Ósk Óðinsdóttir. Á árunum 2021–2022 var framkvæmd gagnasöfnun á 7 kúabúum í þessum tilgangi. Tvö þeirra voru á Suðurlandi, tvö á Vesturlandi og þrjú á Norðvesturlandi.

Öll búin voru lausagöngufjós með mjaltapjóni og svipuðu gjafafyrirkomulagi. Gagnasöfnun fór þannig fram að kyr og kvigr komnar að burði voru holdastigaðar með um mánaðar millibili yfir um 12 mánaða tímabil. Samhlíða var gögnum um afurðir, heilsufar og frjósemi safnað ásamt lífþunga á fjórum búum. Yfir tímabilið söfnuðust 7.762 holdastigsmælingar á 906 gripum. Við uppgjör gagnanna var kúnum skipt í þrjá hópa eftir því á hvaða mjaltaskeiði þær voru: (fyrsta), 2. (öðru) og 3.+ (þriðja eða herra).

Markmið rannsóknarinnar var að meta holdafar íslenskra mjólkurkúa og áhrif þess á afurðir, frjósemi og heilsufar.

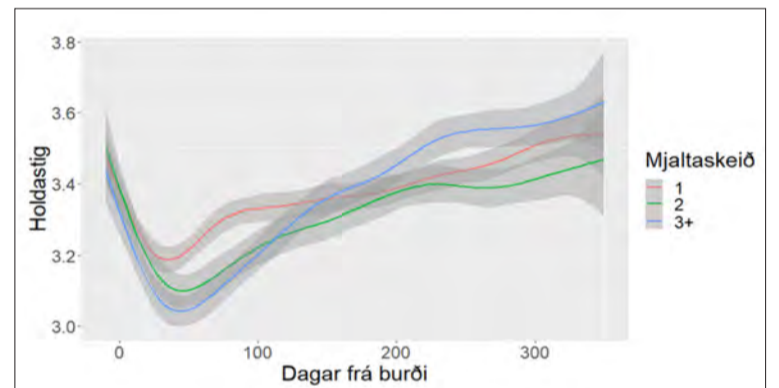
Mynd /ghp

Þróun holdastigs

Meðalholdastig íslenskra mjólkurkúa í þessari rannsókn reyndist 3,37. Kyr á 2. mjaltaskeiði reyndust holdrýrari að meðaltali (3,33) en kyr á 1. mjaltaskeiði (3,38) og kyr á 3.+ mjaltaskeiði (3,39). Holdmestar eru kýrnar á geldstöðu, um 3,5 og holdafar hélt almennt nokkuð stöðugt á þeim tíma. Eins og sjá má á Mynd 1 þá nýta kyr hold hratt á fyrstu dögum eftir burð. Kyr á 1. mjaltaskeiði misstu 0,38 holdastig að meðaltali og náðu lágmarki á 3. viku eftir burð en eldri kýrnar misstu mun meira, 0,61 mjaltaskeið og stóð holdatapið fram að 6. viku eftir burð að meðaltali.

Í rannsókninni var nokkur munur á þróun holdastigs milli mjaltaskeiða. Kyr á 1. og 3.+ mjaltaskeiði bættu á sig svipuðum holdum á 300 daga mjaltaskeiði og þær misstu í byrjun

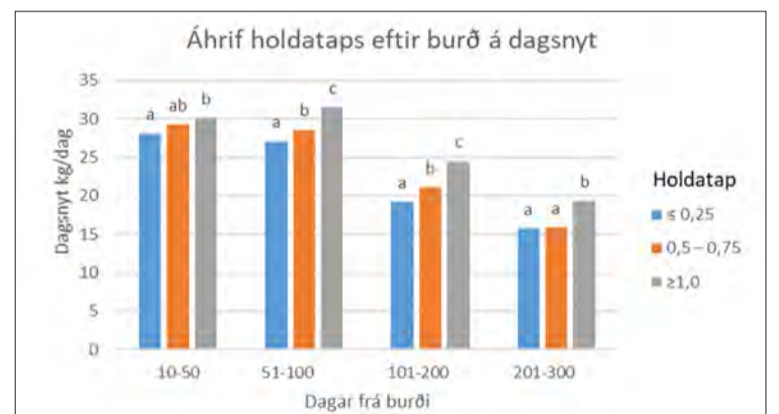
þess. Það er þó tilhneiging hjá kúm á 3.+ mjaltaskeiði að bæta meira á sig en þær misstu, sérstaklega ef mjaltaskeiðið var lengra en 300 dagar. Kyr á 2. mjaltaskeiði náðu að meðaltali ekki að bæta upp það holdatap sem varð í byrjun mjaltaskeiðs á 300 dögum en möguleg skýring á því eru auknar fódurþarfir vegna vaxtar sem mögulega er ekki tekið tillit til í kjarnfóðurgjöf. Kyr á 2. mjaltaskeiði reyndust í rannsókninni umtalsvert léttari (491 kg) en eldri kyr (528 kg) og því má áætla að átgeta þeirra sé minni og að þær nýti hluta fódurorkunnar í vöxt. Þetta gefur til kynna að kjarnfóðurbörf kúa á 2. mjaltaskeiði sé önnur en eldri gripa og ágóði gæti fengist af því að hafa sérstaka fódurtöflu fyrir þær í mjaltapjónafjósum. Af sömu ástæðu má ætla að kjarnfóðurbörf eldri kúa sé þá ögn ofmetin sem veldur hættu á að gripir fitni um of á mjaltaskeiðinu.

Mynd 1. Þróun holdastigs eftir burð hjá kúm á 1., 2. og 3.+ mjaltaskeiði.

Mynd 2. Líkur á sjúkdómum á mjaltaskeiði skipt eftir holdafari fyrir burð. Mismunandi bókstafir tákna að marktækur munur ($P < 0,05$) er á milli hópa.

Mynd 3. Áhrif holdataps eftir burð á dagsnytt kg/dag. Mismunandi bókstafir tákna að marktækur munur ($P < 0,05$) er á milli hópa.

Í rannsókninni kom síðan skýrt fram að hold fyrir burð hefur mikil áhrif á holdatap eftir burð. Holdmiklar kyr fyrir burð misstu marktækt meiri hold en holdminni kyr. Holdminnstu kýrnar fyrir burð ($\leq 2,5$) bættu lítillega á sig holdum, um 0,05 HS, en til samanburðar tapaði holdmesti hópurinn fyrir burð ($\geq 4,0$ HS) að meðaltali 0,76 holdastigum eftir burð. Lítil munur reyndist á meðalholdastigi (3,41–3,55) milli flestra búanna en tvö þeirra voru þó með marktækt lægri meðalholdastig hjarðar, eða 3,18 og 3,00. Á öllum búunum

var mikill einstaklingsbreytileiki innan hjarða og mátti finna bæði feitar kyr og grannar kyr.

Holdafar hafði áhrif á sjúkdóma og frjósemi

Holdafar á mjaltaskeiði var borið saman við sjúkdómaskráningu búanna samkvæmt skýrsluhaldskerfinu Huppu. Helsta niðurstaða þess var að kyr sem holdastiguðust 3,75 eða meira 0–30 dögum fyrir burð voru mun líklegri til að greinast með sjúkdóma eftir burð í samanburði við kyr sem

SNJÓKEÐJUR Í MIKLU ÚRVALI

862 4046
skralli@skralli.is

Lilleseth Kjetting
Norsk framleiðsla í 75 ár

SKRALLI

holdastiguðust 3,25–3,5 fyrir burð (sjá Mynd 2.). Þessi áhrif reyndust línuleg og því meiri líkur á sjúkdómum eftir því sem kýrnar voru feitari fyrir burð. Benda má á að jógurbólga var 56% af skráðum sjúkdómatilfellum í rannsókninni. Mikilvægt virðist því vera upp á heilbrigði mjólkurkúa að koma í veg fyrir að kýr fitni um of á mjaltaskeiðinu. Æskilegt er að fylgjast vel með holdum kúa og draga úr kjarnfóðurgjöf til holdmeiri kúa.

Tengsl fundust á milli frjósemi og holdafars íslenskra mjólkurkúa í rannsókninni. Dagar frá burði að fyrstu sæðingu reyndust vera fleiri hjá þeim kúm sem upplifðu meira holdatáp í upphafi mjaltaskeiðsins, eða um 8,6 dagar á hvert HS sem tapaðist eftir burð. Kýr sem missa mikil hold eftir burð eru því líklegri til að upplifa skerta frjósemi. Líkleg orsakatengsl eru að orkuskortur og neikvætt orkujafnvægi seinki fyrsta egglosi eftir burð. Holdastig fyrir burð hafði ekki marktæk áhrif á daga frá burði að fyrstu sæðingu. Engin marktæk tengsl fundust á milli fjölda sæðinga og holdafars í rannsókninni.

Sterk tengsl við mjólkurlagni

Sterk tengsl reyndust vera á milli holdataps og mjólkurframleiðslu hjá íslenskum kúm. Holdatáp eftir burð hafði jákvæð tengsl við mjólkurframleiðslu á öllum tímabilum mjaltaskeiðsins, þ.e. frá degi 10–300 frá burði. Ólíkt því sem vænta mátti voru áhrifin ekki mest á því tímabili þegar mesta holdatapið á sér stað heldur seinna á mjaltaskeiðinu. Það er því ljóst að grannar kýr hafa takmarkaðan holdaforða til að ganga á sem er líklegt til að takmarka mjólkurframleiðslu. Á Mynd 3 má sjá að kýr sem missa $\leq 0,25$ holdastig eftir burð mjólka marktækt minna en kýr sem missa ≥ 1 holdastig eftir burð á öllum tímabilum mjaltaskeiðsins. Línuleg tengsl voru á milli holdaforða fyrir burð og holdataps eftir burð og því ljóst að mikill holdaforði fyrir burð virðist forsenda mikils holdataps eftir burð.

Lokaorð

Samkvæmt niðurstöðum þessarar rannsóknar skiptir holdafar tölurverðu máli fyrir afurðir og heilsufar íslenskra mjólkurkúa. Æskilegt holdastig íslenskra mjólkurkúa fyrir burð liggur á bilinu 3,25–3,5. Þetta er það holdastig sem stefna ætti á að kýr séu í við byrjun geldstöðu og haldist stöðugar fram að burði. Eftir burð er eðlilegt að kýr falli í holdastigi niður í 2,5–3,0 á fyrstu 60 vikunum eftir burð en ættu svo rólega að safna holdum á mjaltaskeiðinu til að ná holdastiginu 3,25–3,5 við byrjun geldstöðu. Einungis 47% kúa í rannsókninni voru innan þessara marka á geldstöðunni sem getur varla talist gott. Mun algengara var að kýr væru of feitar en um 17% kúa holdastiguðust 4,0 eða meira við burð, sem eykur þá verulega líkur á sjúkdómum. Betri árangur væri æskilegur í þessum efnunum. Íslenskar kýr eru býsna breytilegar t.d. hvað varðar stærð, átgetu og afurðir. Því virðist vera nauðsynlegt að stýra fóðrun betur á einstaklingsgrunni til að árangur verði sem bestur og koma í veg fyrir að kýr fitni um of fyrir burð. Regluleg holdastigun væri þar lykilþáttur í að stýra kjarnfóðurgjöf á þann hátt að holdasöfnun verði passleg. Erlendis þekkt að sérhæfðir ráðgjafar bjóði upp á slíka þjónustu fyrir bændur og mögulega væru viðskiptatækifæri í því héraðinu. Einnig geta bændur vel framkvæmt holdastigun á eigin búum með smá æfingu og góðum leiðbeiningum. Samhliða rannsókninni voru útbúnar leiðbeiningar á íslensku fyrir holdastigun ætlaðar fyrir íslenskar kýr. Þær má finna ásamt nánari upplýsingar um rannsóknina í meistararitgerð Jóhannesar Kristjánssonar, *Holdafar íslenskra mjólkurkúa. Áhrif á afurðir, heilsufar og frjósemi*, sem finna má inn á skemman.is.

Höfundur er aðjunkt við Landbúnaðarháskóla Íslands.

Hvatningarverðlaun skógræktar 2025: Tilnefningar óskast

Hvatningarverðlaun skógræktar verða veitt öðru sinni á alþjóðlegum degi skóga 21. mars næstkomandi. Verðlaunin eru veitt árlega til að hvetja til dáða einstaklinga, hópa, fyrirtæki, félög eða stofnanir sem vinna óeigingjarnt starf í þágu skógræktar á Íslandi.

Að verðlaununum standa Skógræktarfélag Íslands, Land og skógur og Bændasamtök Íslands.

Tilnefningafrestur er til 14. febrúar. Tilnefningu má fylla út á vef Skógræktarfélags Íslands:

skog.is/hvatningarverdlaun-skograektar

Ef þú þekkir einhvern eða einhverja sem eru að gera virkilega góða hluti innan skógræktar og eiga hvatningu skilið – endilega sendu inn tilnefningu!

**Afhending án auka-
kostnaðar á næstu
afgreiðslustöð
Samskipa**

Segway Snarler AT5L fjórhjól
Frábær reynsla í sveitum landsins!

- 500cc fjörgengismótor, 39 hestöfl
- 25×8-12 framan 25×10-12 aftan
- Diskabremsur framan og aftan
- Mismunadrif framan og aftan
- Sjálfstæð fjöðrun allan hringinn
- Spil að framan og dráttarkúla
- Götuskráð (T3b dráttarvél)
- Tveggja manna skráning
- Handahlífar og sætisbak
- Tenging við app í síma

1.449.000 með vsk.

1.168.548 + vsk.

HESJA

Hafnarfjörður: Selhella 1 - Sími 546 0415 | **Akureyri:** Frostagata 2 - Sími 415 6415 | **HESJA.IS**

DOK-tilraun

– Tilraunaskipulag og niðurstöður um uppskeru – 1. hluti

Höfundur þessara greinar hefur nefnt DOK-tilraun áður í grein sinni. Hér verður kynnt þessi fræga DOK-tilraun, sem leikur stórt frumkvöðlahlutverk í lífrænum landbúnaði í öðrum löndum í Evrópu.

Christina Stadler.

Mörg mál eins og loftslagsbreytingar og loftslagsaðlögun, tap á líffræðilegum fjölbreytileika, fjölgun jarðarbúa og skortur á hráefni krefjast nú meira en nokkru sinni fyrir vísindalegrar skoðunar á því hvernig við framleiðum mat og fóður. Ýmsar mismunandi ræktunaraðferðir / landbúnaðarkerfi eru notaðar um allan heim til landbúnaðarframleiðslu matvæla og fódurs og fjallað er um kosti og galla lífrænna og hefðbundinna ræktunaraðferða. Eftir að ræktunaraðferðum hefur verið breytt (t.d. úr hefðbundnu í lífrænnar ræktun) verða ýmis áhrif aðeins sýnileg yfir lengri tíma. Ein af ástæðunum fyrir þessu er að umbreytingarferli í jarðvegi, svo sem uppsöfnun stöðugra lífrænna efna, fer aðeins hægar fram.

DOK-tilraunin hefur staðið yfir í Sviss síðan 1978 (mynd 1). DOK stendur fyrir „biodynamic“ (BIODYN; lífaflsræktun / lífevld ræktun), „bio-organic“ (BIOORG; lífræn / líffræðileg ræktun), og „conventional farming systems with farm yard manure“ (CONFYM; hefðbundin ræktun með búfjáraður). DOK-tilraun líkir eftir kerfum með ræktun á ökrum og búfjarrækt. Farið er eftir reglugerð í lífrænni ræktun í BIODYN og BIOORG og að auki eru notuð lífræn efni („biodynamic preparations“) og farið eftir stjórnumerkingu í ræktun í BIODYN, þar sem þetta lífræna landbúnaðarkerfi er með andleg tengsl við mannspeki („anthroposophy“).

Par sem DOK-tilraunin hefur borið saman framleiðslukerfi landbúnaðar í meira en 40 ár hefur þannig skapast vísindalegur grunnur fyrir umdeilda umræðu um tækifæri lífrænnar ræktunar. Þessi langtímatilraun er því ómetanleg til að bera saman landbúnaðarkerfi sín á milli. Bændur í lífrænum búskap tóku strax þátt á skipulagsstigi, en sérstaklega meðan á framkvæmd tilraunarinnar stóð, til að tryggja hagnýt gildi. Niðurstöður úr tilrauninni verða gerðar aðgengilegar bændum og eru hér með kynntar einnig í Bændablaðinu.

DOK-tilraun. Myndin tekin þann 7. mars 2023 á lífrænni ráðstefnu í Sviss.

Mynd / cs

Tilraunaskipulag

DOK-tilraunin samanstendur af 96 reitum, hver með 100 fm. Átta mismunandi meðferðir eru með fjórum endurtekningum. Hver meðferð er endurtekin í hverri röð og hverjum dálk í slembi-raðaða blokkakerfi. Endurtekningarnar eru nauðsynlegar til að taka tillit til breytileika í jarðvegssamsetningu og efnafræði og til að fá marktækar niðurstöður. Þrjár mismunandi plöntutegundir eru ræktaðar í hverri blokk sem skipt er um árlega sem hluti af sjö ára sáðskiptum.

Meðferðir

Hver blokk inniheldur tvær mismunandi meðferðir:

Blokk 1: engin áburður (NOFERT) og ræktun eingöngu með hefðbundnum áburði og venjulegu áburðarmagni samkvæmt ráðleggingum rannsóknastofnana og engin búfjáraður (CONMIN).

Blokk 2: Lífaflsræktun / lífevld ræktun með minni búfjáraðuráburðarmagni (BIODYN 1) og venjulegu búfjáraðuráburðarmagni (BIODYN 2).

Blokk 3: Lífræn / líffræðileg ræktun með minni búfjáraðuráburðarmagni (BIOORG 1) og venjulegu búfjáraðuráburðarmagni (BIOORG 2).

Minna áburðarmagn(1)

NOFERT BIODYN 1 BIOORG 1 CONFYM 1

t TS/ha	2,51	3,68	3,56	4,71	4,01	3,96	5,05	5,04
1/2		92%	90%	93%	100%	100%	100%	
BIO/CON		77%	100%	79%	100%			

Venjulegt áburðarmagn(2)

BIODYN 2 BIOORG 2 CONFYM 2 CONMIN

Tafla 1: Meðaltal uppskeru af vetrarhveiti.

(Tafla: Fliessbach o.f., 2024, FiBL)

Minna áburðarmagn(1)

NOFERT BIODYN 1 BIOORG 1 CONFYM 1

t TS/ha	1,87	4,79	6,09	8,87	6,32	7,44	10,61	10,32
1/2		76%	82%	84%	100%	100%	100%	
BIO/CON		61%	100%	66%	100%			

Venjulegt áburðarmagn(2)

BIODYN 2 BIOORG 2 CONFYM 2 CONMIN

Tafla 2: Meðaltal uppskeru af kartöflum.

(Tafla: Fliessbach o.f., 2024, FiBL)

Minna áburðarmagn(1)

NOFERT BIODYN 1 BIOORG 1 CONFYM 1

t TS/ha	9,74	15,57	15,21	17,15	17,14	16,48	19,31	19,12
1/2		91%	92%	89%	100%	100%	100%	
BIO/CON		90%	100%	87%	100%			

Venjulegt áburðarmagn(2)

BIODYN 2 BIOORG 2 CONFYM 2 CONMIN

Tafla 3: Meðaltal uppskeru af smáragrasi.

(Tafla: Fliessbach o.f., 2024, FiBL)

Minna áburðarmagn(1)

NOFERT BIODYN 1 BIOORG 1 CONFYM 1

t TS/ha	9,74	15,57	15,21	17,15	17,14	16,48	19,31	19,12
1/2		91%	92%	89%	100%	100%	100%	
BIO/CON		90%	100%	87%	100%			

Venjulegt áburðarmagn(2)

BIODYN 2 BIOORG 2 CONFYM 2 CONMIN

Tafla 4: Meðaltal uppskeru af máis.

(Tafla: Fliessbach o.f., 2024, FiBL)

Minna áburðarmagn(1)

NOFERT BIODYN 1 BIOORG 1 CONFYM 1

t TS/ha	1,80	2,61	2,57	2,67	2,85	2,86	2,84	2,81
1/2		92%	90%	94%	100%	100%	100%	
BIO/CON		97%	100%	101%	100%			

Venjulegt áburðarmagn(2)

BIODYN 2 BIOORG 2 CONFYM 2 CONMIN

Tafla 5: Meðaltal uppskeru af soja.

(Tafla: Fliessbach o.f., 2024, FiBL)

Blokk 4: Ræktun með minni búfjáraðuráburðarmagni auk minni hefðbundnum áburði (CONFYM 1) og venjulegu búfjáraðuráburðarmagni auk venjulegs hefðbundins áburðarmagns (CONFYM 2).

Hefðbundin meðferð CONFYM samsvarar vistvænni framleiðslu með jöfnu köfnunarefnisspori og plöntuvernd eftir vistfræðilegum skaðamörkum. Í BIOORG og BIODYN er meðaltal 100 kg N/ha í formi búfjáraðurar (= venjulegt áburðarmagn) gefin, en þar eru einungis 30 kg N/ha beint nýtanlegt af plöntum og 70 kg N/ha eru síðan eftir niðurbrotin í jarðveginum (ammoníum og nítrat) nýtanlegt

N fyrir plönturnar. Meðferð með minna áburðarmagni er helmingur venjulegs áburðarmagns (= 50 kg N/ha). Í CONFYM er venjulegur (100 kg N/ha) eða minni (50 kg N/ha) búfjáraður gefinn auk venjulegs eða minni hefðbundins köfnunarefnisáburðar. Þannig er í BIODYN og BIOORG 45% minna heildar N, 75% minna N_{min}, 35% minna fosfór og 27% minna kalíum en gefið er í CONFYM. Magn lífræns efnis var í BIOORG um 12% minna og í BIODYN um 17% minna en í CONFYM.

Val á tegundum, sáðskipti og jarðvinna er það sama fyrir alla reiti. Aðalmunurinn snýr að gerð og

magni áburðar sem borinn er á og plöntuvernd. Í meðferð BIODYN er notuð mykja og safnhaugamold úr mykju en í meðferð BIOORG mykja og rotnuð mykja. CONFYM tekur á móti hefðbundnum steinefnaáburði og mykju. CONMIN notar eingöngu steinefnaáburð.

Allar meðferðir eru plægðar (20 cm). Í BIOORG og BIODYN er jarðvinna með arfahrífu og arfaskera oftast gerð en í CONFYM.

Sáðskipti

Sjö ára sáðskipti samanstendur meðal annars af tveggja ára jarðvegshvöld án plægingar undir smáragrasi.

LED perur fyrir Flúrlampa!

3 Stærðir - Allar perur : **Verð kr. 1.500**

- 60 CM LED pera 9w - 4000K hvít
- 120 CM LED pera 18w - 4000K hvít
- 150 CM LED pera 22w - 4000K hvít

SMH Gróðurhús ehf.

Sími: **866-9693**

Facebook: Gróðurhús SMH ehf

Þriggja arma LED ljós sem skrufast í venjuleg perustæði og hentar vel í stærri byggingar og skemmur

80W - 8000 Lúmen. **Verð kr. 8.000**

Annars er ræktað grænmeti, korn og soja sem belgjurt. Milliræktun („catch crop“) er ýmist notuð sem grænábúður eða sem fódur. Sáðskipti er miðlun milli mismunandi ræktunarkerfa (BIOORG, BIODYN, CONFYM) og hefur verið aðlagð í gegnum árin til að hámarka notkun á köfnunarefni og minnka áhættu að fá meindýr. Hingað til hafa sex sáðskipti sem voru alltaf sjö ára löng veruð ræktað, en í hverju sáðskipti hefur verið ræktað kartöflur, vetrarhveiti og smáragras. Sáðskipti sem hafa verið notað síðustu ár (6 sáðskipti) eru: 1. ár maís og eftir það milliræktun (grænábúður), 2. ár soja, 3. ár vetrarhveiti og eftir það milliræktun (grænábúður), 4. ár kartöflur, 5. ár vetrarhveiti, 6. ár smáragras og 7. ár smáragras.

Niðurstöður

Minni uppskera og minni gæði er af vetrarhveiti í lífrænni ræktun

Uppskerumagn af vetrarhveiti var eins á milli meðferða í BIOORG, BIODYN og CONFYM fyrsta árið eftir að tilraunin fór af stað. En síðan 1985 er uppskerumagn af vetrarhveiti um 21% minna í BIOORG og BIODYN ef borið er saman við CONFYM. Með því að rækta nýrri yrki hefur uppskera allra meðferða aukist. Á síðustu tveimur sáðskiptitímabilum (2x7 ár) var uppskeran í BIODYN meiri en í BIOORG. Þetta gæti tengst ræktun yrkisins, sem var kynbætt úr BIODYN, sem og aðeins betri jarðvegsgerð og meiri lífræðilegri virkni í BIODYN samanborið við BIOORG. Nmin gildi í BIODYN er alltaf aðeins hærri á vorin en í BIOORG.

Fyrsta vetrarhveiti í sáðskiptum hefur hagstæðari stöðu en annað vetrarhveiti í sáðskiptum. Á fyrstu fjórum sáðskiptatímabilum naut hann góðs af fyrri uppskeruáhrifum kartöflunnar með eða án grænábúðar. Nálægðin við smáragras hafði líklega einnig jákvæð áhrif á uppskeru fyrsta vetrarhveitisins. Að meðaltali er BIOORG og BIODYN fyrsta vetrarhveitið með 18% og seinni vetrarhveiti með 23% minni kornuppskeru en hinar tvær hefðbundnu meðferðir (CONFYM, CONMIN).

Í meðferð með minna áburðarmagni er uppskeran að meðaltali 8% minni en við hefðbundið áburðarmagn (tafla 1). Í þessu samhengi vekur athygli að þrátt fyrir minnkað magn áburðar, næst meiri uppskera í CONFYM 1 en í BIOORG 2 og BIODYN 2 með hefðbundnu magni af áburðargjöf. Þessi niðurstaða er líklega einnig vegna árangursríkari plöntuverndar og N áburðar sem er beint nýtanleg fyrir plöntun í CONFYM.

Þótt hálmstyttingar hafi verið notaðir í hefðbundnum meðferðum (CONFYM, CONMIN) er stráuppskera í BIOORG og BIODYN 8-10% lægri. Fjöldi kornöxlberandi stöngla á m² var marktækt meiri í CONFYM 2 (571 kornöxl) en í BIOORG 2 (383 kornöxl). Þúsundkornþyngd í CONMIN er 42 g samanborið við 39 g í BIOORG 2.

Með tilliti til vörugæða skal tekið fram að hrápróteininnihald vetrarhveitis í CONFYM og CONMIN var umtalsvert hærri. Í BIOORG og BIODYN leiddi munurinn á minna áburðarmagni og hefðbundnu áburðarmagni ekki til marktækrar framfarar á hrápróteininnihaldi. Aftur á móti hafði fyrri ræktun marktækt meiri áhrif á vetrarhveitiuppskeru og hrápróteininnihald í BIOORG og BIODYN, en fyrri ræktun hafði engin áhrif í CONFYM og CONMIN.

Umtalsvert minni uppskera er af kartöflum og skorteinkenni í lífrænni ræktun

Uppskeran á kartöflum í BIOORG 2 var að meðaltali 35% og BIODYN

2 jafnvel 42% lægri en CONFYM 2. Kartöflunnar í BIOORG og BIODYN sýndu oft kalíum- og köfnunarefnisskort. Einnig stýttist vaxtartími kartöflunnar í BIODYN vegna þess að enginn sveppaeyðir er leyfður í þessari meðferð og plönturnar verða því fyrir áskón af kartöflumyglu (*Phytophthora infestans*). Forvarnarmeðferðirnar með vörum sem innihalda kopar gefa plöntunum í BIOORG aðeins lengri vaxtartíma en í BIODYN, þar sem kopar er ekki leyfður.

Köfnunarefni í mykju er aðeins að hluta til niðurbrotanlegt á stuttum vaxtartíma í BIOORG og BIODYN og þess vegna veita hefðbundnar aðferðir CONFYM og CONMIN betri nýtingu, þar sem er tafarlaus áhrif af áburðargjöf. Í CONFYM 1 er uppskeran einnig meiri en í BIOORG 2 og BIODYN 2 með venjulegu áburðarmagni (tafla 2).

Lítill munur er á uppskeru af smáragrasi milli lífrænnar og hefðbundinnar ræktunar

Munur á uppskeru af smáragrasi í lífrænum meðferðum (BIOORG, BIODYN) og hefðbundnum meðferðum (CONFYM, CONMIN) er tiltölulega lítill eða 10-11% (tafla 3). Tiltölulega lítill munur á uppskeru á lífrænum og hefðbundnum meðferðum má skýra með smáranum í blöndun með grasi sem festir meira köfnunarefni úr loftinu með rótarbakteríum (niturbindandi gerla) í lífrænum meðferðum.

Lítill munur er á uppskeru af maís milli lífrænnar og hefðbundinnar ræktunar

Með venjulegt áburðarmagni var maísuppskeran með lífrænu meðferðunum 11 og 15% minni en í CONFYM 2. Með minna áburðarmagni var munurinn 10% (tafla 4).

Lítill munur á uppskeru af maís í lífrænu meðferðunum samanborið við hefðbundnu meðferðirnar má rekja til þess að maís hefur langan vaxtartíma og getur nýtt köfnunarefni úr jarðvegsforðanum og búfjáraburði fram á haust.

Jafnhá uppskera er af soja milli meðferða

Vegna samlífs við *Bradyrhizobium japonicum* er soja að mestu sjálfbær hvað varðar köfnunarefni og því hentar það vel í lífrænni ræktun. Köfnunarefnisforði er því ekki takmarkandi þáttur fyrir soja (engin áburður var notaður í tilraun til að rækta soja), öfugt við aðrar tegundir í sáðskiptum. Auk þess er lítið af meindýrum og sjúkdómum í soja. Sem þessir þættir njóta góðs af, þá nær soja sömu uppskeru í lífrænum meðferðum og í hefðbundnum meðferðum (tafla 5).

Samantekt

Í samanburði við hefðbundnar meðferðir náðu lífrænu meðferðirnar minni uppskeru en notuðu minna næringarefni og plöntuvarnarefni. Hjá soja var uppskeran jafnhá, þar sem hún er óháð viðbótar köfnunarefni úr jarðvegi.

Hjá smáragrasi var aðeins lítilsháttar minnkun á uppskeru í lífrænni meðferð, kartöflur sýndu aftur á móti mjög mikla minnkun. Athyglisvert er að með helmingi minna áburðarmagni voru uppskerurnar í hefðbundnu CONFYM meðferð meiri en í lífrænum meðferðum með hefðbundnu áburðarmagni. Þetta er vísbending um að áburður hefur tafarlaus áhrif á uppskeru, sérstaklega fyrir kartöflur og vetrarhveiti.

Fyrri tegundir í ræktun, milliræktun og kynbótarektun sniðin að lífrænni ræktun geta aukið uppskerumöguleika lífrænnar ræktunar enn frekar.

Höfundur er lektor við Landbúnaðarháskóla Íslands.

Starf bústjóra Hvanneyrarbúsins ehf er laust til umsóknar.

Hlutverk Hvanneyrarbúsins er búrektor í þágu kennslu- og rannsóknastarfs Landbúnaðarháskóla Íslands. Félagið á að skapa aðstöðu fyrir nemendur og starfsmenn Lbhí og samstarfsaðila þeirra til fræðslu og rannsókna sem tengjast nautgriparækt, sauðfjárrækt, jarðrækt, auðlindanýtingu og umhverfisvernd. Viðkomandi starfsmaður hefur umsjón með rekstri Hvanneyrarbúsins. Um fullt starf er að ræða.

Helstu verkefni:

- Umsjón með starfsemi og rekstri Hvanneyrarbúsins
- Umsjón með ræktunarstefnu, lögbundnu hjarðskýrsluhaldi og öðru skýrsluhaldi fyrir rannsóknir og kennslu
- Umsjón með aðbúnaði búfjár og viðhaldi á aðstöðu og tækjabúnaði
- Vinna við gegningar, heyskap, jarðrækt og fleira
- Þátttaka í rannsóknum og mælingum
- Móttaka nemenda, kennara og tilfallandi gesta
- Virk þátttaka í uppbyggingu og innleiðingu nýsköpunar í búrekstri sem og önnur störf er tilheyra búrekstri

Menntunar- og hæfniskröfur:

- Próf í búvísindum eða skyldum greinum
- Stjórnunarreynsla og reynsla af rekstri
- Reynsla af nautgriparækt, sauðfjárrækt og vélavinnu
- Önnur iðnmenntun sem nýtist í starfi er kostur
- Sjálfstæð, skipulögð og snyrtileg vinnubrögð
- Færni í mannlegum samskiptum
- Góð almenn tölvukunnátta
- Gott vald á talaðri og ritaðri íslensku og ensku

Umsóknarfrestur er til 24. janúar 2025

Gert er ráð fyrir að umsækjandi hefji störf eigi síðar en 1. apríl 2025.

Laun eru samkvæmt gildandi kjarasamningi sem fjármála- og efnahagsráðherra og viðkomandi stéttarfélag hafa gert. Öllum umsóknum verður svarað þegar ákvörðun um ráðningu hefur verið tekin.

Nánari upplýsingar veita:

Ragnheiður I. Þórarinsdóttir, stjórnarformaður Hvanneyrarbúsins, ragnheiður@lbhi.is, s. 433-5000
Theodóra Ragnarsdóttir, rekstrarstjóri Landbúnaðarháskóla Íslands, theodora@lbhi.is, s. 433-5000

Umhverfismat framkvæmda

Umhverfismatsskýrsla í kynningu

Holtavörðuheiðarlína 3 í Húnaþingi vestra og Húnaþingi norða

Landsnet hefur lagt fram umhverfismatsskýrslu vegna umhverfismats HOLTAVÖRÐUHEIÐARLÍNU 3.

Kynning á umhverfismatsskýrslu: Umhverfismatsskýrsla ásamt viðaukum er aðgengileg á skipulagsgátt, www.skipulagsgatt.is og á vef Skipulagsstofnunar.

Umsagnarfrestur: Allir geta kynnt sér umhverfismatsskýrsluna og veitt umsögn í gegnum skipulagsgátt eigi síðar en 17. febrúar 2025.

Vakin er athygli á að opin hús verða haldin:

- 15. janúar kl. 19:30 - 21:00 - Krúttinu Blönduósi.
- 16. janúar kl. 19:30 - 21:00 - Hótel Laugarbakka.
- 21. janúar kl. 19:30 - 21:00 - Hótel Nordica, 2 hæð

Leshópar – Jafningjafraeðsla

Ein yngsta grein landbúnaðar hér á landi er skógrækt. Bændur vítt og breitt um landið, ásamt öðrum eigendum jarða, hafa verið duglegir að hefja skógrækt og eða skjólbeltarækt á jörðum sínum.

Björn Bjarnald Jónsson.

Til að ná árangri í ræktun skóga hafa þeir sótt námskeið, fræðslufundi, fræðst á internetinu, lesið fagbækur og margt annað til að afla sér fróðleiks. T.a.m. hafa Grænni

skóga-námskeiðin í Garðyrkjuskólanum skilað mörg hundruð skógarbændum í gegnum grunnfræðslu um skógrækt.

Fyrir nokkrum árum var átaksverkefni í bændaskógrækt hér á landi (Kraftmeiri skógar) í samstarfi við Svía og Dani og styrkt af menntaáætlun Evrópusambandsins. Þar var lögð áhersla á að nýttjaskógrækt væri eins og hver annar atvinnurekstur sem þarf þekkingu til að ná árangri. Kraftmeiri skógar skiluðu góðu starfi þar sem áherslan var lögð á aukna þekkingu í skógrækt og umhirðu skóga. Gefin var m.a. út bókin Skógarauðlindin – ræktun, umhirða og nýting, komið var upp fræslustígum í skógum, haldnir voru fræðslufundir um aukna þekkingu innar skógræktar og kennd var jafningjafraeðsla í bændaskógrækt svo eitthvað sé nefnt. Það síðastnefnda hugnaðist mörgum skógarbændum vel, þar sem jafningjafraeðslan fór fram í leshópum vítt og breitt um landið.

Markmið leshópanna var að gefa skógaræktendum tækifæri til að hitta kollega sína reglulega til að fræðast og fræða um skógrækt eða skjólbeltarækt á jafningjagrunni. Gengið var út frá því að hámarksfjöldi í hverjum leshóp væri ekki yfir 12 manns. Tekin voru fyrir ákveðin þema á hverjum leshópsfundum, þar sem þátttakendur voru búnir að kynna sér viðkomandi efni og undirbúa sig á annan hátt undir umræður í leshópnum. Hver hópur hittist í þrjú ár, að jafnaði 4 sinnum á ári til skiptis heima hjá þátttakendum viðkomandi hóps.

Tilnefndur var hópstjóri fyrir hvern leshóp sem bar að halda utan um stund og stað fyrir fundi hópsins. Hópstjóra var einnig ætlað það hlutverk að gæta þess að allir þátttakendur ættu jafnan kost á því að taka þátt í umræðum á fundum. En fyrst og fremst voru leshóparnir hugsaðir til að skógarbændur hittust og ræddu saman og fræddust þannig hver af öðrum.

Á Suðurlandi hefur verið haldið áfram með leshópa. Sama form er notað og í verkefninu Kraftmeiri

skógar. Hver hópur ákveður stað og stund sem hentar hverju sinni. Hist er í heimahúsum til skiptis hjá þátttakendum.

Lesið er ákveðið efni fyrir hvern fund og stuðst við bókina „Skógarauðlindin“. En eins og áður er tilgangur leshópanna að hjálpa skógarbændum að gera skógana betri.

Eins og fram kemur í bókinni Skógarauðlindin þá þýðir það að vera skógareigandi að þú ert atvinnurekandi. Að reka fyrirtæki er svipað og að aka bíl. Þú verður að vita hvert þú ætlar, til að komast á áfangastað. Þekking á atvinnugreininni er forsenda þess að

Skógarauðlindin
- ræktun, umhirða og nýting

góður árangur náist og fyrirtækið skili ásættanlegum arði. Í skógrækt er þekking og yfirsýn þannig undirstaða þess að hægt sé að skipuleggja starfsemina og taka réttar ákvarðanir á hverjum tíma, því aðgerðir eða aðgerðaleyfi dagsins í dag ráða miklu um

lokaútkomu langtímaverkefnis eins og ræktunar nýttjaskóga.

Að lokum vil ég hvetja bændur til að taka þátt í jafningjafraeðslu. Það er skemmtilegt að ýta af stað og taka þátt í leshóp þegar áhuginn á því efni sem fjallað er um er til staðar.

Höfundur er skógarbóndi.

Hugmyndir að lesefni/ umræðuefni fyrir leshópa í skógrækt:

1. Hvers vegna ert þú í skógrækt?
2. Hvert var/er markmið þitt með að fara út í skógrækt og hver er fram-tíðarsýn þín?
3. Hvaða væntingar hefur þú til þíns skógar?
4. Trjátegundir og blöndum trjáa
5. Skógar – lungu jarðar
6. Vöxtur skóga og gæði
7. Erfðaeftni nýrra skóga
8. „Sáð til skógar“
9. Landgerðir - gróskuflokkar
10. Undirbúningur lands
11. Gróðursetning
12. Næring trjáa og áburður
13. Líffjölbreytni
14. Skaðvaldar og áhættuþættir
15. Gróður og gróðureldar
16. Fjölbreyttar skógarnytjar
17. Umhirða ungskóga
18. Grisjanir og umhirða
19. Áhrif umhirðu á viðargæði
20. Áætlanerð – markviss skógrækt
21. Teinungaskógrækt
22. Skjólbeltarækt
23. Ræktun jólatrjáa
24. Skógrækt er atvinnuvegur
25. Menningarminjar
26. Félagskerfi skógareigenda
27. Símenntun í skógrækt

Pistill formanns

„Án lífsins í sveitunum yrðu bíltúrarnir jafnvel lítills virði,“ segir Trausti í pistli sínum.

Mynd / Myndasafn Bbl

Ófalinn fjársjóður

Falinn fjársjóður hefur alla tíð haft mikið aðdráttarafl. Ekki bara í ævintýrabókunum fyrir unga krakka heldur líka í raunveruleikanum og þá ekki síst í heimi okkar fullorðna fólksins. Alls kyns ofurhugar og auðkýfingar leggja á sig mikið erfiði við að finna dýrgripina og oft er miklu til kostað svo ekki sé fastar að orði kveðið.

Þú bara tekur hann með þér og flettir, skoðar og lest þegar þér hentar. Og í þessu tilfelli er reglan sú að því fleiri sem seilast í sjóðinn því stærri verður hann ...

Bændasamtökin eiga að mínu viti einn svona fjársjóð. Hann er hins vegar langt í frá falinn. Eiginlega eins „ófalinn“ eins og frekast er unnt. Hann er alla daga fyrir allra augum og við umgöngumst hann sem álíka sjálfsagðan hlut og mjólkina í búðinni. Munurinn er samt sá að hann kostar ekki krónu. Þú bara tekur hann með þér og flettir, skoðar og lest þegar þér hentar. Og í þessu tilfelli er reglan sú að því fleiri sem seilast í sjóðinn því stærri verður hann. Félagar í Bændasamtökunum fá sinn skerf af verðmætunum heimsendan á hálfsmánaðarfresti og fjölmargir notfæra sér þann lúxus að fá fjársjóðshlutdeild sína í póstkassann gegn póstburðargjaldinu einu saman.

Jú, mikið rétt. Ég er auðvitað að tala um Bændablaðið sem þú, lesandi góður, ert einmitt að glugga í þessa stundina. Tilefni þess að ég geri blaðið að umtalsefni er að á þessu ári, nánar tiltekið í mars næstkomandi, verða 30 ár liðin frá því Bændasamtökin keyptu nafnið og útgáfuréttinn af ungum bændavinum sem rutt höfðu brautina af miklum hugsjónaeldi um nokkurra ára skeið.

Það eru ekki lítil verðmæti í því fölginni fyrir Bændasamtökin að eiga þennan fjársjóð – þetta öfluga málagn sem um þessar mundir kemur út í ríflega þrjátíu þúsund eintökum og virðist samkvæmt fjölmiðlakönnunum „étið upp til agna“ ef svo má að orði komast. Að meðaltali eru margir lesendur um hvert tölublað. Blaðið keppir

ekki lengur við marga prentmiðla um hylli lesenda. Hér áður fyrr stóð það hins vegar af sér samkeppni við önnur fríblöð á borð við Fréttablaðið og fleiri fjölmiðla með glæsibrag.

Og kannski er fjársjóðurinn einmitt fölginn í hylli lesenda. Með því er ég ekki að gera lítið úr því frábæra starfi sem ritstjórar og ritstjórn blaðsins hafa lagt af mörkum við uppbyggingu Bændablaðsins á þessum þremur áratugum. Ég er hins vegar að beina athygli að neytandanum. Fólkinu í landinu sem augljóslega tekur blaðið með sér úr búðinni eða bensinstöðinni vegna þess að því þykir vænt um íslenskan landbúnað og vill fylgjast með honum í gegnum þetta góða málagn hans.

Við eigum ekki miklar upplýsingar um hvernig blaðið er lesið. Eflaust eru þeir margir sem láta sér nægja að fletta, skoða myndir og helstu fyrirsgagnir, lesa myndatextana og kannski eina eða tvær fréttir eða greinar sem fanga athyglina. Sumir segjast reyndar aðallega renna yfir smáauglýsingarnar! Þeir sem eru enn þá áhugasamari ganga lengra og lesa jafnvel pistla formannsins en í allri minni auðmýkt og lítillæti er ég svo sem ekkert að gera ráð fyrir að þeir séu margir. Þú ert samt einn þeirra og mér þykir vænt um það. Svo er auðvitað vonandi að bændur finni sér góða stund á milli stríða og kasti mæðinni með blaðið sitt og mögulega lesglæragun líka við höndina.

Ég er viss um að önnur samtök atvinnulífsins öfunda okkur mikið af þessum sjálfbæra fjársjóði okkar sem rekur sig réttum megin við strikið enda þótt hann færi samtökunum enga björg í bú í fjárhagslegum skilningi. Og væntanlega má alveg finna á því skýringar að t.d. sjávarútvegurinn, iðnaðurinn, ferðapjónustan, Alþýðusamband Íslands, Samtök atvinnulífsins o.s.frv. hafi ekki komið sér upp sambærilegum vettvangi fyrir umfjöllun um stöðu og tækifæri atvinnugreina sinna og keppikefla.

Nærtækasta skýringin er væntanlega sú að þessir aðilar hafi ekki reynt að hasla sér völl með þessu sniði. Og sú næsta er væntanlega að þeir hafi ekki átt eins og bændur svipaða unga brautryðjendur og þá sem réðust í stofnun Bændablaðsins á sínum tíma. Þetta eru finar skýringar en

ég ætla að bæta við þeirri þriðju sem ég er ekki í nokkrum vafa um að á ekki síður rétt á sér. Hún gengur út á það hvað íslenski landbúnaðurinn og um leið íslenskir bændur eiga sterkar rætur í þjóðarsálinni. Til viðbótar kemur svo ást okkar allra á feegurð íslenskrar náttúru. Við þreytumst ekki á því að keyra um landið þvert og endilangt og njóta alls þess sem móðir jörð býður okkur upp á af tignarleik sínum.

Aksturinn um landið, jafnvel þó hann væri bara á milli stóru túristastaðanna, yrði hins vegar lítills virði ef sveitirnar væru ekki grósugar, búpeningur á beit, bændur og búalið að störfum, mykjulykt í lofti á stöku stað að vori, messur í kirkjunum, fjárrekstur meðfram vegunum og réttir í fréttunum. Án lífsins í sveitunum yrðu bíltúrarnir jafnvel lítills virði eins og hin erfiða fjallanga Tómasar Guðmundssonar hefði orðið ef landslagið hétu ekki neitt.

Íslenskur landbúnaður á stórkostleg sóknarfæri fram undan. Þau verða eflaust áfram rakin og reifud með reglubundnum hætti í þessari gullkistu okkar, málagnu íslenskra bænda. Sama gildir um mótvindinn sem við glímum svo oft við. Samhliða styrkleikum okkar og tækifærum eru nefnilega báðis ógnanir og veikleikar sem vinna þarf í. Til alls þess eru orð fyrst. Ég er sannfærður um að blaðið hefur haslað sér þann völl að vera m.a. lesið vandlega af stjórnmálmönnum, embættismönnum og fjölmiðlafólki. Þess vegna rata efnistökin á stundum með beinum eða óbeinum hætti inn í stærri umræðu.

Það er ekki sjálfgefið að afmælisbarnið, sem vissulega er komið til fulls þroska, haldi þessari sterku stöðu sinni á lesendamarkaðnum um aldur og ævi. Við þurfum að vaka yfir þessum fjársjóði okkar og tryggja það að hann haldi sér síföngum og áhugaverðum. Vefur blaðsins, bbl.is, er sömuleiðis orðinn mikilvægur fyrir lestur og umræðu. Hlutur Bændasamtaka Íslands í íslenski fjölmiðlaflokkur er þess vegna bæði stór og sterkur. Það er mikill fjársjóður.

Trausti Hjálmarsson, formaður Bændasamtaka Íslands.

Lögfræðistofa Reykjavíkur

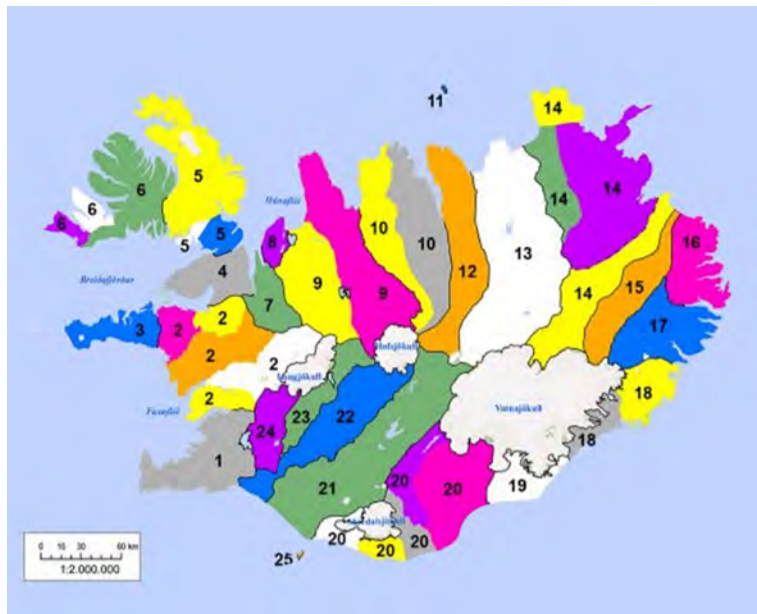
LÖGMANNSÞJÓNUSTA

Vönduð og fagleg lögmansþjónusta með starfsstöðvar bæði í Reykjavík og á Hvolsvelli. Helstu réttarsvið: Félagaréttur, eignaréttur, samningaréttur, orkuréttur, erfðaréttur, gjaldprotaréttur stjórnsýsluréttur o.fl.

Yfir 30 ára reynsla af lögmansstörfum.

Helgi Jóhannesson, lögmaður • helgi@lr.is • Sími 849-0000
Borgartúni 25, Reykjavík • Austurvegi 4, Hvolsvelli • Sími 515-7400

Hér má sjá litamerkingar sauðfjárhólfa landsins en nöfn hólfa má nálgast í vefútgáfu greinarinnar. Mynd / Aðsend

Merkingar sauðfjár

– Reglurnar sem í gildi eru veturinn 2024–2025

Að gefnu tilefni vill Matvælastofnun vekja athygli á nokkrum atriðum varðandi merkingar sauðfjár.

Sigurbjörg Ólöf Bergsdóttir.

Sauðfé skal vera merkt með forprentuðu einstaklingsmerki/fullorðinsmerki og litur þess skal vera í samræmi við það litakerfi sem ákveðið hefur verið fyrir hvert varnarhólf sbr. eftirfarandi kort yfir varnarhólf og litamerkingar sauðfjár.

Bæði lambamerki og fullorðinsmerki eiga að vera í lit viðkomandi varnarhólfs. Óheimilt er að bæta merki við í öðrum lit, hvort heldur sem er til hagræðis við sundurdrátt í réttum eða til þess að greina á milli riðuarfgerða.

Í samræmi við ofangreint er skylt að merkja allt sauðfé með forprentuðu einstaklingsmerki, „fullorðinsmerki“ í annað eyrað frá 6 mánaða aldri og skulu litir forprentaðra plötumerkja í sauðfé

og geitfé vera í samræmi við skráningu Matvælastofnunar í miðlægan gagnagrunn. Ekki er heimilt að vera með merki í báðum eyrum fjárins sem ekki eru með sama lit.

Sé fyrir hendi sérstök ósk um að geta merkt féð í samræmi við arfgerð riðugensins er leyfilegt að hafa móthak merkisins (festinguna) með þeim lit sem passar við flöggin í Fjárvis, en ekki er leyfilegt að hafa merkin sjálf í þeim lit sem passar við viðkomandi flagg.

Matvælastofnun vill einnig upplýsa um að starfandi er núna starfshópur á vegum matvælaráðuneytis, Matvælastofnunar og Bændasamtaka Íslands, sem er að vinna að endurskoðun á reglugerð um merkingar búfjár. Vilji menn koma sérstökum óskum eða athugasemdum til starfshópsins er best að beina þeim til búgreinadeildar sauðfjár.

Höfundur er sérgreinadýralæknir nautgripa- og sauðfjársjúkdóma hjá Matvælastofnun.

ALLT FRÁ FYRSTU HUGMYND AÐ FULLBÚNU HÚSI

- ▶ Hönnun og ráðgjöf
- ▶ Framleiðsla
- ▶ Uppsetning
- ▶ Verkefna- / byggingastjórn

Súlur stálgrindarhús fyrir atvinnu-, iðnaðar- og íbúðarverkefni

kristjan@sulurehf.is

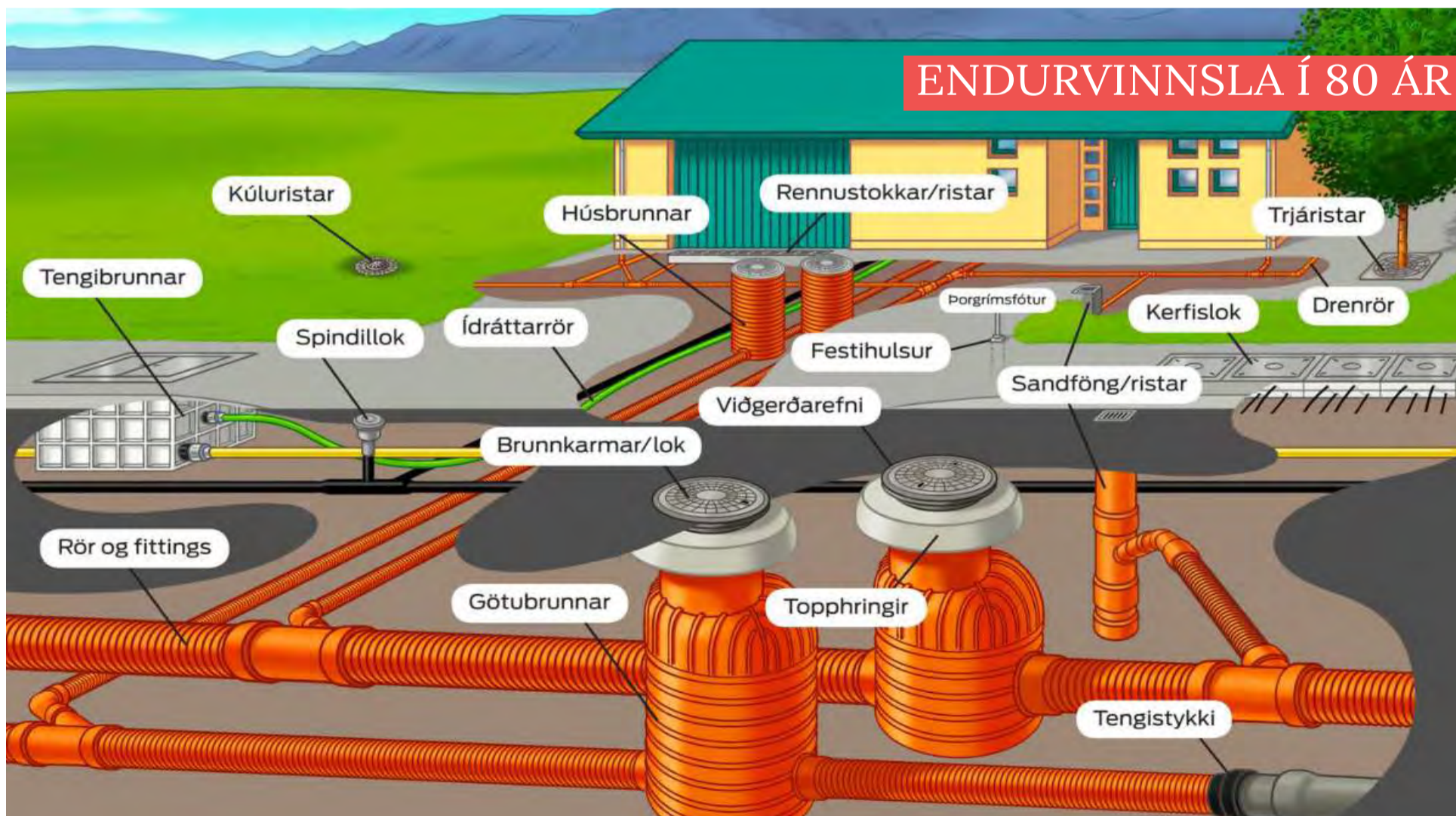
www.sulurehf.is

669 0803

Við þrífum allar stærðir og gerðir af sótsíum

Vik verkstaedi ehf

Einhellu 6
221 Hafnarfirði
tel. +354 8961083

Veitulausnir

MÁLMSTEYPA
Þorgríms Jónssonar ehf.
MIÐHRAUNI 6 • 210 GARÐABÆR • Sími 544 8900

Fiskveiðiráðgjöfin:

Gervivísindi og fataleysi?

Lengi hef ég fylgst allnað með þróun mála í fiskveiðum, stjórn þeirra, ráðgjöf vísindamanna, framgöngu stjórnmalamála og hegðan handhafa fiskauðlindarinnar.

Um þetta mætti skrifa langar bækur og framleiða margar Verbúðir. Raunar mætti hugsa sér að vinna sérstaka rannsóknaskýrslu um þessi málefni svo stórfelld áhrif sem þau hafa haft á þróun íslensks samfélags á síðustu áratugum. Í þessum skrifum er þó einungis fjallað um ráðgjöfina, forsendur hennar og árangur.

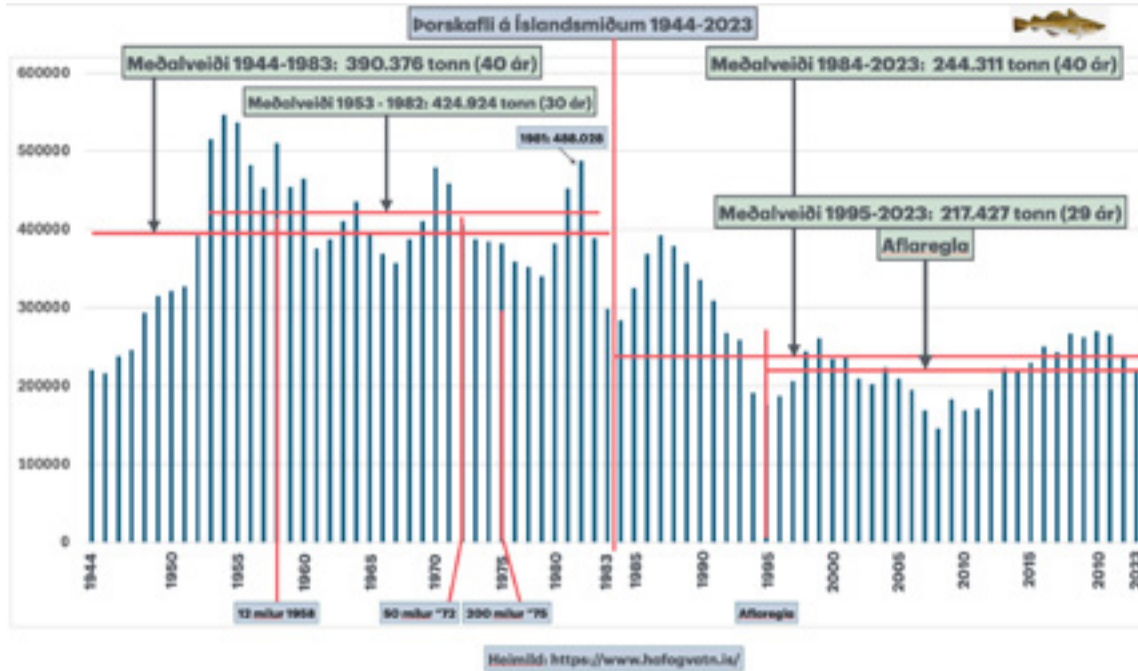

Magnús Jónsson.

Öldruð tilgátuvísindi

Árið 1957 settu tveir breskir vísindamenn í fiskifræðum, þeir Ray Beverton og Sidney Holt, fram tilgátulíkan (BH-líkan) þar sem reynt er að reikna/herma væntanlegan fjölda fiska í tilteknum árgangi sem fall af fjölda einstaklinga af fyrri kynslóð. Þótt breyttar útgáfur af þessu líkani (sbr. Ricker) hafi verið notaðar í fiskivísindunum síðan er það í meginatriðum notað til að lýsa sambandi nýliðunar og stærðar hrygningarstofs enn þann dag í dag.

Á grundvelli þess var síðan innleidd alþjóðleg stefna (unnin af ICES o. fl.) á því hvernig hægt væri að hámarka sjálfbæra afrakstursetgu fiskistofna (Maximum Sustainable Yield, MSY). Þetta BH- líkan og ekki síst MSY-líkanið hefur á þeim mannsaldri sem liðinn er síðan það var sett fram verið gagnrýnt af mörgum. Athyglisverðasta gagnrýnin á MSY var þó sett fram af S. Holt sjálfum. Taldi hann m.a. að sú forsenda að líffræðileg framleiðni stofnsins réðist eingöngu af stærð hans og þéttleika væri röng. Þannig gætu tveir stofnar með nákvæmlega sama fjölda einstaklinga, af sömu stærð og með sama vaxtarhraða skilað mjög mismunandi afrakstri. Orðrétt sagði hann (í lauslegri þýðingu):

Myndin sýnir þorskafla á Íslandsmiðum síðustu 80 árin. Eins og sjá má er meðalaflinn síðustu 40 árin rétt rúmlega helmingur þess sem veiddist að jafnaði 40 árin þar á undan eða frá 1944–1983. „Vituð þér enn eða hvað?“ (Völuspá).

„... Þessi stefna (MSY) er fullkomið dæmi um gervivísindi með lítinn reynslulegan eða traustan fræðilegan grunn. Sem markmið fyrir stjórnun fiskveiða er það ófullnægjandi og notkun þess eykur líklega óarðsemi, og jafnvel hrun fiskveiða.“

Togararall og stofnmat

Ein mikilvægustu gögnin í öllum stofnstærðarmælingum og útreikningum til ráðgjafar hér á landi er togararallið svokallaða. Frá upphafi þess 1985 hefur það legið undir mikilli gagnrýni skipstjórnarmanna og annarra sjómanna. Flestir þeir sem koma nálægt fiskveiðum vita að það eru minni líkur en meiri að hægt sé að reikna með að finna og veiða sömu fiskiteygundina á einum og sama staðnum (í breytilegu veðri og sjávarstraumum) með sama veiðarfæri og á sama tíma ár eftir ár, jafnvel áratugum saman. Skiptir þá litlu máli hvort veiðarfærið er troll, dragnót, net, lína eða handfæri.

Þegar kemur að stofnmatinu skiptir

líka máli hvaða reikniáferðum er beitt og hvaða tölfræðilegar forsendur eru notaðar. Þetta kemur skýrt fram í grein eftir Guðmund Guðmundsson tölfræðing (Vísbending 21. apríl 2023) þar sem breytileikinn í þessu mati getur verið tugir prósentu (hundruð þúsunda tonna). Bendir hann m.a. á að a.m.k. tvær forsendur Hafró í sambandi stofnstærðar og rallvísitölu standist ekki. Þannig sé grunnurinn að öllum útreikningum í besta falli umdeildur en í versta falli fráleitur.

Sannleikurinn og umræðan

Mér finnst harla ólíklegt að endanlegur vísindalegur sannleikur um samspil, þróun og vöxt fiskistofna hafi verið settur fram í líkani fyrir 67 árum eða hafi fundist með því að toga ár eftir ár með 40 ára gömlu trolli á sama stað og á sama mánaðardegi í tiltekinn fastan tíma á nokkur hundruð stöðum á miðum umhverfis landið til að búa til gögn inn í umdeild líkön. Ég veit a.m.k. ekki um neina

vísindagrein sem ekki hefur tekið stórfelldum breytingum, jafnvel kollsteypum á þessum tíma. Nægir þar að nefna, hagfræði, næringarfræði og loftslagsfræðin svo fáar óskyldar greinar séu nefndar. Í þessum fræðum og mörgum öðrum eru oft uppi afar ólík sjónarmið og ný þekking og reynsla hefur í mörgum tilvikum breytt afstöðu manna, jafnvel í grundvallaratriðum. Þannig segir Nóbelsverðlaunahafinn í hagfræði, Joseph Stiglitz, að hækking stýrivaxta sé eins og olía á verðbólubálið meðan aðrir hagfræðingar halda í 20. aldar skoðanir á þessum málum. Í loftslagsfræðunum er bæði tekið á um faglegar orsakir og aðgerðir. Þar hefur m.a. komið fram að sumir vísindamenn telja að binding koltvísyrings með skógrækt á köldum landsvæðum sé í besta falli gagnslaus og í versta falli auki hún á hlýnun andrúmslofts. Loks hafa menn tekið eftir því að mikill munur getur verið á skoðunum jarðvísindamanna um framtíð eldgosahrinunnar á Reykjanesi. Allt eru þetta dæmi um frjófa fræðilega umræðu og leit að nýrri þekkingu. En í fiskveiðiráðgjöfinni virðist bara vera ein óbreytanleg stefna, forsendur og aðferð við gagnaöflun. Gagnrýnin umræða og skoðanaskipti um vísindalega nálgun Hafró hefur sjaldan verið vel tekið. Segja má að hún sé ekki einasta óumbeðin, heldur einnig óvelkomin eins og Tumi Tómasson fiskifræðingur benti á í skýrslu sinni um þessi mál frá 2002.

Nýliðun, hrygningarstofn og náttúrulegur dauði

Um það leyti sem kvótakerfið var sett á fyrir um 40 árum var aðaláherslan hjá Hafró á mikilvægi þess að byggja upp hrygningarstofn þorsks til að nýliðun batnaði og veiðin gæti vaxið jafnvel upp í 400–500 þúsund tonn á ári. Á árunum 1983–84 kom fram góð nýliðun þrátt fyrir fremur lítinn hrygningarstofn. Hins vegar hefur engin öflug nýliðun orðið síðan (verið að jafnaði um 135 milljón fiskar á ári, eða um 60% af því sem hún hafði verið að jafnaði í áratugi áður). Og þrátt fyrir mjög sterkan hrygningarstofn fyrir fáum árum (þann stærsta í 60 ár) batnaði nýliðun ekkert. Þessi staðreynd, sem stríðir gegn kenningum ICES-vísindamanna og veldur ráðþroti og skilningsleysi þeirra, hefur hins vegar að því er virðist í engu breytt hugsanagangi fiskifræðinga, gagnaöflun, útreikningum eða veiðiráðgjöf.

Fyrir meira en 60 árum gerði Jón Jónsson fiskifræðingur athugasemdir á náttúrulegum dauða í eldri þorski. Samkvæmt henni var þessi

dauði talinn vera um 18% á ári. Síðan hefur að sögn engin tilraun verið gerð hér á landi til að skoða breytileika í þessari mikilvægu stærð. Þess vegna segir í öllum þeim ráðgefandi skýrslum frá Hafró sem ég hef lesið að þessi stærð sé ekki þekkt en hún sett í útreikningunum 0.2 (18%) í öllum árgöngum og í öllu árferði í hafinu og raunar hjá öllum nytjategundum. Allt saman óháð æti, stærð spendýrastofnanna í hafinu (sem sagðir eru um þessar mundir éta 13–14 milljónir tonna á ári), samspieli og stærðarsamsetningu stofna, umhverfisþáttum o.fl.

Forsendur kvótasetningar

Þegar kvótasetning á þorsk var innleidd gáfu menn sér nokkrar forsendur. Ein sú mikilvægasta var að hér væri í meginatriðum einn þorsstofn við landið. Önnur forsenda var sú að við allar aðstæður í hafi og lífríki þess væri hagstætt að friða og geyma fisk til þess að hann gæti vaxið og gefið meira af sér þegar hann yrði eldri. Þriðja forsendan var sú að með því að takmarka veiðar sem mest myndi hrygningarstofninn vaxa og veiðistofninn sömuleiðis í framhaldi af þessu. Engin af þessum forsendum hefur staðist tímans tönn.

Umhverfis landið er nú þekktur fjöldinn allur af „staðbundnum þorsstofnum“ og m.a.s. er stóri stofninn við Suðvesturland fjarri því að vera einleitur; sennilega samsettur úr mörgum undirstofnum. Hugmyndir um að hægt væri að kaupa/leigja kvóta á Rauðarhöfn og veiða hann síðan á miðum við Sandgerði eða Suðureyri stangast því algerlega á við raunveruleikann. Svipað má segja með stærðarþróun hrygningarstofs og veiðistofs. Það sem flestir sjómenn sjá nú sem eina árangur af þessari stefnu er, að nú veiðist miklu meira af stórþorski (sem þarf miklu meira æti en sá minni) en áður og að seiði og smáfiskur (ekki síst þorskur) er umtalsverður hluti af fæðu golþorskanna.

Aflaregla

Annað fyrirbæri sem meðal sjómanna er mjög gagnrýnt er svokölluð aflaregla. Tillögur um hana komu fyrst fram 1992. Voru þær unnar af nefnd sem samansett var af tveimur fulltrúum LÍÚ (SFS), þremur hagfræðingum, einum tölfræðingi og forstjóra Hafró. Þótt ég beri mikla virðingu fyrir þessum mönnum, einkum þeim síðastnefnda, er ég viss um að ekki komu mikil náttúrufræði, umhverfisþættir eða lífvísindi inn í vinnu þessarar nefndar.

Í skýrslu hennar, *Hagkvæm nýting fiskistofna*, sem kom út 1994 eru stórbrottnir útreikningar sem byggðust á því að innleidd yrði aflaregla upp á 22%, sem var tillaga nefndarinnar. Hins vegar ákváðu stjórnvöld að aflareglan yrði 25% og þannig var hún í um áratug. Við lestur þessarar skýrslu og þekkjandi þróunina síðan velti ég ítrekað fyrir mér áreiðanleika þeirra aðferða, líkanreikninga og spádóma sem þarna voru gerðir. Þar segir m.a.:

• *Helstu niðurstöður hermi-reikninga miðað við 175 þúsund tonna upphafsaflla voru þær að miklar líkur væru á að hægt yrði að byggja hrygningarstofninn upp í 700–800 þúsund tonn og veiðistofninn í 1.400–1.600 þúsund tonn. Í jafnvægi gæti árlegur afrakstur slíks þorsstofns verið um 350 þúsund tonn.*

• *Gera má ráð fyrir að 13 ár (þ.e. 2007) líði þar til þorskafla fer yfir 300.000 tonn, en það getur þó gerst fyrir. T.d. eru 7% líkur á því að það gerist árið 2002 eða fyrir en 15% líkur á að það gerist ekki fyrir en árið 2014 eða síðar.*

• *Þorskafla leitast jafnvægis við*

VARAHLUTIR Í KERRUR

Bílabúðin Stál og stansar

Vagnhöfða 7, 110 Reykjavík | Sími 517 5000 | stalogstansar.is

Myndin sýnir að undangengin 40 ár er nýliðun þorsks ótengd stærð hrygningarstofns, öfugt við það sem haldið var fram fyrir daga kvótakerfisins. Líta má á þetta sem 40 ára fræðilega eyðimerkurgöngu.

330.000 tonn með beitingu reglunnar. Veruleg frávik geta þó orðið á þessu eins og sést á dreifingu meðalafla yfir síðustu 7 ár hvers tímabils.

• Gangi efling þorskstofnsins eftir mun það minnka afkastagetu loðnustofns og rækjustofns. Þannig má gera ráð fyrir að langtímameðaltal loðnuaflla verði um 500.000 tonn á ári og rækjuaflla um 30.000 tonn á ári. Veruleg frávik geta þó orðið frá þessu líkt og með þorskstofninum. Þessi frávik ganga hins vegar að jafnaði í öfuga átt við frávik þorskafla frá langtímameðaltali.

Hér má nefna að þorskaflinn var á þessum árum (1993–1995) í kringum 175.000 tonn (innan við helmingur þess sem hafði verið að jafnaði í um 50 ár þar á undan). Þá er rétt að nefna að meðalloðnuafli hefur síðustu 15 árin verið rúmlega 300.000 tonn á ári með fjögur loðnuleysisár. Rækjuráðgjöfin er um þessar mundir 4.000–5.000 tonn á ári (sem alls ekki næst að veiða) og vart hefur veiðst nokkur rækja inni á fjörðum eða flóum síðustu 20 árin. Mest allt var hrúnið á þeim slóðum innan áratugs frá því að skýrslan 1994 kom út, þrátt fyrir að ráðgjöf væri fylgt.

Í mars 2001 var sami hópur auk forseta Sjómannasambands Íslands fenginn til að leggja mat á árangur af notkun aflareglunnar. Skilaði hópurinn niðurstöðum 2004 í skýrslu: **Aflaregla fyrir þorskveiðar á Íslandsmiðum**. Skemmst er frá því að segja að árangur af upptöku aflareglunnar var af nefndinni talinn umtalsverður þótt gera mætti enn betur með því að nota 22% regluna. Þarna voru menn að leggja mat á ca 10 ára gamla eigin vinnu sína.

Árið 2007 kom út enn ein skýrslan um þessi mál undir nafninu **Þjóðhagsleg áhrif aflareglu**. Þar er enn frekari hagfræðilegum líkanreikningum bætt ofan á þá útreikninga og spádóma sem settir höfðu verið fram í fyrri líkanreikningum um þróun þorskstofnsins og hagkvæmni veiða úr honum. Þar eru m.a. bornar saman „gildandi aflaregla“, „meðalhófsaflaregla“ og „hagkvæm aflaregla“ en sú síðastnefnda gerði ráð fyrir að enginn þorskur yrði veiddur

á Íslandsmiðum í nokkur ár. Sama ár kom fram í útreikningum Hafró að stærð veiðistofns þorsks væri 649 þús. tonn (það vantar ekki nákvæmna!) og hrygningarstofn 182 þús. tonn, báðar stærðir í sögulegu lágmarki og sama mátti segja um meðalþyngd allra aldurshópa í stofninum. Því lagði stofnunin til að leyfilegur heildarafl á fiskveiðiárinu 2007/2008 yrði 130 þús. tonn og að aflareglan yrði 20%. Þannig var árangurinn eftir meira en áratugs langa notkun á aflareglu!

Það þarf mun meiri kunnáttu í stærðfræði og tölfærni en ég bý yfir til að halda skýrum þræði í þessum skýrslum. Raunar hef ég engan hitt (þeir hljóta þó að vera þó nokkrir) sem hefur lesið fyrrnefndar skýrslur og enginn skipstjórnarmaður sem ég hef rætt við hefur náð að botna í því hvernig helstu niðurstöður um ágæti aflareglunnar eru fengnar. Fróðlegt væri einnig að vita hversu margir þingmenn, ráðherrar og aðrir sem hafa þurft að taka ákvarðanir á grundvelli skýrslunnar hafa lesið þær og skilið. Sama gildir með flest fjölmiðlafólk sem nánast aldrei fjallar nú orðið um þessi mál.

Fataleysi í fiskveiðiráðgjöf

Ég hef áður sagt í skrifum mínum um þessi mál að á þeim síðustu 12 árum sem ég hef tengt fiskveiðum, hef ég enn ekki hitt skipstjórnarmann eða sjómenn almennt sem hafa tiltrú á veiðiráðgjöf Hafrannsóknastofnunar. Raunar er afstaða sjómanna til hennar þannig að hún minnir einna helst á þekkt ævintýri H.C. Andersen, því æ oftast heyrir maður nefnda söguna um fatalesa keisarann þegar ráðgjöfin er rædd í þessum hópi. Síðan telst það til undantekninga að nokkur utan Hafró láti í ljós álit eða spyrji spurninga á þeim útreikningum sem stofnunin leggur fram á árlegum kynningum á veiðiráðgjöf sinni. Ekki frekar en að enginn í sögunni góðu vildi verða fyrstur til að spyrja um nýju fötin keisarans fyrir en saklaust barn benti á nekt hans hátígnar.

Höfundur er veðurfræðingur og áhugamaður um fiskveiðar.

SERES 3
Luxury Rafmagnsbíllinn býður upp á ríkulegan staðalbúnað og frágang í hæsta gæðaflokki!

Verð 4.490.000,-
Við auglýsum svo sannarlega ekki „verð frá“.

RAG
Import - Export
Helluhraun 4, Hafnarfirði
sími 565 2727 & 892 7502
www.rag.is

**VIÐ AUGLÝSUM
ALDREI
„VERÐ FRÁ“**

Bændahópar

Vinum saman að markmiðum okkar og bætum árangur í jarðrækt og gróffóðuröflun

Viltu taka þátt í skemmtilegu og uppbyggilegu starfi með öðrum bændum!

Í bændahópum miðla bændur þekkingu sín á milli og ná árangri saman með ráðunautum RML.

Byrjum á starfinu fljótlega — Viltu vera með?

Upplýsingar um verkefnið og skráningar eru á heimasíðu RML, hnappur merktur „Bændahópar“.

Nánari upplýsingar gefur Þórey Gylfadóttir,
netfang: thorey@rml.is sími: 516 5000

Með Delo 400 gengur allt smurt

Delo 400 SLK SAE 15W-40 er smuróla sem hentar fullkomlega fyrir landbúnaðarvélar og uppfyllir ströngustu losunarstaðla.

Skannaðu QR kóðann fyrir allt úrval og sölustaði

Hringdu í vini og fáðu tilboð hjá okkur!
Síminn er 515 1100, eða á olis.is

olis

Hannyrðir:

Kría – barnapeysa

Peysan er prjónuð úr einföldum Þingborgarlopa og einum þræði af LoveStory saman. Í mynstur er notað Hörpugull (litaður einfaldur Þingborgarlopi) og LoveStory í svipuðum lit.

Þingborgarlopi er sérunninn af Ístex fyrir Ullarverslunina Þingborg og LoveStory er band sem er spunnið á Ítalíu fyrir Helene Magnússon. Bæði lopinn og bandið er úr sérvalinni íslenski hágæða lambsull. Lopinn og bandið prjónað saman hentar mjög vel í barnapeysur, þær eru léttar og þægilegar og mjúkar viðkomu.

Hægt er að blanda saman hvaða litum sem er til að fá þau litbrigði sem hverjum og einum finnst fallegt. Í aðallit getur verið t.d. grár lopi og hvítt LoveStory, hvítur lopi og ljósgrátt LoveStory, ljósmórauður lopi og dókkmórauð LoveStory, dókkgrár lopi og ljósgrátt LoveStory. Mynsturlitir valdir í litbrigðum sem passa saman, eða annar þráðurinn aðeins dekkri eða ljósari til að fá áferðina á meiri hreyfingu. Möguleikarnir eru endalausir og eina hindrunin er manns eigið hugmyndaflug.

Stærðir: 4 6 8 ára
Yfirvidd: 68 74 80sm
Ermalengd: 28 33 36sm
Sídd á bol: 30 34 37sm

Magn allar stærðir:

Aðallitur: 1 plata Þingborgarlopi ólitaður (130 g), 2 dokkur LoveStory.

Mynsturlitur: Hörpugull 50 g og 1 dokka LoveStory.

Aðferð: Bolur og ermar eru prjónuð í hring og eins axlastykki eftir að bolur og ermar hafa verið sameinuð. Stroff og hluti af hálsmáli er 2 sléttar og 2 brugðnar lykkjur, annað er prjónað slétt.

Áhöld: Hringprjónar 3.5 mm og 5 mm, 40 og 60 sm langir. Sökkprjónar 3.5 mm og 5 mm. 4 prjónanælar. Prjónamerki.

Nál til að ganga frá endum.

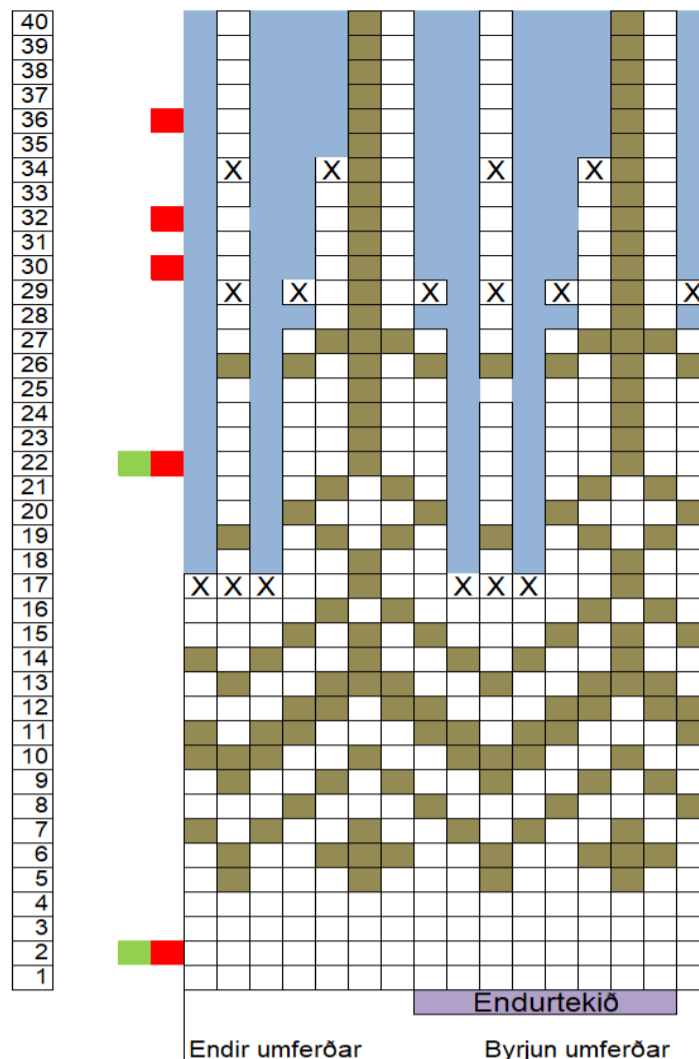
Prjónfesta: 17 lykkjur og 24 umferðir í sléttu prjóni = 10 x 10 sm. Önnur prjónastærð getur hentað, allt eftir því hvort prjónað er fast eða laust, finnið það út með því að prjóna prufu í hring, þannig fæst réttasta útkoman. Þegar prufa er prjónuð fram og til baka getur önnur umferðin verið lausari, þá getur verið að prufan skili ekki réttir niðurstöðu.

Bolur: Fitjið upp með mynsturlit

116-124-132 lykkjur á 3.5 mm hringprjóninn, prjónið eina umferð slétta með þeim lit.

Þá er prjónað stroff og næstu tvær umferðir eru í aðallit og svo ein í mynsturlit.

Endurtakið þar til prjónaðar hafa verið 11 umferðir af stroffi. Hægt er að hafa litasamsetningu á stroffi að vild og bæta við umferðum ef óskað er. Skiptið yfir á 5 mm prjóninn og prjónið slétt þar til bolur mælist 30-34-37 sm.

- Mynsturlitur
- Aðallitur
- Enginn litur
- Sleppa umferð í stærð 4
- Sleppa umferð í stærð 6

XXX Úrtaka. Takið tvær lykkjur í einu á hægri prjóninn, prjónið eina lykkju, steypið hinum tveimur yfir í einu. Með þessari aðferð verður lykkja númer tvö í miðjunni.

XX Tvær lykkjur prjónaðar saman.

Ermar: Fitjið upp 32-36-36 lykkjur á 3.5 mm sökkprjóna. Gerið stroffið eins og á bol. Skiptið þá yfir á 5 mm sökkprjónana, prjónið 1 umferð og í þeirri næstu er aukið út um 1 lykkju í byrjun umferðar og 1 lykkju í lok umferðar. Endurtakið útaukningu 5-6-7 sinnum jafnt upp ermi, með u.þ.b. 5-6 umferðum á milli útaukninga. Þegar ermi er lokið eiga að vera 44-50-52 lykkjur á prjónunum.

Axlastykki: Sameinið nú bol og ermar á prjóninn sem er á bolnum. Setjið 6-7-8 lykkjur af báðum ermum á nælu (sitt hvoru megin við útaukningu) og fyrstu 6-7-8 lykkjur af bol einnig á nælu. Prjónið aðra ermina við og síðan 52-55-58 lykkjur af bol, setjið þá næstu 6-7-8 lykkjur af bol á nælu og prjónið hina ermina við og síðan 52-55-58 lykkjur af bol. Í næstu umferð eru prjónaðar saman lykkjurnar þar sem bolur og ermar mæstast,

samtals fækkar lykkjum um 4. Þá eiga að vera á prjóninum 176-192-200 lykkjur. Prjónið mynstur eftir teikningu.

Notið styttri hringprjóninn þegar lykkjum fækkar. Þegar mynstri er lokið er tekið úr aukalega jafn yfir umferð þar til 64-68-72 lykkjur eru á prjóninum. Prjónið hálsmál 4 umferðir stroff og 3 umferðir sléttar og hafið slétta prjónið með mynsturlit. Fellið af frekar laust.

Gangið frá öllum endum og lykkjið saman undir höndum, gott er að sauma aðeins aukalega í lykkjurnar í kverkunum, þar má ekki vera gat.

Þvottur: Þvoið peysuna í höndunum í volgu vatni með mildu þvottaefni eða ullarsápu. Kreistið vatnið vel úr og leggið til þerris á handklæði.

Hönnun: Margrét Jónsdóttir

HONDA GÆÐI YFIR 40 ÁR

HONDA SNJÓBLÁSARAR FÁST Í FAGVERSLUN BYKO

www.byko.is/honda | honda@byko.is | 515-4020

s.846 9287, 482 1027
www.thingborg.is
facebook/thingborgull

LoveStory er ullarband unnið fyrir Helene Magnússon hönnuð úr íslenski lambsull. Hörpugull er handlitaður Þingborgarlopi í ýmsum litatönnum. Lopinn og bandið í peysuna sem uppskriftnin er að hér á síðunni fæst í Þingborg, póstsendum bæði innanlands og utan. Ullarverslunin er staðsett í Gömlu Þingborg sem er 8 km fyrir austan Selfoss. Verslunin er opin alla daga nema sunnudaga kl. 10:00-17:00.

Samkvæmt stjörnuspeki felur árið 2025 í sér upprót, höfnun þess sem kemur fólki ekki vel og skref í átt til þess sem hentar betur. Mynd / Alexander Gray

Strengdir þú nýársheit?

Samkvæmt 4.000 ára gamalli hefð sem hófst í Babýlóníu, tíðkast í dag víða um heim að strengja nýársheit þótt tölur sýni að sjaldnast gangi þau eftir.

Sagan segir okkur að hér áður fyrr hafi Júlíus Sesar keisari kynnt júlíanska tímatalið árið 46 f.Kr. og lýst því yfir að 1. janúar væri upphaf nýs árs. Þessi nýja dagsetning var til að heiðra rómverska guðinn Janus, sem er þekktur fyrir að hafa tvö andlit, annað sem lítur aftur á bak á meðan hitt horfir fram.

Líkt og á við um upphaf og endi, dauða og líf, liðinn tíma og nýtt ár. Janus var akkúrat einnig verndari hurða, bogaganga, þröskulda og umbreytinga, sem allt eru myndlíking nýs upphafs. Við áramót er því nýtt upphaf vel við hæfi.

Hversu vel hinum almenna borgara tekst nú til með það er önnur saga. Babýlóníumenn lofuðu guði sínum hollustu, lofuðu að koma vel fram við náunga sinn og þar fram eftir götunum og trúðu að ef þeir stæðu við sitt þá myndi þeim vel farnast. Á miðöldum var móðins hjá riddurum að leggja hendur

sínar á lifandi eða steiktan páfugl og þannig endurnýja heit sín um riddaraskap, en ekki hefur komið fram hvernig kvenfólki þessa tíma farnaðist með sín heit eða hvort þær skyldu leggja hendur sínar á eitthvað matarkyns.

Í byrjun 19. aldar var sú hefð að strengja, og standa ekki við, áramótaheit nógu algeng til að birt var háðsádeila í dagblöðum New York-borgar og í dag segja blöð þeirrar borgar að fólk verði að vera raunsætt og virkilega langa að breyta um venjur. Flestir skrifi þó niður eitthvað sem hljómi vel og stingi svo miðanum ofan í skúffu. Einnig hafi komið í ljós að af þeim fjölda sem ætla sér að bæta um betur á nýju ári séu einungis átta prósent sem ná tilætluðum árangri.

En hvað er það nú sem fólk flaskar á? Flestir eru á því að betrumbæta sig á einhvern hátt, gera betur almennt við fólkið í kringum sig eða láta af slæmum síðum.

Miðillinn Inc. birti ekki fyrir löngu niðurstöðu könnunar á meðal 2.000 manns þar sem greint er frá því hvaða nýársheit fólk setur sér helst.

Magnús Gísli Eyjólfsson.

Þau eru eftirfarandi:

1. Heilsusamlegra mataræði 71%
2. Líkamsrækt 65%
3. Megrin 54%
4. Spara 32%
5. Nýtt áhugamál 26%
6. Hætta að reykja 21%
7. Lesa meira 17%
8. Skipta um vinnu 16%
9. Minnka áfengisneyslu 15%
10. Eyða meiri tíma með fjölskyldu og vinum 13%

Á meðan sláandi tölur sýna að fæstum takist að standa við heit sín er þó til undantekning frá reglunni. Aðspurður segir Magnús Gísli Eyjólfsson að hann standi iðulega við þau heit sem hann strengi, þótt hann geri það ekki endilega ár hvert.

„Ég gerði til dæmis lista árið 2018 þar sem ég áætlaði meðal annars að ná árangri í líkamsrækt, veiða meira með dætrum mínum og safna skeggi. Það gekk svona ljómandi vel.“ segir hann ánægður. Í ár sér hann fyrir sér að huga enn betur að heilsunni og gæta þess að hreyfa sig flesta daga enda leyndardómurinn að ætla sér ekki um of, taka lítil skref og sjá hvað helst eftir sextíu daga – sem er um það bil sá tími sem þarf til að festa nýja hegðan.

Þá er bara spurningin hvort almenningur taki Magnús sér til fyrirmyndar eða stingi heitum sínum ofan í skúffu. Háleitur ásetningur í upphafi árs getur auðvitað kitlað markmiðsæðing allhressilega, sérstaklega þegar keppnisskapið lætur kræla á sér. Það þarf því að athuga að taka nýársheitin ekki svo alvarlega að þau klárist um miðjan júlí og drabbist svo niður í sama farið og áður fyrir næstu áramót. /sp

Ljósauppsetningar
EKKERT VERKEFNI OF SMÁTT

Gvendarbás
Sími: 853 1199
gvendarbas@simnet.is

Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Hlíðasmára 17, 201 Kópavogi - Sími: 550 3000 Fax: 550 3001

Áhugaverðar jarðir
JARDIR.IS

fasteignamidstodin@fasteignamidstodin.is - www.fasteignamidstodin.is

iGRIP STUD

Karbítskrúfur í vinnuvélar frístundataeki, skó ofl..

Dæmi um stærðir:
(6 - 40mm)

Einfalt að setja í og taka aftur úr.

PP & CO 512-3360
korkur.is
P. FORGRÍMSSON & CO

Master gróðurhús

STERK BURÐARGRIND
4 MM HERT ÖRYGGISGLER
STÁL STYRKINGAR

STÆRÐIR 7,3 M² TIL 23,3 M²

WWW.BKHONNUN.IS - SÍMI 571-3535
SALA@BKHONNUN.IS - SUNDABORG 5

BK HÖNNUN
MANNVIRKJAHÖNNUN - BYGGINGAVORUR

BÆNDAGED
Geðorðin 10

- Hugsaðu jákvætt, það er léttara
- Hlúðu að því sem þér þykir vænt um
- Haltu áfram að læra svo lengi sem þú lifir
- Lærðu af mistökum þínum
- Hreyfðu þig daglega, það léttir lund
- Flæktu ekki líf þitt að óþorfu
- Reyndu að skilja og hvetja aðra í kringum þig
- Gefstu ekki upp, velgengni í lífinu er langhlaup
- Finndu og ræktaðu hæfileika þína
- Settu þér markmið og láttu drauma þína ræstast

baendaged.bondi.is

Lífræn hreinsistöð

Fyrirferðarlítill með 25 ára ábyrgð
Engin rotþró eða hefðbundin siturlögn
Margar stærðir í boði
Tæming seyru á 3 - 5 ára fresti

IDNVER

Tunguhálsi 10 - 110 Reykjavík
Sími 517 2220 - petur@idnver.is

Vélabásinn:

Eftirminnilegustu tæki ársins

– Samantekt á prufuakstri 2024

Ástvaldur Lárusson

astvaldur@bondi.is

Á síðasta ári voru 22 tæki tekin fyrir í Vélabásnum hjá Bændablaðinu. Hérna verður lítið yfir farinn veg og rifjuð upp þau tæki sem stóðu upp úr á einn eða annan hátt.

Viðfangsefni Vélabásins á síðasta ári voru níu fólksbílur, sjö jeppar eða jepplingar, tveir vinnubílar, tvær dráttarvélar, eitt fjórhjól og einn lyftari. Stærsta viðfangsefnið var Massey Ferguson 5S 135 dráttarvél á meðan það minnsta var Can-Am Outlander fjórhjól. Öflugasta farartækið var Tesla Model X Plaid með 1.020 hestöfl.

Indverskt landbúnaðartæki

Af þeim vinnuvélum sem voru prufaðar stóð Solis XL 90 dráttarvélin upp úr. Ekki vegna þess að hún er byltíngarkennnd, heldur þar sem þetta er fullvaxinn 90 hestafla traktor með öllu því sem flestir þurfa á verði sem er betra en gengur og gerist. XL 90 er nógu stór og öflug til að koma til greina í landbúnaðarstörf og vera spennit fyrir mörg nútíma-heyvinnutæki.

Þessi dráttarvél fór langt fram úr hóflegum væntingum undirritaðs, en hið indverska vörumerki Solis er helst þekkt fyrir smátraktora sem henta fyrir bæjarstarfsmenn og hobbibændur. Því olli hið hráa öikumannshús og ódýra sæti engum vonbrigðum, heldur jók það á karakterinn. Upplifunin af notkun Solis XL 90 er á margan hátt sambærileg og af notkun dráttarvéla frá árunum 1980–2000, nema hér er á ferðinni ný og óslitin græja.

Tesla öflug í öllum samanburði

Sá fólksbíl sem kom best út úr prófunum var Tesla Model 3 og á undirritaður ekki erfitt með að skilja hinar miklu vinsældir þessara bíla

Solis XL 90 stendur upp úr þar sem framleiðandann hefur tekist að koma fyrir flestum nauðsynlegum búnaði í nettum traktor á hagstæðu verði. Ekki skemmir fyrir að ytra útlitið er orðið smekklegt.

Myndir / ál

hér á landi. Fjölmargir nýir bílar eru vel skrúfaðir saman, uppfyllir af búnaði, með stór batterí og ánægjulegir í akstri. Það sem Tesla tekst umfram hina er að bjóða þetta allt á sérlega samkeppnishæfu verði. Vegna þessa hefur undirritaður ósjaldan gripið til þess að bera önnur viðfangsefni saman við Tesla, en bílar sem eru markaðssettir sem ódýrir reynast oft vera ansi nálægt Model 3 í verði.

Sá bíll sem var tekinn til prufu er af uppfærðri útfærslu sem kom á markaðinn í lok þarsíðasta árs. Miðað við upphaflegu útfærsluna af Tesla Model 3 er þessi komin með mýkri fjöðrun, öflugri hljóðeinangrun og fallegu útlit. Helsta atriðið sem hægt er að gagnrýna er brotthvarf hefðbundinnar stangar fyrir stefnuljós, sem framleiðandinn er búinn að skipta út fyrir takka í stýrinu.

Tesla Model 3 er með öll þægindi og stórt batterí á verði sem er öflugt í flestum samanburði.

Ný kynslóð Dacia Duster kom í lok síðasta árs.

Pallbíllinn Piaggio Porter er eitt einfaldasta ökutækið sem fáanlegt er á Íslandi.

Einfaldur og ódýr harðjahl

Í hinum margræða og vinsæla flokki jeppa og jepplinga voru flest farartækin í Vélabásnum lúxusbílar hugsaðir til borgaraksturs. Eftirminnilegasti jepplingurinn er hins vegar einfaldi og ódýri harðjahlinn Dacia Duster. Eldri kynslóðir þessarar bílategundar hafa verið í miklu upphaldi hjá bílaleigum þar sem ökutækin þola ágætlega að láta ævintýragjarna erlenda ferðamenn þjósna á sér.

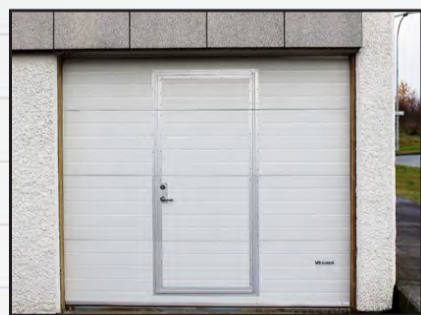
Ný Dusterinn er ekki síður öflugur í torfærum og hæðin undir lægsta punkt á pari við Toyota Land Cruiser. Bíllinn er með öll nauðsynleg þægindi, smekklega innréttingu og rúmgóð sæti. Nýi Dusterinn er jafnframt orðinn aðlaðandi að utan og þurfa kaupendur ekki lengur að fórná útlitinu til að fá alla þá eftirsóttu eiginleika sem bíllinn hefur að bera.

Sjálfkeyrandi kerra

Sá vinnubíll sem er eftirminnilegastur í huga undirritaðs er Piaggio Porter pallbíllinn. Þessi bíll er lítill en samt sem áður með sérstaklega rúmgóðan og nytsamlegan pall. Því nær framleiðandinn með því að vera með lítið frambyggt öikumannshús þar sem eini lúxusinn er útvarp og rafdrifnar rúður. Þessi ítalski vinnubíll er hrár í allri notkun og umgengni, en uppfyllur af karakter og er hressandi að snattast á honum innanþegar.

Eitt það sérstakasta við Piaggio Porter er að hann er útbúinn bensínvél, ólíkt flestum vinnubílum sem ganga fyrir dísilolífu. Þessi orkugjafi er hins vegar alls ekki slæmur kostur, þar sem bensínvélar eru ódýrar og léttar ásamt því að vera lausar við viðkvæmar sósíur sem geta bilað ef ökutækin eru aldrei notuð í lengri ferðir. ■

Bílskúrs- og iðnaðarhurðir

- Stuttur afhendingartími
- Hágæða íslensk framleiðsla
- Val um fjölda lita í RAL-litakerfinu
- Vindstyrktar hurðir

Smíðað eftir máli

Iðnaðarhurðir**Iðnaðarhurðir með gönguhurð****Bílskúrshurðir****Hurðir í trékarma****Tvískiptar hurðir****Fyrsta flokks þjónusta og ráðgjöf****VAGNAR HURÐIR**

Tunguháls 10, 110 Reykjavík, sími 567 3440, vagnar@vagnar.is, vagnar.is

Bóndinn:

Mykjubras og menntun

Næstu daga geta lesendur kynnst búskapnum á Hvanneyrabúinu á Instagram Bændablaðsins. Það er rekið í þágu kennslu og rannsóknarstarfa Landbúnaðarháskóla Íslands. Egill Gunnarsson bústjóri fær orðið.

Býli? Hvanneyrabúið ehf; Fjós á Hvanneyri, fjárhús á Hesti, nýting jarðanna Hvanneyrar, Hests, Mið-Fossa, Mávahlíðar og Kvígsstaða.

Ábúendur? Þetta er nú ekki beint fjölskyldubú en eftirfarandi starfsmenn eru: Egill Gunnarsson bústjóri, Björn Ingi Ólafsson, fjósameistari á Hvanneyri, Heiðar Arni Baldursson, fjármeistari á Hesti, Vildís Þrá Jónsdóttir, bústarfsmaður og aðstoðarmaður rannsókna og kötturinn Dímon. Hjúskaparstaða okkar og hagir eru ýmiss konar.

Stærð jarðar? Hvanneyri 745 ha, ræktað land um 80 ha og flæðiengjar sem eru slegnar um 30. Hestur 821 ha, ræktað land 72 ha. Mávahlíð 443 ha, ræktað land 23 ha. Kvígsstaðir 404 ha, ræktað land um 20 ha. Mið-Fossar, ræktað land um 60 ha.

Gerð bú? Tilgangur Hvanneyrabúsins ehf. er að reka á hagkvæman hátt kúabú og sauðfjárú í þágu kennslu og rannsóknarstarfs Landbúnaðarháskóla Íslands (LbHÍ). Félagið á að skapa aðstöðu fyrir nemendur og starfsmenn LbHÍ og samstarfsaðila þeirra til fræðslu og rannsókna sem tengjast nautgriparækt, sauðfjarrækt, jarðrækt, auðlindanýtingu og umhverfisvernd.

Fjöldi búfjár? Á Hesti eru um 450 fullorðnar ær, 150 gimbrar og 20 hrútar. Á Hvanneyri eru um 160 lifandi gripir, þar af 63 mjólkandi kýr og 11 geldkýr. Restin eru kvígur í uppeldi.

Hvers vegna eru þessar búgreinar valdar? Stjórn Hvanneyrabúsins ehf. ákveður það í samráði við eiganda búnsins sem er LbHÍ. Búreksturinn miðar við þarfir skólans í kennslu og rannsóknir.

Hvernig gengur hefðbundinn vinnudagur fyrir sig á bænum? Forgangur fer að eiga við óvæntasta atvik dagsins og reyna svo að glíma við það sem var upphaflega á dagskránni. Í dag var það biluð og frosin haugdæla í fjósi og fjármeistarinn er með flensu. Annars hefst venjulegur dagur að vetri til á gegningum í gripahúsum. Kennsla eða fyrirlestur einhvern tímann yfir daginn í búfjárbyggingum eða úti í folti, stundum er gögnum safnað fyrir einhverja rannsókn, og á kvöldin eru gegningar aftur og jafnvel líka kennsla. Síðan er alltaf bakvakt á gripahúsin, auk þess að sinna þrifum, tiltekt, gera skýrslur og áætlanir, sinna viðhaldi, raka kýr, rýja kindur, vigta kindur o.s.frv. Bústjóri sinnir einnig samskiptum við kennara og starfsmenn LbHÍ, auk þeirra sem þjónusta búið. Þegar fer að vora fara jarðræktarverkefni í forgang, og svo um eða fyrir miðjan júní er hugur og hönd við heyskap – stundum meira að segja fram í nóvember (mæli ekki með því).

Skemmtilegustu/leiðinlegustu bústörfin? Að slá fyrstu stráin á sumrin, taka á móti fyrstu nemendum vetrarins eða kveðja þá sem útskrifast að vori. Leiðinlegast er eitthvert andskotans mykjubras, eins og bilaðar sköfur eða föst haugdæla.

Hvernig er að búa í dreifbýli? Við erum öll úr það mikilli sveit að okkur finnst Hvanneyri vera þéttbýli. Annars er það bara mjög gott, stutt í náttúruna og svona.

Hvað er það jákvæða við að vera bóndi? Þessi blanda að vera í verklegum störfum en þurfa stundum að brjóta hausinn yfir hjarðforritum og excel-skjölum. Að vera í nánum tengslum við náttúruna og dýrin en vera meðvitaður um að framleiða heilnæm matvæli á hagkvæman hátt fyrir almenning.

Hverjar eru áskoranirnar? Þær eru endalausar. Það eru óteljandi áskoranir við búrekstur sem hefur það að markmiði að mennta framtíðarbændur, sinna rannsóknum en á samt að skila mjög góðum afurðum til að standa undir hagkvæmum rekstri og vera til fyrirmyndir í umgengni og árangri á landsvísi.

„Gott dæmi er þegar við plægðum með venjulegum teigplög (20 cm vinnsludýpt) í sundur stofnrafmagnslögnina sem veitir rafmagn á Hvanneyri og Borgarnes.“

Endalok haugpokans. Á Facebook-síðu Hvanneyrabúsins má sjá myndir sem rekja ferlið, en í stað hans var byggð ný hauggeymsla úr forsteyptum einingum.

Hvernig væri hægt að gera búskapinn þinn hagkvæmari? Sennilega að hætta að fara eftir kjarasamningum, en það er varla val um það. Betri nýting tækja og aðfanga, meiri notkun á verktökum í stærri verk. Auka hlut mjólkurframleiðslunnar í rekstrinum. Auka meðalafurðir á hvern grip á Hesti og Hvanneyri. Sníða landnot eftir vexti, í flestum árum þarf ekki að slá allt það flæmi sem liggur undir.

Hvernig sjáid þið landbúnað á Íslandi þróast næstu árin? Búum mun halda áfram að fækka og þau stækka, meðalafurðir aukast. Vonandi verða sauðfjárændur enn nægilega margir til að geta staðið áfram í sameiginlegum verkefnum, s.s. fjallheimtum. Í mjólkurframleiðslunni verða þau vonandi nógu stór til að standa undir afkomu 2–3 aðila eða fjölskyldna að heild eða hluta til. Við bindum miklar vonir við aukna kornræktarmeningu, hér verði samlag eða samlög hliðstæð þeim sem eru erlendis og það verði til stétt sérhæfari jarðræktarbænda.

Eftirminnilegasta atvikið við bústörfin? Það er svo fyndið að maður man yfirleitt neyðarlegustu atvikin. Gott dæmi er þegar við plægðum með venjulegum teigplög (20 cm vinnsludýpt) í sundur stofnrafmagnslögnina sem veitir rafmagn á Hvanneyri og Borgarnes. Svo var einn vordagur 2023 að Bjóssi fjósmeistari hafði skroppið frá, en á meðan tókst vinnumanni að kaffesta dráttarvélina með fullan áburðardreifna (2 tonn) á sama tíma og loftpressan fyrir mjaltþjóninn í fjósinu hrundi. Það þurfti að handmoka áburðinum í kör dálítið frá, því engin þung vél komst nálægt án þess að festa sig. Þjónustuaðili fór til Reykjavíkur að nálgast loftpressu en lenti í umferðarteppu m.a.vegna leiðtogafundar Evrópuráðsins sem var haldinn í Hörpu sama dag. Loftpressan kom því ekki samdægurs en hálfónýtri loftpressu skítredaða til að knýja mjaltþjóninn fram á næsta dag. Maður man reyndar ekki endilega neyðarlegustu atvikin bara af því hvað þau voru erfið, vandræðaleg eða leiðinleg, heldur af því maður tókst á við þau, sigraði þau og það leystist úr þeim farsælega.

Það hafa líka verið jákvæð atvik. Til dæmis að hafa tekið á móti viðurkenningum fyrir góðan árangur og það var eftirminnilegt þegar haugtankurinn var tekinn í notkun 2018. Það var mikil framför að þurfa ekki að keyra út mykju úr ónýtum haugpoka á 1–2 mánaða fresti.

ÓDÝR
gleraugu umgjörð og gler

Gleraugu með glampa og rispuvörn
19.900 kr.
Sérsmíðum samdægurs í styrk +/- 6,0 með cyl. til 2,0

Margskipt gleraugu
39.900 kr.
Margskipt gler frá Essilor (afgreiðslutími +/- tvær vikur)

OPTIC
REYKJAVÍK
SJÓNTÆKJAVERSLUN

Hamrahlíð 17
Hús Blindrafélagsins
Sími • 552-2002

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN

Vantar fyrir áhugasama kaupendur

Myndarlegt kúabú í rekstri á suðurlandi. Landgæði þurfa að vera góð.

Ferðaðþjónustubýli í Borgarfirði eða á Snæfellsnesi. Ýmsir möguleikar skoðaðir.

Landmikla jörð á suðurlandi sem er hugsuð fyrir hrossaræktarú. Mikill húsakostur ekki skilyrði en kæmi sér vel.

Nánari upplýsingar veitir Magnús Leópoldsson lögg. fasteignasali sími 892 6000 & magnus@fasteignamidstodin.is

FASTEIGNAMÍÐSTÖÐIN
Sími 550 3000 HLIÐASMÁRA 17, 201 KÓPAVOGI

NORAMAX S5

Frábær öryggisstígvél frá Nora!
SUPERIOR PROTECTION

Við leggjum áherslu á góða þjónustu við landsbyggðina.

KH VINNUFÖT
Réttu fötin fyrir þig!

Nethylur 2a, 110 Reykjavík | khvinnufot.is

nora

- Einstaklega létt og slitsterkt PU.
- Nagla- og tævörn.
- Frábært grip, vörn gegn m.a. olíu, fitu og mykju.
- Góð einangrun, halda hita vel í kulda.

Verð: 11.900 kr.

Vefverslun: Khvinnufot.is

Öryggi: Fyrst og fremst

TÖKUM AÐ OKKUR VERKEFNI OG VINNUM ÚR ÞEIM LAUSNIR

VHE
VHE • Melabraut 27 Hafnarfjörður • Hraun 5 Reyðarfirði
Sími 843 8804 • Fax 575 9701 • www.vhe.is • sala@vhe.is

Matarkrúkurinn:

Heimabakað brauð

Haraldur Jónasson
haradlur@gmail.com

Brauðbakstur er merkilega einföld iðja en um leið afskaplega flókin. Hveiti, vatn, salt, ger og tími er það eina sem þarf til að búa til gott brauð. Allt annað er auka.

Til að fá meiri bragðfyllingu, smá súrdeigsupplifun án alls súrdeigsdrama, er hægt að búa til fordeig. Það er gert með því að blanda saman í jöfnum hlutföllum vatni og hveiti með smáklípu eða rétt framan af hnífsoddi af geri. Setja lok laust á og geyma við stofuhita í sólarhring eða svo.

Fordeigið er leyst upp í volgu vatni, kannski 30 gráða heitu eða svo. Út í það fer þurrger. Þegar bubblar í blöndunni fer salt og hveiti út í. Hrærivélægindur nota deigkrókinn. Líka hægt að hræra með sleif og höndum. Þegar allt er komið vel saman, ætti að vera mjög blaut deigklessa í botninum á skál. Deigið þarf að taka sig í nokkrar mínútur á meðan hveitið blotnar í gegn.

Í stað þess að hnoða svona blautt deig er það teygð. Það er gert með því að bleyta aðra höndina, svo deigið festist ekki við hana, og grípa undir deigið og toga hnefafylli upp eins langt og það vill fara án þess að slitna. Leggja það svo yfir deigið, snúa skálinni og gera þetta þrisvar fjórum sinnum í viðbót þangað til allt deigið hefur verið togað til. Setja þá lok eða blautt viskastykki yfir skálina og bíða í hálf tíma. Endurtaka þá leikinn og svo þriðja sinnið hálf tíma eftir það.

Mótun og bras

Hálf tíma eftir þriðja umgang, eða sirka tveimur tímum eftir að deigið var hrært, er komið að því að formóta það. Þetta er mikilvægt

Mynd / Hari

skref til að byggja enn frekari styrk í brauðið. Deigið er skafið úr skálinni yfir á hreint borð. Ekki stelast til að setja hveiti á borðið. Deigið á að vera klístrað.

Með deigsköfu eða gömlum spartlspaða er deiginu skipt í tvennt. Þessi uppskrift er fyrir tvö stór brauð. Ef ætlunin er að baka bollur eða langbrauð er um að gera að prófa sig áfram með því að skipta deiginu í fleiri klessur.

Með því í að beita sköfu og lófa hratt og örugglega er deigklessan dregin eftir borðinu og henni snúið létt og örugglega. Svona eins og ætlunin sé að troða hliðunum undir

deigbolluna. Þegar úr er orðin sémilegasta kúla er hún skilin eftir á borðinu og hin klessan mótuð.

Þegar kúlurnar eru orðnar að slökum klessum er komið að því að móta deigið endanlega – og þá má setja smá hveiti á borðið. Nú er mjög mikilvægt að vita hvað snýr upp og hvað niður. Yfirborðið á deiginu er búið að styrkjast mikið og þorna örlítið. Það verður að enda sem yfirborð ekki botn.

Flippa deiginu á létt hveitihjúpað borðið, þannig að það sem var upp snúi niður. Toga deigið örlítið til og strekkja það svo aftur í kúlu. Toga hliðarnar inn í miðjuna.

Svipuð aðferð og væri brúkuð við bleyjuskipti á könguló. Velta næst yfir í körfu eða skál klædda með hveitisáldruðu viskastykki. Passa að toppurinn snúi áfram niður. Gott að strekkja bleyjuna aðeins betur á köngulónni þegar hún er komin í skálina. Loka með viskastykkinu, diskir eða plastfilmu. Þannig hefast brauðið fyrir bakstur.

Það er hægt að hefa brauðið á borðinu í klukkutíma og baka strax eða setja í kæliskáp og baka það eftir 12 eða jafnvel 24 tíma. Brauð sem fer í góða stund í kælinn þroskar meira „súrdeigsbragð“ og er auðveldara að meðhöndla fyrir bakstur.

Fordeig

150 g volgt vatn
100 g brauðhveiti
50 g heilhveiti
¼ tsk. þurrger

Brauðdeig

700 g brauðhveiti
50 g heilhveiti
500 g volgt vatn
20 g salt
10 g þurrger

Baksturinn

Til að baka gott brauð þarf gufu. Gufan er nýtt í fyrri helmingi bakstursins til að láta brauðið rísa í ofninum og mynda þunna og stökka skorpu. Einfaldasta leiðin er að baka í lokuðu forhituðu íláti og taka svo lokið af í lokin. Gott að nota pottjárnspott, leirpott eða álíka þykkt ílát sem heldur vel í hita. Pottlaust er hægt að mynda gufu með ísmolum, heitu vatni eða rennblautu viskastykki. Gott að snúa djúpri ofnskúffu öfugt yfir hleifnum.

Stór brauðhleifur bakast við 225 gráða hita með loki eða gufu í sirka 20 mínútur og lok- og gufulaust í aðrar 20 mínútur. Undir/yfir hiti, ekki blástur.

Til að auðvelda hleifnum ofnris er skorin rák eða kross í hleifinn rétt áður en hann fer í ofninn. Best að skera hratt og örugglega með rakvélablaði eða flugbeittum hníf. Líka hægt að klippa nokkrum sinnum með matarklippum í deigið. Sérlega þægileg aðferð þegar deigið er komið ofan í 225 gráða heitan pottjárnspott.

Eftir baksturinn þarf brauðið að hvíla í dágóða stund á meðan gufan leitar út.

Segðu **BLESS** við óværuna!

YKKAR
pest control

Músa baninn
2 x 50 gr

YKKAR
pest control

BANINN SEM VIRKAR
-fæst í öllum betri landbúnaðar- og byggingavöruslunum

www.bbl.is

KROSSGÁTA

	233	GEFUR EFTIR	GEGN	ÁGANGUR	TORVELDA		HÁSA	MARÐAR-DÝR	SÍÐUR	VARA	
	SKRÍN										BÁTURINN
	KRÆKJA					KAPPSAMT					
	EIND					GRIPUR					
	FORDÆÐA					SKAP-RAUNI					
	HITTUST					ILLKVITNI					
	↓	JAFNVEL	HORFNAR VEIT				BÖGGI				
							ÞYKIR				
BROT-LEGUR				HÆÐIR	VITNAST	FOKYNDUR UPP-HRÖPUN					HÍM
SVELGUR-INN					EFTIR-MÁTUR				ÁTT		GEIFLA
JÖRÐ				HÆGUR	AFHENDA			ÞRÁ			GNEISTA
		ÞEFAR				SPYRÐ					NEFNA LAUSLEGA
		HALDAST				NÆSTUM					
ÖFUG RÖÐ			GLINGUR				HVUTTI				MULDUR
			GLÆSIHÝSI								
HROKI					MIDLARI						ÍSKUR
					GEÐLEIÐ						
ÖSKIPT			LULLA					BERGÐI			
			TVEIR EINS								
LÆGIR					HREINSAD				TVEIR EINS		
STOPP				LJÓMI				MÍÐJA			

HUGARÍÞRÓTTIR

Janúar er mánuður briddsins

Fjöldmörg briddsmót fóru fram um jólin hér og þar um landið. Sums staðar þóttu briddsara minna nokkuð á jólasveinana þegar þeir tóku stórar ákvarðanir við keppnisborðið. Ekki síst átti það við um Austfirðinga sem létu húmorinn ekki vanta eins og sjá má á myndinni.

Björn Þorláksson.

Efstu þör á Austurlandsmóttinu í tvímenningi urðu Ragnar Logi Björnsson og Þorsteinn Sigjónsson sem unnu gullið. Silfrið hlutu Kári Borgar Ásgrímsson og Sigurjón Stefánsson. Bronsið fengu Eyþór Stefánsson og Þorbergur Hauksson eftir harða baráttu.

Átján þör tóku þátt sem þykir góð þáttaka. Briddslífið er á uppleið fyrir austan eins og ansi víða.

„Það vill nú þannig til að janúar er mánuður briddsins, nú er einna mest að gera.“

Frá Hörpu, keppnisvettvangi briddsara á Bridgehátíð.

Jólasveinabridds fyrir austan.

Þetta segir Matthías Imsland, framkvæmdastjóri Bridgesambands Íslands.

Í mörg horn verður að líta fyrir briddsara næstu vikur. Ber hæst ofurmót þar sem margar erlendar stórkempur í íþróttinni koma til landsins og taka slaginn á sérstöku móti í Hörpu.

Að loknu því móti hefst veislan mikla, sjálf Briddshátíð. Er það fjögurra daga keppni

þar sem fyrst er barist í tvímenningi en svo sveitakeppni. Mótið er hið langfjölmennasta sem fram fer árlega hér á landi.

The Reykjavík Rapyd Bridge Festival 2025 eins og mótið mun heita þetta árið, hefst 30. janúar og lýkur því 2. febrúar.

Umsjón: Björn Þorláksson, bjornthorlaksson@gmail.com

Erfinginn: Tómas Eldur

Nafn: Tómas Eldur Patreksson.

Aldur: 7 ára.

Stjörnumerki: Tvíburi.

Búseta: Kópavogi.

Skemmtilegast í skólanum: Leika við vini mína.

Áhugamál: Mér finnst gaman að perla og teikna. Mér finnst líka gaman að spila tövuleikinn Crash Bandicoot.

Tómstundaiðkun: Ég er að æfa Taekwondo í Mudo gym sem er mjög gaman.

Upphaldsdýrið: Hundur.

Upphaldsmatur: Sushi.

Upphaldslag: Five hours með Deorro.

Upphaldslitur: Rauður og fjólublár.

Upphaldsmynd: Skrýttinn heimur.

Fyrsta minningin: Þegar ég var í fyrsta skiptið að hlæja með mömmu og pabba þegar ég átti heima í Hafnarfirði.

Hvað er það skemmtilegasta sem þú hefur gert?: Að fara í rússíbana á Spáni með frænku og frænda síðustu páska.

Hvað langar þig að verða þegar þú verður stór?: Mig langar að búa til tölvuleiki.

Viltu taka þátt? Hafðu samband. sigrunpeturs@bondi.is

Gallabuxnafár, grátið við skákborðið og brúðkaup MC

Það ríkti engin lognmolla í skákheiminum á milli jóla og nýárs. Heimsmeistaramótið í at- og hraðskák fór fram í New York og segja má að tafmennskan sjálf hafi orðið undir í fyrirsögnunum meðan á móttinu stóð.

Magnus Carlsen var rekinn úr atskákmóttinu vegna undarlegra gallabuxnareglna hjá FIDE. Málið vakti mikla athygli og margir töldu FIDE ganga of langt í smámunasemi. Svo fór að sættir náðust og Magnus tók þátt í hraðskákkeppninni og tefldi til úrslita við Ian Nepomniachtchi (Nepo).

Þegar illa gekk að ná í hrein úrslit stakk Magnus upp á því að þeir myndu einfaldlega skipta titlinum sín á milli, sem FIDE samþykkti. Væntanlega hefur FIDE ekki viljað rugga bátum neitt frekar þegar kemur að Carlsen, eftir að friðarsamningar á milli Magnusar og FIDE náðust í kjölfar gallabuxnafársins.

Það er fordæmalaust að tveir skákmenn skipti á milli sín titli í skák, en það hefur þó gerst einu sinni á Ólympíuleikum að tveir sigurvegarar séu krýndir.

Annað sem vakti mikla athygli á móttinu í New York voru endalok skákar Vassily

Hvítur mátar í tveimur leikjum. Skákprautin í dag er í léttari kantinum. Db8+ Rxb8 (sem er þvingaður leikur). Hd8 mát!

Ivanchuk og Daniel Naroditsky þar sem sá fyrrnefndi féll á tíma með hálfunna stöðu. Ivanchuk brast í grát við skákborðið sem var mjög átakanlegt að horfa á. Skákin getur verið harður skóli.

Magnus Carlsen giftist síðan sinni heitelskuðu Ella Victoria Malone 4. janúar sl. í Holmenkollen-kirkjunni í Noregi. Ekki

Magnus Carlsen. Mynd / Andras Kontokanis

er umsjónarmanni kunnugt um hvort Victoria kunnir mannganginn, en Magnús var a.m.k. ekki í gallabuxum.

Ef lesendur Bændablaðsins luma á áhugaverðum skákum geta þeir haft samband.

Umsjón: Hermann Aðalsteinsson, lymbrekku@simnet.is

SUDOKUÞRAUTIR

Létt

5	1	8		6	7			
	7		1	4	6	5		
				2		9	8	
7		1	4	5	3			
3	5		8		1	4		
8						5	1	
		5	2	7				1
1	8	2				7	5	
	4					8	2	

Miðlungs

	6		3					1
2			5		6			4
	7			6	3			
								3
		1			2	9		
	4			7				
7			9	8				
4							1	
			2					7

Þung

6		4			9			
		1	3				7	
3			9		5	8		
					9			8
8	4		1	2				9
	7			3				
	5						6	
		9			8			
					5			

Þyngst

			5	7				
								9
	6		9				7	2
	3		5					
	5		1			6		
		7	9		4			
	8			6		1		
		3						4
5				1	2	8		

Setja skal inn tölur frá 1-9, í eyðurnar. Sama talan má ekki koma fyrir tvisvar í línu lárétt og lóðrétt og heldur ekki innan hvers reits sem afmarkaður er af sverari línunum.

Stjörnuspá

Vatnsberinn stígur gætilega til jarðar þessi fyrstu skref ársins, uppfullur forvitni þess sem er viss um að nú séu að hefjast nýir tímar. Hann má svo sannarlega halda í þá hugmynd – sem er alveg rétt – og vera vel vakandi enda á ýmislegt skemmtilegt eftir að leggja línurnar fyrir næstu mánuði. Hapatölur 3, 13, 43.

Fiskurinn stefnir á að veita lífi sínu í þann farveg sem hann sjálfur vill. Hann er þreyttur á að fara eftir því sem öðrum finnst og telur sig hafa gleggri sýn á þau málefni sem þarf að vinna úr. Kapp er þó best með forsjá og þarf fiskurinn enn einu sinni að leyfa öðrum að ljá honum örliða dómgreind. Hapatölur 1, 56, 22.

Hrúturinn telur sig nú vera kominn á þann stað í lífinu sem honum hefur alla tíð verið ætlað. Þó er svo ekki og er honum mildilega bent á að hann mun sitja fastur í sama hjólfarinu þar til hann breytir hegðan sinni allverulega. Hapatölur 5, 15, 89.

Nautið ætti að reyna eftir fremsta megni að halda ró sinni og yfirvegum þessar fyrstu vikur ársins. Sleppa tókunum í alvöru því allt fer á þann veg sem það á að fara, sama hvort nautið redbist eins og rjúpan við staurinn eða ekki. Hapatölur 22, 24, 28.

Tvíburinn er fremur hljóðlátur um þessar mundir og vildi öllu fremur liggja undir feld. Hann er þreyttur og ætti eftir fremsta megni að hvílast. Vera í sem minnstum samskiptum við fólk og næra sjálfan sig með ró og friði. Það mun borga sig margfalt. Hapatölur 1, 6, 81.

Krabbinn reynir að endurupplifa gamla tíma en þarf að viðurkenna fyrir sjálfum sér að hann er ekki á þeim stað lengur. Hann finnur því fyrir óró og veltir fyrir sér hver hann raunverulega er og hvert hann stefnir. Þetta er ágætis ihugun á nýju ári og mun rætast fljótt úr. Hapatölur 12, 31, 33.

Ljónið er með allan hugann við nýtt verkefni um þessar mundir og fær tækifæri til að einblína einungis á það. Hann skal þó muna að vera þakklátur sínum nánustu sem eru þeir sem opna þær dyr. Þakklætið byggir brýr. Hapatölur 2, 77, 34.

Meyjan styrkist æ meira þetta árið en hið síðasta og finnur hvernig öryggi hennar og festa smitar aðra nærstadda. Hún skal halda áfram trúnni á sjálfa sig en hún er eitt þeirra merkja sem vinna mikinn persónulegan sigur á næstu mánuðum. Hapatölur 11, 13, 31.

Vogin er á góðu róli líkt og meyján en þarf alla jafna að gæta þess að hafa ekki of mikla yfirsýn yfir alla skapaða hluti – og fólk. Henni er nær að sitja í ró með sjálfa sig og aðra og treysta því að lífið fari vel með þá sem henni er umhugað um. Hapatölur 28, 34, 33.

Sporðrekinn getur sjaldan orða bundist en ætti að hafa hemil á stórvörðunum næstu dagana. Uppþot og ólæti geta orðið til vina eða sambandslita og honum allra best að hafa hemil á skoðunum sínum. Það gefst betri tími til þess síðar. Hapatölur 15, 69, 87.

Bogmaðurinn er léttur í lund og reifur og smitar út frá sér. Honum verða flestir vegir færir nú í ársbyrjun og dyr munu opnast sem áður voru lokaðar. Ástarmálin blómstra nú strax á næstu dögum og hann kynnist manneskju sem mun leika stórt hlutverk í lífi hans, a.m.k. um nokkurt skeið. Hapatölur 7, 23, 99.

Steingeitin hefur átt við veikindi að stríða undanfarið sem hafa hrætt hana en eru í raun ekki eins alvarleg og hún telur sjálf. Réttast er að slaka á og trúna því að allt fari vel enda gerir kvíði og hræðsla ekkert nema að grafa undan góðum hlutum. Hapatölur 8, 78, 18.

Mjólkurflutningar hjá Mjólkurbúi Flóamanna á Selfossi um miðja 20. öld. Ökumenn flutningabilanna lentu oft í honum kröppum þegar snjóþyngsli voru mikil um landið. Í *Nýja dagblaðinu* í febrúarmánuði árið 1938 segir „Yfir Hellið hefir verið með öllu ófært í nokkra daga á venjulegum bifreiðum, en nokkrum mjólkurflutningum að austan hefir þó verið haldið uppi með snjóbil og dráttarvél útbúinni með beltum á hjólum. Starfar hún á vegum Flóabúsins. En svo miklum örðugleikum eru þessar ferðir bundnar, að búast má við, að þeim verði hætt hvað úr hverju.“ Árið 1973 hófust mjólkurflutningar á tankbilum, en fram að því hafði allur flutningur á mjólk verið í mjólkurbrúsum. Varð þessi nýjung til þess að gæði mjólkurinnar héldust lengur, en á þessum tíma voru afurðastöðvar sautján talsins og kúabú vel yfir tvö þúsund. Árið 2005 sameinaðist Mjólkurbúi Flóamanna Mjólkursamsölnunni í Reykjavík undir nafninu MS. /sp

Mynd / Myndsafn Bændablaðsins

Tíska:

Burt með gerviefnin

Stöðugt rakastig jarðvegs tómataræktar á Ítalíu kom skemmtilega á óvart nú á liðnu ári en þáttur gallabuxnaframleiðanda kom þar sterkur inn.

Samkvæmt upplýsingum frá ítalska gallaefnafyrirtækinu Candiani, unnu hönnuðir þess með samlöndum sínum á efnafræðistofunni Ars Chimica Laboratorio Chimico – með nýtingu denim-afganga sem til féllu við gerð fatnaðar í fyrirtækinu.

Ákveðið var að hefja rannsókn á ræktun tómatar í jarðvegi auðgudum með klæðisafskurðum í garðyrkjubúinu Quintosapore sem er staðsett í héraðinu Umbria á Ítalíu.

Gerðar voru athuganir með tilliti til breytinga á efnasamsetningum og heildarheilbrigði jarðvegs í ræktunarferli tómataplantna, allt frá fræi yfir í fullvaxta plöntu og þær bornar saman við ræktun í jarðvegi án klæðisafganga.

Niðurstöður sýndu að þótt afskurði COREVA™ denimdúks væri bætt við jarðveginn breytti það ekki eðlilegri

efnasamsetningu hans á neikvæðan hátt heldur ytti undir stöðugt rakastig moldarinnar – sem bendir til þess að dúkur COREVA™ geti hjálpað til við vökvaföfnun í jarðvegi.

Hringlaga hagkerfi

Eigendur Candiani segja COREVA™ denimefnið annars vera sérstaklega hannað með það fyrir augum að geta breyst í mottu á afar stuttum tíma og sundrast án allra skaðlegra eitrunaráhrifa á umhverfið, en efnið er unnið úr bómullarplöntunni Candiani Blue Seed Cotton. Blue Seed-plantan er gerð með stýrðri frævnun á milli tveggja valinna „foreldraplantna“ ef svo má segja, en þessi blendingur kallar fram aukna líffræðilega virkni beggja foreldra sinna. Útkoman er því hágæðabómull, sterkar langar plöntur sem eru afar mjúkar. Blue Seed-plantan þarf einnig minna magn af

vatni sem veldur því að ræktun getur átt sér stað í þurrara loftslagi.

Áður en rannsóknir tómataræktarinnar hófust höfðu eigendurnir, í samstarfi við Rodale Institute California Organic Center árið 2022, undirbúið lítinn ræktunarblett af bómullarplöntunni með það fyrir augum að gera örliða tilraun. Efnisleifum COREVA™ denimdúks var blandað í jarðveginn og fylgst var með áhrifum hans á jarðvegsheilbrigði og vöxt plantanna. Rannsóknin, sem stóð yfir í ár, sýndi engin skaðleg áhrif á umhverfi sitt, heldur þvert á móti aukna jarðvegsöndun og stöðugt rakastig. Þó þarna væri einungis um tilraun að ræða velti hún upp ýmsum möguleikum, þar á meðal hvort hið teygjanlega denimefni hefði jákvæð áhrif á þurrar jarðveg – sem gekk svo eftir með tómataræktuninni hjá Quintosapore.

Nýstárleg lausn gegn sóun

Fyrirtækið Candiani Denim hefur einkaleyfi á denimefninu, sem er raunverulegur vöskostur við gervitrefjar og er afar teygjanlegt. Nú gætu sumir velt fyrir sér hvort önnur gallaefni úr bómull, t.a.m. á borð við denimefni Levi's, brotni ekki niður í náttúrunni og séu því tiltölulega umhverfisvæn ... og svarið er jú, sérstaklega við réttar aðstæður og ef efnið er úr 100% bómull. Talið er að 100% bómullarlenim taki um eitt ár að brotna niður í safnhaugi moltugerðar. Hins vegar brotnar denimefni blandað teygjanlegu gerviefni mishratt niður. Bómullarhlutinn tekur um ár á meðan nælonið getur tekið 40 ár og niðurbrot pólýester tekur allt að 200 ár. Fyrir utan allt annað munga þessi gerviefni við förgun og losa eitruð efni út í umhverfið. Þótt hefðbundin teygjuefni

Dæmi um niðurbrot afskurðar COREVA™ denimdúks á 12 vikum, úr skýrslu Candiani.

gallabuxna séu allskaðvænleg getur COREVA™ brotnað mun hraðar niður, orðið að rotmassa við réttar aðstæður. Hvati hönnuða COREVA™ var sá að tiskuiðnaðurinn eigi við ofneyslu og offramleiðsluvanda að etja og því hafi markmiðið verið að bjóða tiskuiðnaðinum nýstárlega lausn til að berjast gegn sóun.

Þetta eru orð að sönnu og forvitnilegt að vita hvað framtíðin ber í skauti sér. Á hverju ári eru framleiddar milljarðar flika sem margar hverjar enda lífdaga sína á urðunarstað þar sem mengun er allsráðandi – oft lítið sem ekkert notaðar. Samkvæmt stofnuninni Changing Markets Foundation hefur fjöldi skipta sem fatnaður er notaður fækkað um 36% á síðustu 15 árum þrátt fyrir tvöföldun framleiðslu. Þetta eru sláandi tölur en stofnunin, sem er í samstarfi við frjáls félagasamtök um markaðsmiðaðar herferðir sem afhjúpa óábyrga fyrirtækjahætti, er leiðandi afl þess að knýja fram breytingar í átt að sjálfbærara hagkerfi – og áhugavert að fylgjast með. /sp

Einu elstu Levi's-gallabuxur heims, fundnar í námu í Nevada og taldar vera frá árinu 1873. Mynd / liveauctioneers

Tilraunir á rannsóknarstofu sýndu að Coreva-gallabuxurnar geta brotnað nær algjörlega niður á allt að sex mánuðum við bestu aðstæður. Mynd / www.candiani.com

Infrarauður klefi, 150x120x200 sm. (BxDxH) og er með halogenljós, bæði að utan og innan ásamt útvarpi m/blátannartengingu m/fjarstýringu, kolefnahitaplötum og hreinsibúnaði. Viður er þöll (hemlock) Klefinn er mjög auðveldur í samsetningu. Orkunotkun er 2100w.

Rafmagnspotturinn HYDRO. Stærð 200x200x95. Verð kr. 850.000, m/loki, tröppu, síu ofl.

GODDI.IS
Auðbrekku 19,
200 Kópavogi,
S. 544-5550

Smáauglýsingar

Skráning smáauglýsinga er á vefslóðinni: www.bbl.is/smaauglysingar

Verð: Textaauglýsing kr. 2.650 m. vsk (innan við 140 slög) og kr. 6.250 texti + mynd.

Skilafrestur: Fyrir kl. 15.00 á mánudegi fyrir útgáfu.

Sími: 563-0300 Netfang: augl@bondi.is

Jesús sagði:
 „Ég er brauð lífsins. Þann mun ekki hungra sem til mín kemur og þann aldrei þyrsta sem á mig trúir.“
 Jóh. 6.35

biblian.is

Erum með gefins umtalsvert magn vandaðra viðarkassa. Hæð 2.430 mm. Breidd 880 mm. Dýpt 1.530 mm. Viðarkassarnir eru á euro-bretti, opnanlegir á framhlið og með áfastri sliskju (sjá mynd). Viðarkassarnir verða tilbúnir til afhendingar frá seinnipart janúar í Reykjanesbæ. Viðtakandi ber ábyrgð á ferlingu og flutningi. Áhugasamir hafi samband með því að senda tölvupóst sem inniheldur nafn, tölvupóstfang, símanúmer og fjölda kassa sem viðkomandi hefði áhuga á að taka, á tölvupóstfangið vidarkassi@gmail.com

Stöðuhýsi. Eigum til 18 og 21 fm á lager. Verð frá kr. 7.490.000 Nánar á stoduhysi.is eða í s. 898-3946.

Toyota Hilux, dísil, sjálfskiptur, árgærd 2021, ekinn 67.000 km. 33" breyting, nýleg míkroskorin dekk. Teflon-húðað pallhús. Krókur. Húdd og gluggahlífar. Engin skipti. Upplýsingar í s. 893-1477.

Sérstær þjónusta að þínum þörfum

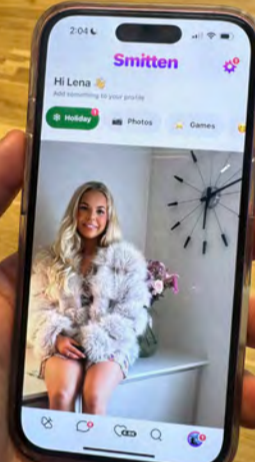
FASTEIGNASALA

Kristinn Sigurbjörnsson
 Löggiltur fasteignasali og byggingafræðingur.
 Sími: 560-5502
 Netfang: kristinn@allt.is

Páll Þorbjörnsson
 Löggiltur fasteignasali og fiskeldisfræðingur.
 Sími: 560-5501
 Netfang: pall@allt.is

Dóttir mín leitar að nýju heimili. Hún er hjartahly og klár og svarar oftast ef kallað er á hana, sérstaklega ef kallað er hátt og oft. Þarf að losna við hana sem fyrst vegna ófnæmis á endalausri samfélagsmiðlanotkun, notkun slanguryrða, klukkutíma löngum sturtuferðum og ófrá-gengnum matardiskum. Hún er á Smitten: <https://smitten.fun/app/user/HIZI>, kv. Daði

Óska eftir að kaupa þurrkaða furu- og lerkisveppi. Nánari upplýsingar fást í s. 843-0077 eða á 425fla@gmail.com

Nýtt blað og nýr vörulisti fyrir árið 2025 komið á heimasíðu. Gleðilegt nýtt og farsælt græjuár. www.hardskafi.is - sala@hardskafi.is s. 555-6520.

Toyota Hilux 3/23. Ek. 33.000. Heithúðaður pallur, galvaniserað dráttarbeisli. Verð kr. 7.650.000. Nýr svona bíll er á kr. 9.000.000 fyrir utan aukahluti. Upplýsingar í s. 897-7006.

Byggingarstjóri.

Ertu í byggingarhugleiðingum, eða kominn af stað með framkvæmdir? Tek að mér að vera byggingarstjóri á öllum byggingarstigum og vera tengiliður við byggingarfulltrúa fyrir ykkur. Hafið samband í síma 8523222 eða netfang: asgeirvil@gmail.com

Til sölu Jeep Compass, 4x4, árgærd 2021, sjálfskiptur, ekinn 91.000 km. Tilboðsverð kr. 3.490.000. Verð áður kr. 3.690.000 - notadir.benni.is - s. 590-2035.

Seljum vara- og aukahluti í flestar gerðir af kerrum. Sérþöntunarþjónusta. Sendum um land allt. Brimco ehf. s. 894-5111 www.brimco.is Opið frá kl.13-16.30.

Girðingastaurar úr 4 mm heitgalv. stáli. L: 180 cm. Gataðir fyrir festingu á neti. Stærð: 40 mm x 40 mm. Til á lager Verð kr. 1.280 +vsk. Hákonarson ehf. S. 892-4163. www.hak.is - netfang: hak@hak.is

Hefur þú skoðað það sem við höfum að bjóða? Fyrir sveitina, verktakann og ferðafólk. Vefverslun okkar er alltaf opin, www.bilaroghjolsi.is s. 783-8200.

Vélaskólinn

Talsett Vinnuvélanámskeið á netinu

www.velaskolinn.is

Viðgerðir á kerrum og mikið úrval vara- og aukahluta. Úrvalið hefur aldrei verið meira.

Margar gerðir af þýskum eins og tveggja öxla kerrum. Skoðuðu úrvalið á www.brimco.is eða kirtu í heimsókn.

Hestakerrur fyrir 2, 3 og 5 hesta.

BRIMCO EFRIBRAUT 6 - 270 MOSFELLSBÆ
 SÍMI: 894 5111 - www.brimco.is

Hilltip Icestriker 900-1600L
Salt og sanddreifari í tveim stærðum fyrir stóra pallbíla og minni vörubíla. Rafdrifinn 12V.

Hilltip Icestriker 380-550L
Salt og sanddreifarari í tveim stærðum, fyrir minni pallbíla. Rafdrifinn 12V.

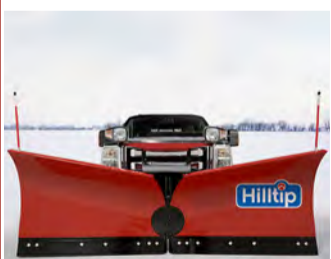
Hilltip Icestriker 600 TR
Rafdrifinn kastdreifari fyrir dráttarvélar m/öflugum efnisskömmtunarbúnaði.

Hilltip Snowstriker VP
Fjölplogur fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanlegur í 185-240 cm breidd.

Hilltip Snowstriker SP
Snjótönn fyrir pallbíla, minni vörubíla og jeppa. Fáanleg í 165-240 cm breidd.

Hilltip Fjölplogur MVP
Fjölplogur fyrir ameríska pallbíla t.d. RAM 3500, GMC 3500 og FORD 350.

Wendel
Stofnað 1957

A Wendel ehf.
Tangarhöfða 1, 110 Reykjavík,
S:551 5464 - wendel@wendel.is
www.wendel.is

Tökum að okkur hinar ýmsu viðgerðir á kerrum, hestakerrum sem og öðrum kerrum. Förum með þær í aðalskoðun. Pantíð tíma. Brimco ehf. Efribraut 6, Mos. S. 894-5111. Opíð kl. 13-16.30 - www.brimco.is

Prýstisett fyrir neysluvatn. Til á lager: 230 V, 12 V, 24 V. Einnig dælur með 3 fasa. Mjög öflug sjálfsgandi dæla. Dæluhljól úr kopar og öxull úr ryðfríu stáli. 24 L eða 60 L tankur úr ryðfríu stáli. Stillanlegur prýstingur. Hentar vel fyrir sumarhús, ferðaþjónustu og báta. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang, hak@hak.is

Til sölu tvær rafstöðvar, önnur 2,8 KW (Verð kr. 25.000 +vsk.) Hin 6 KWA (Verð kr. 250.000 +vsk.) Upplýsingar í s. 888-7000.

Kornvalsar frá SIPMA í Póllandi. <https://www.sipma.pl/produkt/zgniatacz-zarna/> Frábærir valsar í mörgum útfærslum. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, netfang, hak@hak.is

Til sölu fjórhjól. Can-Am Outlander XTP 1000 árg. 2023. Ekið 1.550 km. Mikið breytt, í toppstandi. Eins öxla fjórhjólakerra fylgir með ásamt aukadekkjum og ótal breytingum. Verð kr. 4.600.000. S. 617-6741.

Sliskjur úr áli, fyrir lyftara og brettatjakka. Fyrir lyftara: L 100 cm x B 42 cm, par. Burðargeta á par: 7.200 kg. Fyrir brettatjakka: L 100 cm x B 70 cm. 1 stk. Burðargeta: 2.000 kg. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang: hak@hak.is www.hak.is

Suzuki Sx4 árg. 2007. 4x4. Aðeins tveir eigendur! Skoðaður til júlí 2025. Bifreiðagjöld greidd. Ný vél er keyrð 168.000 km. Body er keyrt 218.000 km. Verð 590.000 kr. S. 695-5148.

Klaufskurðarbásar frá Póllandi. Margar útfærslur á mjög góðum verðum. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163. Netfang, hak@hak.is

Til sölu SsangYong Rexton HLX, 4x4, árgerð 2017, sjálfskiptur, ekinn 166.000 km. Verð kr. 2.690.000 - notadir.benni.is - s. 590-2035.

Sveitarfélög og verktakar. Mjög öflugur búnaður fyrir stífluhreinsun í skolprörum. Háprýstidælur frá www.comet-spa.com. Margar útfærslur í flæði og prýstingi. Bensín, dísil, glussadrif eða drifskaft. Sköfum allan slöngu- og spíssabúnað fyrir rörahreinsun. Gerum föst tilboð, mjög hagstæð verð og góð þjónusta. Hákonarson ehf. S. 892-4163, netfang, hak@hak.is

Til sölu SsangYong Tivoli DLX, 4x4, árgerð 2017, sjálfskiptur, ekinn 116.000 km. Verð kr. 1.890.000 - notadir.benni.is - s. 590-2035.

Rampar fyrir frysti/kæligáma á lager. Burðargeta 10 tonn. Dekkplata 10 mm, L 170 cm x B 200 cm x hæð 21 cm. Heitgalvaniserað stál. Lyftaratakur á þrjá vegu. Eigum einnig rampa fyrir hefðbundna sjögáma. Hákonarson ehf. www.hak.is s. 892-4163 hak@hak.is

Gólfhiti, gólfhræsing fyrir 16 mm rör. Ryklaus gólfhitafræsing, verð á fermetra kr. 4.000 +vsk. Mætum hvert á land sem er, en fer þó eftir stærð verkefnis. Tilboð og upplýsingar á <https://www.golffraesing.is> s. 892-0808 - Oliver.

Gámarampar á lager. Heitgalvaniserað stál. Burðargeta 8.000 kg. Stærð 130 cm x 210 cm x 16 cm. Lykkjur í dekki fyrir lyftaragaffla. Hákonarson ehf. hak@hak.is s. 892-4163. www.hak.is

Háprýstidælur fyrir verktaka og bændur. Rafdrifnar, traktorsdrifnar, glussadrifnar, bensín eða dísil. Margar stærðir, allt að 700 bar. Einnig öflugir vatnshitara fyrir háprýstidælur. Vandaður búnaður frá Comet - www.comet-spa.com Hákonarson ehf. hak@hak.is. www.hak.is s. 892-4163.

Sliskjur úr áli fyrir vinnuvélar, fjórhjól ofl. Lengdir: 1,6 m, 2 m, 2,1 m, 2,5 m, 3 m, 3,5 m, 4 m, 4,5 m, 5 m. Burður fyrir par 1,5 tonn til 80 tonn. Einnig gúmmíklæddar að ofan fyrir valtara. Mjög hagstæð verð. Hákonarson ehf. Netfang - hak@hak.is - s. 892-4163. www.hak.is

Glussadrifnar gólfhræsur. Vinnudýpt-1,9 m. Stærð á skrófu 48 cm. Rotor 12 kW. Glussaflæði 75 L/mín. 20 m af glussaslöngum fylgja. Mesta hæð frá gólfi 2 m. Burðarvirki, Heitgalv./SS stál. Hákonarson ehf. S. 892-4163. Netfang: hak@hak.is

Sjálfsgandi dælur frá Japan (Koshin). Fyrir vatn, skolp, mjög óhrein vatn (trash). 2", 3", 4". Original Honda vélar með smurolíuöryggi. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

KGM
Gæði á sterkum grunni

REXTON

Bíll á mynd er með 33" breytingapakka

Klár í vetrarævintýrin

Verð frá: 9.290.000 kr.

4x4 | Dísel | Hátt og lágt drif | Allt að 3.500 kg dráttargeta
33" - 37" breyting í boði | 5 og 7 manna

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingar.

Við kolefnisjöfnum nýja bíla

5 ára ábyrgð

benni.is

Reykjavík
Krókháls 9
S: 590 2000

Bilabúð
Benna
Sérfræðingar í bílum

Led-lýsing í allar landbúnaðarbyggingar og iðnaðarhúsnæði

Tri-proof ljós - Ufo ljós 60° og 90° fyrir meiri lofthæð.

www.kaupland.is
sími 8449484

Eignatorg býður sérhæfða þjónustu við verðmöt og sölu á bújörðum og öðru landi, með eða án rekstrar.

Við byggjum á áralangri reynslu á því sviði.

Björgvin Guðjónsson, búfræðingur og löggiltur fasteignasali, s. 510-3500 eða 615-1020, bjorgvin@eignatorg.is

Backhoe fyrir dráttarvélur og hjóla-skóflur. Margar stærðir. Gröfudýpt 1,3–4,2 metrar. Margar stærðir af skóflum og öðrum aukabúnaði. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

Glussaknunar vatnsdælur fyrir tankbíla og vinnuvélur. Sjálfsgandi dælur í mörgum stærðum sem dæla allt að 120 tonnum á klst. Einnig dælur með miklum þrýstingi, allt að 10 bar. Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163, hak@hak.is

Traktorsdrifnar rafstöðvar (Argo-Watt) með AVR spennuafnara eða án hans. AVR tryggir örugga keyrslu á öllum rafbúnaði. Mjög mörg, stór kúabú eru með þennan búnað. Hákonarson ehf. hak@hak.is www.hak.is s. 892-4163.

Glussadrifnir jarðvegsborar. Á traktora og allt að 60 tonna gröfur. Margar stærðir og gerðir af borum. Margar festingar í boði. <https://www.diggaeurope.com/> Hákonarson ehf. www.hak.is S. 892-4163. Netfang, hak@hak.is

Lyftaragafflar til að skrúfa fasta á skóflur. Burðargeta á pari: 680 kg og 1500 kg. CE vottaðir og CE merktir. Öryggisstrappar fylgja. Passar á flestar skóflur. Til á lager. Hákonarson ehf. S. 892-4163 / netfang, hak@hak.is

Klósettadælur fyrir kjallara. Inntak fyrir vask, sturtu og þvottavél. Mótur staðsettur fyrir utan votrymi. Margar stærðir sem henta fyrir íbúðar- og atvinnuhúsnæði. Mjög öflugur og vandaður búnaður. Frárennsli, 32 mm. Hákonarson ehf. S. 892-4163, hak@hak.is, www.hak.is

tenospin®

Rúlluplastið sem bændur treysta

Verðskrá 2025 komin út 7% verðlækkun

Sláturfélag Suðurlands
Fosshálsi 1, Reykjavík - 575 6070
buvorur@ss.is - www.buvorur.is

Leiðtogafundurinn í Höfða í Reykjavík árið 1986 – raunsonn lýsing á atburðarásinni og andrúmsloftinu vafin inn í sendibréfaástarsögu. ÁSTARSAGA fæst á www.ordlist.is og hjá s.asmundsdottir@gmail.com

Trúlofun

Nýlega hafa opinberað trúlofun sína Sigurrós G. Björnsdóttir og Árni Jónsson.

Óska eftir

Kaupi vínplötur. Staðgreiði stór plötusöfn. Ólafur S. 784-2410, olisigur@gmail.com

Ég óska eftir björtum prime-linsum fyrir Canon EF á góðu verði. astvaldurL@gmail.com.

Til sölu

Til sölu leifar af Massey Ferguson 135 í varahluti. Upplýsingar í s. 894-0283.

Bændablaðið kemur næst út 23. jan.

Umarsan hjólhýsin okkar eru heilsteypt úr trefjaplasti, tvöföld með frauð á milli. Engin samskeyti og henta því vel við íslenskar aðstæður. Gott litaúrval að innan og utan. Sýningarvagn á staðnum.

Nánari upplýsingar á www.svansson.is

Svansson ehf

Melabraut 19, Hafnarfirði s. 697-4900
sala@svansson.is

Flytjum inn (og getum reist) iðnaðarhús af öllum stærðum og gerðum.

Upplýsingar á vegr.is og í síma 898-5463

PORSCHE

Rafmagnaður sportjeppi sem setur kraft í orkuskiptin.

Upplifðu nýjan alrafmagnaður Macan.

Nýr Macan er 100% rafmagnaður og fjórhjóladrifinn sportjeppi sem fylgir þér í ævintýri lífsins. Tímalaus hönnun Porsche mætir rafmagnaðri nýsköpun framtíðarinnar með einstökum aksturseiginleikum, framúrskarandi afli, nýjustu tækni og fyrsta flokks þægindum.

Allt að 612 km. drægni* | 4x4 | 408 hestöfl

Macan 4 - Verð 14.950.000 kr. - Eigum bíla til afhendingar.

*Samkvæmt WLTP miðað við blandaðan akstur.

Birt með fyrirvara um mynd- og textabreytingu.

Bilabúð
Benna

Porsche á Íslandi | Krókhálsi 9 | S: 590 2000 | benni.is | porsche.is | Opið virka daga frá 9:00 til 17:00 og laugardaga frá 12:00 til 16:00

Einstök tækni fyrir þig

DeLaval VMS V310

 DeLaval

Meiri nákvæmni

Meiri gæði

Meiri afköst

 Bústólpi

VIÐ LEGGJUM GRUNN AÐ GÆÐUM